

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
Office of the National Economic and Social Development Council

รายงานผลการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

กันยายน 2564

 ภาตพัฒน

สารบัญ

CONTENTS

สรุปผู้บริหาร :

ผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ 4 ปี
ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

04

บทที่ 1

ประเทศไทย ในปีที่ 4 ของแผนฯ 12

13

บทที่ 2

ประเด็นท้าทาย...สู่การบรรลุแผนฯ 12

81

และการก้าวต่อไปสู่แผนฯ 13

บทที่ 3

การติดตามความก้าวหน้า

ตามรายยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12

100

สรุปผู้บริหาร :

ผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2565) ได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ โดยยึดแนวคิดการพัฒนาอย่างบูรณาการ และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมต่อกระบวนการพัฒนาประเทศเพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เป็นเครื่องมือถ่ายทอดยุทธศาสตร์ระยะ 20 ปีไปสู่การปฏิบัติในช่วงเวลา 5 ปีแรกเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จำนวน 10 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพหุมิติขอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ และความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายประการ อาทิ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย การเข้าสู่สังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติที่ผันผวนและรุนแรง ตลอดจนสงครามทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีน และที่เป็นประเด็นท้าทายทั้งของไทยและของโลกคือ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หรือ โควิด 19 ที่แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและรุนแรงทั่วโลกตั้งแต่ปี 2562 เป็นต้นมา และมีแนวโน้มว่าจะเป็นโรคประจำถิ่นประจำโลก ดังนั้น “พวกเรา” ไม่เพียงแต่เฉพาะคนไทยเท่านั้นแต่ผู้คนทั่วทั้งโลกจะต้องเรียนรู้ ปรับตัว และมีชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและพลิกผันในอนาคต และสามารถปรับตัวเพื่อฟื้นคืนอย่างรวดเร็วและตั้งหลักให้เดินต่อไปข้างหน้าอย่างมั่นคงภายใต้แนวคิด “ล้มแล้ว ลุกไว” หรือ “Resilience” โดยจำเป็นต้องมีการพัฒนาความสามารถของประเทศใน 3 ด้าน ดังนี้ (1) Cope พร้อมรับประเทศมีความสามารถในการต้านทาน เยียวยา และฟื้นฟูสภาพจากวิกฤต โดยสร้างความสามารถที่จะต้านทานความยากลำบากจากภาวะวิกฤตได้ (Resist) รวมถึงการมีความรู้สึกรับรู้ถึงปัญหา

ที่อาจเกิดขึ้น (Sense of Urgency / Emergency) ได้อย่างรวดเร็ว และแม่นยำ เพื่อขจัดจุดอ่อนและข้อจำกัดเดิม ที่มี (2) **Adapt ปรับตัว** สามารถปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้น หมายถึง ความสามารถในการปรับเป้าหมายแนวทางหรือวิธีการที่เคยดำเนินการมาในอดีตหรือปัจจุบัน ให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงความไม่แน่นอน และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และ (3) **Transform เปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโต** ความสามารถในการพลิกโฉม หมายถึง ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของระบบและปัจจัยพื้นฐาน ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาให้สามารถเร่งรัดการดำเนินการในประเด็นพัฒนาต่างๆ ในระยะที่เหลือของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และปรับปรุงแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ต่อไป

1 ผลการพัฒนาที่สำคัญในระยะ 4 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ด้านเศรษฐกิจ

1) เศรษฐกิจไทยในภาพรวมปี 2563 ปรับตัวลดลงมากหลังจากขยายตัวในเกณฑ์ดีในช่วง 2 ปีแรกของแผนฯ โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เศรษฐกิจไทยในปีที่สี่ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ลดลงร้อยละ 6.1 เป็นผลสำคัญจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้เศรษฐกิจในประเทศไทยและทั่วโลกได้รับผลกระทบเป็นวงกว้างและต่อเนื่องทั้งปี ซึ่งส่งผลให้เศรษฐกิจและปริมาณการค้าโลกลดลงมากเป็นประวัติการณ์ อีกทั้ง เศรษฐกิจไทยยังได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้ง และความล่าช้าของพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 อย่างไรก็ตาม การลงทุนภาครัฐที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจขยายตัวเร่งขึ้นโดยขยายตัวร้อยละ 5.7 ในปี 2563 และมีส่วนในการช่วยให้การขาดดุลการคลังของอุปสงค์ภายในประเทศ แต่การลงทุนภาคเอกชนปรับตัวลดลงร้อยละ 8.4 ด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ดัชนีราคาผู้บริโภคลดลง ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปในปี 2563 อยู่ที่ร้อยละ -0.85 และหนี้สาธารณะปรับตัวเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับการปรับตัวลดลงของการจัดเก็บรายได้ และการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายในการแก้ไขปัญหาและเยียวยาฟื้นฟูเศรษฐกิจ แต่ยังคงอยู่ในกรอบเป้าหมาย ด้านเศรษฐกิจรายสาขา การผลิตภาคเกษตรอุตสาหกรรม และบริการ (ไม่รวมบริการภาครัฐ¹) ปรับตัวลดลงเป็นผลสำคัญจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP MSME) ปรับตัวลดลงจากร้อยละ 35.3 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 34.1 ในปี 2563² ตามการลดลงของเศรษฐกิจประเทศในภาพรวม

¹ ไม่รวมสาขาบริหารราชการแผ่นดิน แต่สาขาการศึกษาและสาธารณสุข ไม่สามารถแยกภาครัฐออกได้

² อ้างอิงข้อมูลตามนิยามใหม่เพื่อให้เป็นไปตามการปรับเปลี่ยนของ สสว.

2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ เป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจ การพัฒนาเมืองและพื้นที่ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนมากขึ้น การใช้พลังงานของประเทศมีประสิทธิภาพมากขึ้น สัดส่วนการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศลดลงเหลือ 7.49 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาทในปี 2563 *สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP มีแนวโน้มดีขึ้น* โดยลดลงจากร้อยละ 13.6 ในปี 2560 เหลือร้อยละ 13.4 ในปี 2562 และในปี 2563 คาดว่าปรับลดลงที่ระหว่างร้อยละ 12.9 - 13.4 ตามการลดลงของภาวะเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ ขณะที่การพัฒนา *ระบบโลจิสติกส์อยู่ในเกณฑ์ดี* โดยอันดับดัชนีวัดประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ระหว่างประเทศ (LPI) อยู่อันดับที่ 32 จาก 160 ประเทศทั่วโลกในปี 2561 ปรับตัวดีขึ้นอย่างก้าวกระโดดจากอันดับที่ 45 ในปี 2559

3) การลงทุนวิจัยและพัฒนาของประเทศมีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง *ประเทศไทยมีความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (วทน.) ในระดับดี* โดยสัดส่วนการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.0 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในปี 2560 เป็น 1.14 ในปี 2562 และสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชน : ภาครัฐ อยู่ที่ร้อยละ 77 : 23 (เป้าหมายกำหนดที่ 70 : 30) ในปี 2562 อย่างไรก็ตาม *ยังต้องปรับปรุงให้สามารถนำ วทน. มาประยุกต์ใช้* เพื่อยกระดับความสามารถการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

4) การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น นำมาซึ่งโอกาสและความท้าทาย *ช่องว่างรายได้ระหว่างภาค และการกระจายรายได้ภายในภาคมีแนวโน้มดีขึ้น* จากผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัว (GRP per capita) ระหว่างภาคตะวันออก (เฉลี่ยสูงสุด) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เฉลี่ยต่ำสุด) มีความแตกต่างลดลงจาก 6.0 เท่าในปี 2560 มาอยู่ที่ 5.38 เท่าในปี 2562 และสัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ระดับภาคปรับตัวลดลงจาก 0.453 ในปี 2560 เป็น 0.430 ในปี 2562 สำหรับ *พื้นที่อุตสาหกรรมหลักยังต้องแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม* โดยพบว่า ตั้งแต่ปี 2555 - 2563 จ.ระยอง มีค่าเฉลี่ยสารเบนซินอยู่ระหว่าง 1.8 - 2.6 มกค./ลบ.ม สูงกว่าค่ามาตรฐานที่ไม่เกิน 1.7 มกค./ลบ.ม และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดนมีมูลค่าการลงทุนและจำนวนผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น โดยนับตั้งแต่ปี 2560 - 2563 มีการลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ต่อปี โดยสถานประกอบการที่จดทะเบียนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่เพิ่มขึ้นรวม 3,258 ราย ในปี 2560 - 2563

5) ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา ยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญ *การพัฒนาโครงข่ายความเชื่อมโยงทางด้านโลจิสติกส์ของไทยยังต่ำกว่าเป้าหมาย* จากดัชนีความสามารถในการแข่งขันระดับโลก (GCI) ของ WEF ด้านคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานของไทยลดลงมาอยู่ในอันดับที่ 71 จาก 140 ประเทศ ในปี 2562 ขณะที่ *การเป็นห่วงโซ่มูลค่าในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียนปรับตัวลดลงจากวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19* ความสามารถในการบริหารจัดการ ณ จุดข้ามพรมแดนมีแนวโน้มลดลง พิจารณาจากดัชนีการค้าระหว่างประเทศ (Trading Across Border) อันดับลดลงอยู่ที่ 62 ในปี 2563 *การค้าชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาค* ขยายตัวเพิ่มขึ้น และการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) อยู่ในอันดับที่ 43 จาก 156 ประเทศ หรือมีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 74.19 คะแนนในปี 2563

ด้านสังคม

1) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์มีแนวโน้มดีขึ้น แต่ยังคงเร่งปลูกฝังให้คนไทยมีความใฝ่รู้ คนไทยส่วนใหญ่มีจิตใจดี รู้จักตอบแทนผู้มีพระคุณ มีวิถีชีวิตในกรอบคุณงามความดี จากสัดส่วนคดีอาญามีแนวโน้มลดลงและจำนวนธุรกิจเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น คนในสังคมไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้และความสามารถเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายของแผน โดยเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการเต็มศักยภาพ และคนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้น ขณะที่ทักษะทางการอ่าน หรือการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมของคนไทยมีแนวโน้มลดลง โดยคะแนนสอบ PISA ด้านการอ่าน ลดลงจาก 409 คะแนนในปี 2558 เหลือ 393 คะแนนในปี 2561 สัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการอ่านหาความรู้ ลดลงจากร้อยละ 29.80 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 11.69 ในปี 2563 และจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนในระบบทวิภาคีมีแนวโน้มลดลง ดังนั้น จึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัย

2) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมยังเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศ ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และความยากจนยังคงต้องเร่งแก้ไข แม้ว่าสัดส่วนประชากรใต้เส้นความยากจนจะลดลงเหลือร้อยละ 6.24 ในปี 2562 ซึ่งบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่รายได้เฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 4.6 และสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ลดลงเหลือ 0.43 ยังต่ำกว่าเป้าหมายและหนี้สินของครัวเรือนร้อยละ 10 ที่มีรายได้ต่ำสุดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง และต้องเร่งปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและการเข้าถึงบริการสาธารณสุข รัฐต้องขยายโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการภาครัฐและสวัสดิการทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศอย่างเท่าเทียมกัน

ด้านสิ่งแวดล้อม

1) การอนุรักษ์และฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติมีแนวโน้มดีขึ้น แต่การสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดียังมีปัญหาในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยให้ถูกหลักวิชาการ การเพิ่มประสิทธิภาพการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมีทิศทางดีขึ้น ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) ในภาคพลังงานลดลงเหลือ 248.3 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์ การเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนได้ผลตามเป้าหมาย ขณะที่พื้นที่ป่าไม่มีสัดส่วนลดลงเล็กน้อย และด้านการสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดียังต้องปรับปรุง ทั้งสัดส่วนขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องยังต่ำกว่าเป้าหมายของแผนฯ ด้านคุณภาพน้ำที่เสื่อมโทรมและคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤติหมอกควันภาคเหนือมีจำนวนวันที่ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM₁₀) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานลดลงเหลือร้อยละ 82.24 จากการเผาในพื้นที่การเกษตร และการลุกลามของไฟป่า

ด้านความมั่นคงและการบริหารจัดการในภาครัฐ

1) ความมั่นคงปลอดภัยยังเป็นประเด็นท้าทายในการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะความเสี่ยงจากการโจมตีด้านไซเบอร์ ประเทศไทยมีความปลอดภัยเพิ่มขึ้น คนในชาติมีจิตใจดี ชำรงไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จากเหตุการณ์ความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีแนวโน้มลดลง ขณะที่การเมืองไม่มั่นคง คະแนน เสถียรภาพทางการเมืองไทยที่พิจารณาจากดัชนีสันติภาพโลก (GPI) ลดลงและไทยมีความเสี่ยงจากการโจมตีด้านไซเบอร์มากขึ้นโดยอันดับดัชนีความมั่นคงปลอดภัยด้านไซเบอร์ของไทย (GCI) ลดลงเป็นอันดับที่ 44 ในปี 2563 ภาครัฐจึงควรเร่งปฏิรูปกลไกการบริหารประเทศเพื่อลดความขัดแย้งของคนในชาติ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น และสร้างความเข้มแข็งทางด้านเทคโนโลยี เพื่อป้องกันภัยคุกคามทางไซเบอร์และภัยคุกคามอื่นๆ

2) การบริหารราชการแผ่นดินมีความก้าวหน้าในด้านการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล แต่การทุจริตประพฤติมิชอบยังเป็นปัญหาที่ประเทศไทยต้องเร่งแก้ไข การให้บริการของภาครัฐดีขึ้น จากอันดับความง่ายในการดำเนินธุรกิจของไทยเพิ่มขึ้นเป็นอันดับที่ 21 ของโลกในปี 2563 และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และการบริหารจัดการของภาครัฐดีขึ้น อันดับประสิทธิภาพภาครัฐ (จัดอันดับโดย IMD) ดีขึ้น 3 อันดับเป็นอันดับที่ 20 ในปี 2564 (ปรับตัวดีขึ้นสูงที่สุดในรอบ 10 ปี) เป็นผลสำคัญมาจากการปรับตัวดีขึ้นของกลุ่มกรอบการบริหารด้านสถาบัน (Institutional Framework) จากความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐที่ปรับตัวดีขึ้นจากความพยายามในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน และการปฏิรูประบบราชการ โดยเฉพาะการปรับปรุงระบบราชการให้เอื้อต่อการอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ

2 ประเด็นสำคัญ (Critical Issues) ที่ควรเตรียมพร้อมรับมือ และข้อเสนอแนะการพัฒนาในระยะต่อไป

แม้ว่าผลการพัฒนาประเทศในภาพรวมในระยะ 4 ปีที่ผ่านมาจะมีความก้าวหน้าได้ในระดับหนึ่ง แต่ในปัจจุบัน สถานการณ์หลากหลายที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อพัฒนาในระดับโลกทวีความผันผวน ยากจะคาดการณ์ และเป็นประเด็นที่ไทยอยากหลีกเลี่ยง ที่เห็นได้ชัดคือ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นปี 2563 ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างหนักหน่วงต่อทุกประเทศทั่วโลก ซึ่งแน่นอนจะส่งผลกระทบต่อปรับเปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิตของประชากรโลกไปสู่วิถีปกติใหม่ (New Normal) ดังนั้น การวางแผนพัฒนาประเทศในระยะต่อไปจึงมีความท้าทายเป็นอย่างยิ่ง สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นสำคัญ (Critical Issues) ที่ประเทศไทยต้องเร่งจัดการหรือเตรียมพร้อมรับมือสำหรับอนาคต พร้อมทั้งข้อเสนอแนะประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป ดังนี้

2.1 การปรับโครงสร้างภาครัฐไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลเต็มรูปแบบ จากการพัฒนาในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สะท้อนให้เห็นว่า ภาครัฐมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพิ่มขึ้น ประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลของประเทศมีความก้าวหน้าในระดับดี ซึ่งเป็นปัจจัยเอื้อต่อการยกระดับสมรรถนะของภาครัฐไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ อย่างไรก็ตาม ยังคง**ต้องเร่งดำเนินการปรับโครงสร้างภาครัฐ** ทั้งภาคระบบราชการ และรัฐวิสาหกิจให้มีขนาดเล็กลง รวมทั้งปรับลดงบประมาณรายจ่ายที่ไม่จำเป็น หรือไม่เกิดความคุ้มค่า เพื่อนำงบประมาณส่วนนั้นไปลงทุนในการพัฒนาประเทศด้านอื่นๆ อาทิ โครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การวิจัยและพัฒนา เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด รวดเร็ว และโปร่งใสตรวจสอบได้ ควบคู่กับการพัฒนา**โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร (Information Technology Infrastructure)** โดยเฉพาะโครงข่ายการให้บริการด้านอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมทั่วถึง และเข้าถึงได้อย่างมีคุณภาพ เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนช่วยบรรเทาปัญหา ความเหลื่อมล้ำและความยากจน

2.2 ระบบสาธารณสุขของไทยมีความก้าวหน้า แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เพียงพอในการรับมือกับภาวะวิกฤตรุนแรงและฟื้นตัวเร็ว ในช่วงก่อนเกิดวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จะเห็นว่าในภาพรวมระบบสาธารณสุขของไทยมีความก้าวหน้าในระดับดี อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดวิกฤตโรคอุบัติใหม่ คือ โรคโควิด 19 สะท้อนให้เห็นว่าศักยภาพของระบบสาธารณสุขในอดีตอาจยังไม่เพียงพอที่จะรับมือกับวิกฤตที่กำลังเกิดขึ้นนี้ได้ แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลจะมีนโยบายมุ่งส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมาย และประเทศไทยเป็นผู้ผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่มีศักยภาพสูงและเป็นตลาดที่สำคัญมากในอาเซียน อย่างไรก็ตาม การกระจายเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัยและใช้เทคโนโลยีสูง รวมทั้งบุคลากรทางการแพทย์ยังกระจุกตัวอยู่ในเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพระหว่างพื้นที่ที่ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งประเด็นที่ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาในระยะต่อไป คือ **กระจายบุคลากรและทรัพยากรทางการแพทย์สู่ภูมิภาคให้ทั่วถึงอย่างเหมาะสม** ให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพและมาตรฐานระดับเดียวกันทั่วประเทศ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านสาธารณสุขและลดความเสี่ยงด้านสุขภาพจากการกระจุกตัวของทรัพยากรทางการแพทย์ พร้อมทั้ง **ส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม** โดยพัฒนาความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพตนเอง พัฒนาระบบและกลไกการเฝ้าระวังสุขภาพ และจัดให้มีมาตรการเสริมสร้างสุขภาพอย่างบูรณาการบนแนวคิดสุขภาพพอเพียง เพื่อนำไปสู่การปรับพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก “3 อ. 2 ส.” ได้แก่ อาหาร อารมณ์ ออกกำลังกาย ไม่ดื่มสุรา และไม่สูบบุหรี่

2.3 คนไทยเป็นคนดี แต่ยังไม่เก่ง และขาดโอกาส จากผลการพัฒนาประเทศในระยะที่ผ่านมา พบว่า คนไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันมีจิตใจดี เอื้ออาทร มีวิถีชีวิตในกรอบคุณงามความดี ขณะที่เด็กไทยมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษิต่ำกว่าเกณฑ์การผ่านร้อยละ 50 ในทุกระดับชั้น นอกจากนี้ เด็กนักเรียนในเขตเมือง โดยเฉพาะกรุงเทพฯ และปริมณฑลยังมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนในพื้นที่อื่นๆ ทั่วประเทศ สะท้อนให้เห็นถึงการกระจุกตัวของทรัพยากรทางการศึกษา เด็กขาดโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ ส่งผลต่อไปยังอนาคตของเด็กไทยทำให้ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพที่มีรายได้สูงเพียงพอต่อการดำรงชีพและดูแลสมาชิกในครอบครัว จึงไม่สามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้ ดังนั้น ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึง

จำเป็นต้องร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคนไทย เพื่อเป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี มีคุณภาพ สามารถเป็นทรัพยากรสำคัญในการนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษา โดยจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาให้เกิดความเป็นธรรมและเพิ่มสัดส่วนครูต่อนักเรียนเพื่อสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างโรงเรียนในแต่ละพื้นที่ รวมทั้ง พัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภทการศึกษา *ควบคู่กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต* ให้คนไทยมีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดแบบสร้างสรรค์ ควบคู่กับการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้คนไทยในทุกช่วงวัย ให้คนไทยมีความใฝ่รู้ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.4 ความยากจนและเหลื่อมล้ำมีแนวโน้มทวีความรุนแรงและเป็นอุปสรรค

สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ สถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดโรคระบาดโควิด 19 อาจทำให้แนวโน้มคนยากจนเพิ่มขึ้น เนื่องจากเศรษฐกิจเกิดการฟื้นตัวในรูปแบบ K-SHAPE ซึ่งเป็นการฟื้นตัวจากช่วงที่เกิดวิกฤตทั้งกลุ่มที่ฟื้นตัวกลับมาได้อย่างรวดเร็ว และกลุ่มที่ไม่ฟื้นตัวและแย่งลงเรื่อยๆ โดยผู้ที่มีรายได้น้อย ซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบางในสังคมจะได้รับผลกระทบมากกว่าผู้มีรายได้สูง หรือแม้แต่ในบางธุรกิจที่ได้รับผลกระทบอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ได้รับผลกระทบมากกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรเร่งดำเนินการเพื่อลดช่องว่างหรือเส้นแบ่งทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังนี้ 1) **เร่งรัดมาตรการเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากยิ่งขึ้น** จัดสรรทรัพยากรและสิทธิทางทรัพย์สินให้เกิดความเป็นธรรม และปรับโครงสร้างภาษีทั้งระบบ จัดเก็บภาษีทางตรงมากขึ้น โดยเฉพาะภาษีที่จัดเก็บจากมูลค่าทรัพย์สินและฐานรายได้ที่ไม่ใช่ผลตอบแทนจากการทำงาน 2) **เร่งรัดการพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายภาษีสิ่งแวดล้อมให้สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง และปรับปรุงค่าลดหย่อนภาษี** รวมถึงเพิ่มการจัดเก็บภาษีฐานทรัพย์สินในอัตราที่เหมาะสม 3) **ภาครัฐควรจัดบริการพื้นฐานทางสังคมให้ครอบคลุมทั้งระดับพื้นที่และกลุ่มคน** ควบคู่กับการยกระดับคุณภาพการบริการให้เกิดความเท่าเทียมกัน โดยเพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้น้อยที่สุดให้สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐ และ 4) **ติดตามแก้ปัญหาและป้องกันความยากจนเรื้อรังและ/หรือข้ามรุ่น** ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการค้นหากลุ่มคนยากจนเป้าหมายเพื่อให้สามารถระบุตัวตนและจัดการแก้ปัญหาให้ได้รับสวัสดิการทางสังคมอย่างครอบคลุม

2.5 การเร่งการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยในภาพรวม

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ยังคงยืดเยื้อทั่วโลก และความผันผวนของเศรษฐกิจและระบบการเงินโลก ทำให้เศรษฐกิจไทยยังมีความไม่แน่นอนสูงและมีความเสี่ยงที่จะขยายตัวต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้และต่ำกว่าศักยภาพ เนื่องจากบางภาคเศรษฐกิจไทยยังคงพึ่งพาต่างประเทศในระดับสูง เช่น การท่องเที่ยวและการส่งออก จึงทำให้ได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก ดังนั้น เพื่อการฟื้นตัวและขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะต่อไป จึงควรให้ความสำคัญกับประเด็นดังต่อไปนี้ 1) **รักษาแรงขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากการใช้จ่ายและการลงทุนภาครัฐ** ด้วยการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ ซึ่งนอกจากจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้นแล้ว ยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและกระตุ้นการลงทุนของภาคเอกชนต่อไปได้ 2) **ดำเนินการมาตรการควบคุมการระบาดของโรคโควิด 19 ที่ครอบคลุม** ภาครัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเพื่อยกระดับความพร้อมและคุณภาพระบบสาธารณสุขไทยให้มากขึ้น อาทิ การลงทุนร่วมกับภาคเอกชนด้านการวิจัยและพัฒนาวัคซีนและยาที่มีประสิทธิภาพสูงโดยเร็วที่สุด และกระจายวัคซีนไปยังกลุ่มเป้าหมายให้ตรงจุดและ

โปร่งใส ซึ่งจะเป็นก้าวแรกที่จะพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศ และเตรียมความพร้อมที่จะเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เพื่อให้ภาคท่องเที่ยวและภาคบริการที่เกี่ยวข้องสามารถกลับมาฟื้นตัวได้ 3) **ดำเนินมาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจในภาคธุรกิจ ควบคู่กับการเร่งพัฒนาธุรกิจภาคบริการและอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีมากขึ้น** โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัลที่สร้างมูลค่าเพิ่มได้สูงและมีความสอดคล้องกับแนวโน้มในอนาคต นอกเหนือจากการเร่งฟื้นฟูภาคธุรกิจอุตสาหกรรมที่ทำรายได้หลักแบบดั้งเดิมที่กำลังเผชิญกับความท้าทายจากเทคโนโลยีใหม่ๆ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการเพิ่มผลิตภาพของประเทศ ด้วยการเพิ่มทักษะที่จำเป็นให้กับแรงงาน และการยกระดับแรงงาน (Up skill) โดยเฉพาะในภาคเกษตรและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เนื่องจากเป็นแหล่งจ้างงานส่วนใหญ่ของคนในประเทศ พร้อมทั้งลดข้อจำกัดของกฎระเบียบข้อบังคับที่ซ้ำซ้อนไม่จำเป็นและไม่สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจในปัจจุบัน เพื่อเตรียมความพร้อมให้ตลาดแรงงานโดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และสร้างโอกาสในการแข่งขันทางธุรกิจให้ผู้ประกอบ และ 4) **เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจไทย** ปัจจุบันพบว่า สินค้าหลายประเภทของไทยมีความสามารถในการแข่งขันและมีส่วนแบ่งทางการตลาดลดลง ความต้องการของตลาดโลกมีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการผลิตสินค้าเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chain) แต่การผลิตสินค้าเข้าสู่ตลาดโลกของไทยยังคงเป็นไปในรูปแบบเก่า จึงมีความเสี่ยงต่อการหลุดจากห่วงโซ่มูลค่าโลกได้ เพื่อสร้างรายได้จากต่างประเทศและสนับสนุนการฟื้นตัวของภาคการส่งออก จึงควรขับเคลื่อนการส่งออกไปยังตลาดที่มีการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจที่ชัดเจน การปรับเปลี่ยนการผลิตที่มุ่งสู่การผลิตที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่ม/นวัตกรรม/มีเอกลักษณ์ และการใช้ประโยชน์จากความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าที่สำคัญ นอกจากนี้ ควรดำเนินนโยบายกรอบการค้าเสรีอื่นๆ ที่ชัดเจน อาทิ FTA เพื่อสร้างตลาดใหม่ให้กับสินค้าที่มีคุณภาพ ให้สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้ และเพื่อให้ภาคการส่งออกของไทยกลับมาแข็งแกร่งตามเศรษฐกิจโลกที่ฟื้นตัว

2.6 การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่ยังคงมีมาตรการแก้ไขให้สอดคล้องกับสถานการณ์โรคโควิด 19 ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ที่ผ่านมาปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมบริโภคของประชาชนที่เพิ่มสูงขึ้นทุกปี และการขยายตัวของชุมชนเมือง ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเพิ่มขึ้น ขณะที่ปริมาณการนำกลับมาใช้ประโยชน์ยังมีสัดส่วนน้อย อีกทั้งยังพบปัญหาการจัดการจัดการสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย โดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะที่ในปัจจุบัน ประเทศอยู่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งรัฐบาลได้มีมาตรการล็อกดาวน์พื้นที่เสี่ยงและจำกัดการเดินทาง รวมทั้งการห้ามนั่งรับประทานอาหารในร้านอาหาร ส่งผลให้ประชาชนหันมาใช้บริการส่งอาหารเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาหารเหล่านี้มาพร้อมกับบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-use Plastics) ซึ่งก่อให้เกิดขยะพลาสติกภายหลังการบริโภคจำนวนมาก นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ยังก่อให้เกิดมูลฝอยติดเชื้อจำนวนมากจากกิจกรรมการรักษาทางการแพทย์ในรูปแบบต่างๆ ดังนั้น ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญสำหรับการพัฒนาในระยะต่อไป ได้แก่ 1) **การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการดำเนินการลดขยะที่ต้นทาง** โดยใช้หลัก 3R เพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่การเป็นสังคมปลอดขยะ (Zero Waste Society) ส่งเสริมให้มีการคัดแยกและนำขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายมาใช้ประโยชน์ใหม่ให้มากที่สุด 2) **กำหนดมาตรการการจัดการขยะพลาสติกจากการใช้บริการส่งอาหาร (Food Delivery)** เพื่อลด เลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-use Plastics) ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ 3) **กำหนดแนวทาง**

การจัดการมูลฝอยติดเชื้อในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 โดยรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนแยกทิ้งขยะติดเชื้อ

2.7 การทุจริตประพฤตินิยมยังเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข ปัญหาการทุจริตและประพฤตินิยม ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน เป็นปัญหาที่ต้องมีการร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วนในการจัดการ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ และการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ อย่างยั่งยืน โดยมีประเด็นสำหรับการพัฒนาในระยะต่อไป ดังนี้ 1) **สร้างจิตสำนึกการต่อต้านการทุจริตประพฤตินิยมให้คนไทยทุกคน** โดยการปลูกฝังจิตสำนึก และสร้างความรู้ ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของประชาชน ในการปกป้องผลประโยชน์ของชุมชนและสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ และ 2) **การเสริมสร้างกระบวนการตรวจสอบการทุจริตประพฤตินิยมให้มีพลัง** มุ่งพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กร รวมทั้งสร้างเครือข่ายการทำงานกับภาคีการพัฒนาอื่นๆ โดยส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างแพลตฟอร์มที่ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการแจ้งเหตุ แจ้งข้อมูล และตรวจสอบการทุจริต คอร์รัปชัน และประพฤตินิยมได้

“ ประเด็นสำคัญ (Critical Issues) และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น จะเป็นประเด็นหลักในการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมืออย่างเป็นระบบและมีพลังจากทุกภาคส่วนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา ตลอดจนภาคประชาชน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามผ่านกับดักประเทศรายได้ปานกลาง สู่อันดับที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปีได้ในที่สุด ”

บทที่

1

**ประเทศไทย
ในปีที่ 4 ของแผนฯ 12**

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2565) เป็นยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศระยะปานกลาง ได้น้อมนำหลัก **“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** มาเป็น ปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ โดยยึดแนวคิดการพัฒนาอย่างบูรณาการเป็นองค์รวม ทั้งมิติคน สังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และธรรมาภิบาล รวมทั้งให้ความสำคัญกับการ มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมต่อกระบวนการพัฒนาประเทศเพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและปรับตัว รองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เป็นเครื่องมือ ถ่ายทอดยุทธศาสตร์ระยะ 20 ปีลงสู่การปฏิบัติในช่วงเวลา 5 ปีแรกเพื่อมุ่งสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ **“ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”** ซึ่งจะนำไปสู่การหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง สู่รายได้สูง โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จำนวน 10 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ การสร้างความเป็นธรรมและลดความ เหลื่อมล้ำในสังคม การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน การเติบโต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนา ประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤตมิชอบและ ธรรมาภิบาลในสังคมไทย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ และความร่วมมือระหว่าง ประเทศเพื่อการพัฒนา

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประเทศไทย ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายประการ อาทิ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เข้ามา มีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของผู้คนและระบบเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย ทั้งด้านคุณภาพ และปริมาณ การเข้าสู่สังคมสูงวัยที่ส่งผลต่อกำลังแรงงานในอนาคต การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยธรรมชาติที่มีความผันผวนและรุนแรง ตลอดจนสงครามทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและ สาธารณรัฐประชาชนจีน และที่เป็นประเด็นท้าทายทั้งของประเทศไทยและของโลกคือ การแพร่ ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หรือ โควิด 19 ที่แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและ รุนแรงทั่วโลกตั้งแต่ปี 2562 เป็นต้นมานั้น ได้ส่งผลต่อวิถีชีวิตของผู้คนทั่วโลก และมีแนวโน้มว่าโรค โควิด 19 จะเป็นโรคประจำถิ่นประจำโลก ดังนั้น **“พวกเรา”** ไม่เพียงแต่เฉพาะคนไทยเท่านั้น แต่ผู้คน ทั่วทั้งโลกจะต้องเรียนรู้ และปรับตัวให้เข้ากับโรคโควิด 19 และมี**“ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)** พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและพลิกผันในอนาคต และสามารถ ปรับตัวเพื่อฟื้นคืนอย่างรวดเร็วและตั้งหลักให้เดินต่อไปข้างหน้าอย่างมั่นคง ภายใต้แนวคิด **“ล้มแล้ว ลุกไว”** หรือ **“Resilience”**

การพัฒนาศักยภาพของประเทศไทยในระยะต่อไปต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาในระยะยาว เพื่อให้เกิดความยั่งยืนบนฐานความแข็งแกร่งจากภายในของประเทศ และสามารถประเมินบริบทแวดล้อมต่างๆ เพื่อพร้อมรับและลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้อย่างแม่นยำ ขณะเดียวกันก็ต้องมีศักยภาพในการรับรู้โอกาสที่ผ่านเข้ามาหรือสร้างโอกาสใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์จากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ ซึ่งการพัฒนาศักยภาพของประเทศไทยในระยะต่อไปบนพื้นฐานหลักการ **“Resilience”** จำเป็นต้องมีการพัฒนาความสามารถของประเทศใน 3 ด้าน ดังนี้ **(1) Cope พร้อมรับ** ประเทศมีความสามารถในการต้านทาน เยียวยา และฟื้นฟูสภาพจากวิกฤต โดยสร้างความสามารถที่จะต้านทานความยากลำบากจากภาวะวิกฤตได้ (Resist) รวมถึงการมีความรู้สึกรับรู้ถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้น (Sense of Urgency/Emergency) ได้อย่างรวดเร็ว และแม่นยำ เพื่อขจัดจุดอ่อนและข้อจำกัดเดิมที่มี ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนการสร้างความสามารถนี้จำเป็นต้องมีระบบหรือกลไกที่สามารถเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning System) และมีระบบที่พร้อมช่วยเหลือเยียวยาอย่างทันท่วงที เมื่อมีวิกฤตเกิดขึ้น (Cope) เพื่อให้สามารถฟื้นฟูประเทศให้กลับมาสู่สภาพปกติได้โดยเร็วที่สุด (Bounce Back) **(2) Adapt ปรับตัว** สามารถปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้น หมายถึง ความสามารถในการปรับเป้าหมายแนวทางหรือวิธีการที่เคยดำเนินการมาในอดีตหรือปัจจุบัน ให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงความไม่แน่นอน และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงข้อผิดพลาดจากบทเรียนจากการดำเนินการในอดีต และสามารถสร้างทางเลือกใหม่จากโอกาสต่างๆ ในการปรับเปลี่ยนไปสู่จุดที่ดีขึ้นได้อย่างรอบด้านและรอบคอบ และ **(3) Transform เปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโต** ความสามารถในการพลิกโฉม หมายถึง ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของระบบและปัจจัยพื้นฐาน อาทิ โครงสร้างทางเศรษฐกิจและโครงสร้างเชิงสังคมและสถาบัน (เช่น ระเบียบกฎหมาย นโยบาย ค่านิยม วัฒนธรรม เป็นต้น) เพื่อดำเนินการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ (Radical Change) อย่างเป็นขั้นตอน เป็นระบบตามเป้าหมายและแนวทางที่ได้มีการพิจารณาโดยรอบคอบแล้ว อันจะนำพาให้ประเทศก้าวหน้าและเติบโตต่อไปได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม บริบทการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ในช่วงปลายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 เป็นบริบทที่ท้าทายให้ประเทศไทยก้าวผ่านเพื่อวางรากฐานให้ประเทศไทยเข้มแข็งขึ้น และเป็นปัจจัยเกื้อหนุนส่งเสริมให้ประเทศไทยมีความแข็งแกร่งมากขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยมีผลการพัฒนาที่สำคัญในระยะ 4 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ดังนี้

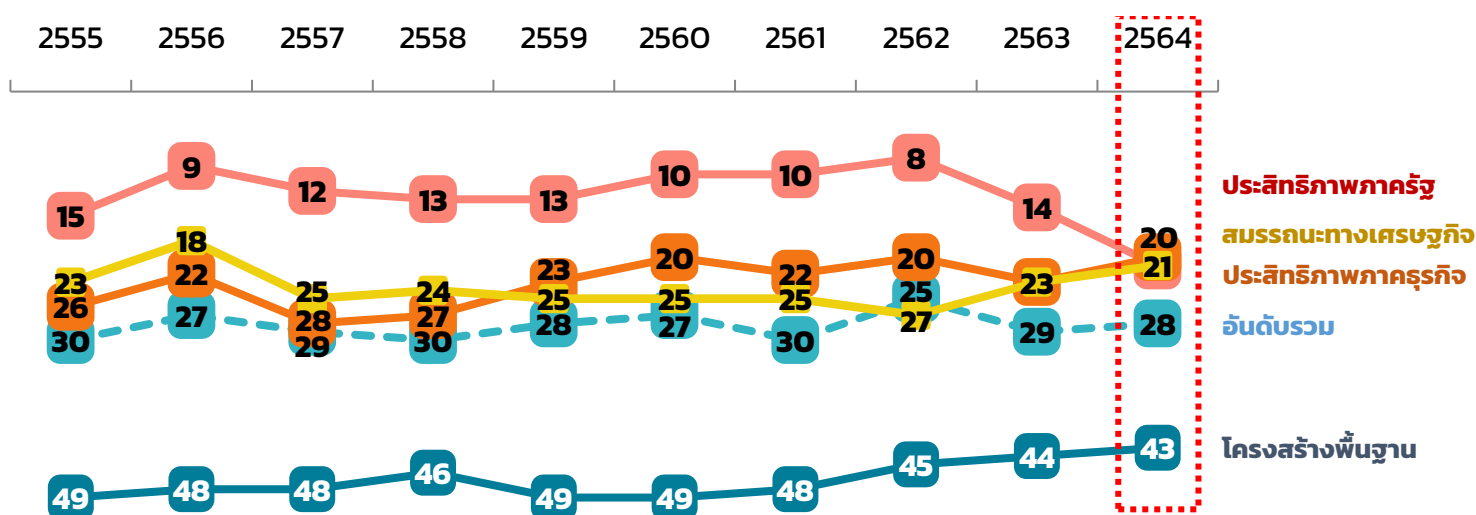

01

ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันโดยรวมดีขึ้น จาก 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ประสิทธิภาพภาครัฐ และ ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ

จากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institution Management Development หรือ IMD) พบว่า **อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในปี 2564 อยู่อันดับที่ 28 (จากทั้งหมด 64 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจทั่วโลก) ดีขึ้นหนึ่งอันดับจากปี 2563 ที่อยู่อันดับที่ 29 (จาก 63 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจทั่วโลก)** แต่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้อยู่ในกลุ่ม 1 ใน 25 ของประเทศแรกที่ได้รับการจัดอันดับทั้งหมด โดยในปี 2564 คะแนนรวมสุทธิของประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 72.52 คะแนน ลดลงจาก 75.39 คะแนนในปี 2563 แต่ยังคงสูงกว่าคะแนนสุทธิเฉลี่ยของทั้ง 64 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจทั่วโลกคือ 63.99 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ลดลงจากปี 2563 ที่มีคะแนนเฉลี่ย 71.82 คะแนน ซึ่งเป็นผลสำคัญจากวิกฤตการณ์การระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ที่ได้ส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้างไปทั่วโลก สำหรับการจัดอันดับในภาพรวม ประเทศที่มีผลการจัดอันดับสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สวิสเซอร์แลนด์ สวีเดน เดนมาร์ก เนเธอร์แลนด์ และสิงคโปร์ ตามลำดับ โดยสิงคโปร์มีอันดับลดลงจากอันดับที่ 1 ในปี 2563 มาอยู่อันดับที่ 5 แต่ยังคงเป็นอันดับที่ 1 ในเอเชีย

อันดับความสามารถในการแข่งขันของไทย จากการจัดอันดับของ IMD ในภาพรวม และระดับปัจจัยหลัก ปี 2555 – 2564

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ประมวลจากข้อมูลของ IMD

เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับของไทยในปัจจุบันหลักทั้ง 4 ด้าน พบว่า มีผลการจัดอันดับดีขึ้น 3 ด้าน คือ

1) ปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency)

ดีขึ้น 3 อันดับจากอันดับที่ 23

ในปี 2563 เป็นอันดับที่ 20 ในปี 2564 ซึ่งเป็นการปรับตัวดีขึ้นสูงสุดในรอบ 10 ปี อันเป็นผลสำคัญมาจากการปรับตัวดีขึ้นของกลุ่มกรอบการบริหารด้านสถาบัน (Institutional Framework) ที่ดีขึ้น 4 อันดับ จากความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐที่ปรับตัวดีขึ้นจากความพยายามในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน และการปฏิรูประบบราชการ โดยเฉพาะการปรับปรุงระบบราชการให้เอื้อต่อการอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ สำหรับกฎหมายด้านธุรกิจมีอันดับดีขึ้นเช่นเดียวกัน จากการเร่งพัฒนาสภาพแวดล้อมในการประกอบธุรกิจตามกรอบ Doing Business และการผลักดันมาตรการเพื่อดึงดูดนักลงทุน นอกจากนี้ ยังมีการปรับตัวดีขึ้นของการมีเสถียรภาพและวินัยการคลังของประเทศ ที่สามารถควบคุมระดับหนี้สาธารณะให้อยู่ภายใต้กรอบความยั่งยืนทางการคลัง และนโยบายภาษีที่สามารถรักษาสสมดุลระหว่างรายได้การจัดเก็บภาษีให้ไม่ใช่อุปสรรคต่อการค้าและการลงทุน

2) ปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency)

ดีขึ้น 2 อันดับจากอันดับที่ 23

ในปี 2563 เป็นอันดับที่ 21 ในปี 2564 โดยพบว่าปัจจัยย่อยด้านตลาดแรงงาน (Labour Market) ปรับตัวดีขึ้น 5 อันดับ เป็นผลจากการขยายตัวของอัตรากำลังแรงงาน และอัตรากำลังแรงงานในระยะยาวที่มีอันดับสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ รวมถึงนโยบายของประเทศที่สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรให้เข้าสู่กำลังแรงงานและสามารถอยู่ในตลาดแรงงานได้ นอกจากนี้ ยังมีการปรับตัวขึ้นของความสามารถในการปรับตัวให้เท่าทันมาตรฐานสากลทั้งจากผู้ประกอบการรายใหญ่และรายย่อย นโยบายสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในกลุ่มอุตสาหกรรมของภาครัฐ และการส่งเสริมทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล ส่งผลให้ปัจจัยย่อยด้านผลิตภาพและประสิทธิภาพมีอันดับดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัจจัยย่อยด้านการบริหารจัดการปรับตัวลดลง 1 อันดับ สะท้อนให้เห็นว่าไทยยังต้องเตรียมความพร้อมในการปรับตัวของภาคธุรกิจให้ทันต่อพลวัตและค่านิยมที่เกิดขึ้นให้มากขึ้น

3) ปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)

ดีขึ้น 1 อันดับ จากอันดับที่ 44

ในปี 2562 เป็นอันดับที่ 43 ในปี 2564 แม้ว่าจะมีอันดับดีขึ้นแต่ยังคงอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำมาโดยตลอด โดยปัจจัยที่ส่งผลให้มีอันดับดีขึ้น คือ ปัจจัยย่อยด้านสาธารณูปโภคปรับตัวดีขึ้น 2 อันดับ จากการพัฒนาให้ประชากรเข้าถึงน้ำ ถนน และไฟฟ้ามากขึ้น โดยเฉพาะการเพิ่มเส้นทางการคมนาคมผ่านการลงทุนสร้างถนนและการขยายการให้บริการน้ำประปาอย่างทั่วถึงตามนโยบายรัฐบาล นอกจากนี้ ปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ปรับตัวดีขึ้น 1 อันดับ จากอันดับที่ 39 ในปี 2563 เป็นอันดับที่ 38 ในปี 2564 แม้ว่าจะมีอันดับที่ดีขึ้นแต่ยังคงต้องพัฒนาด้านค่าใช้จ่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สำหรับปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีปรับตัวลดลงจากอันดับที่ 34 ในปี 2563 เป็นอันดับที่ 37 ในปี 2564 จากการลดลงของตัวชี้วัดเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีของภาครัฐและเอกชน รวมถึงต้นทุนค่าใช้จ่ายการใช้บริการโทรศัพท์ที่สูงขึ้น แต่ตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับการลงทุนในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมยังคงได้รับการจัดอันดับอยู่ในกลุ่มดีมากจากการให้ความสำคัญในการลงทุนด้านเทคโนโลยีการสื่อสารไร้สายในระบบ 5G

อย่างไรก็ตาม อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้อยู่ในลำดับ 1 ใน 30 จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถยกระดับศักยภาพให้สูงขึ้นใกล้เคียงกับประเทศที่พัฒนาแล้วหลายๆ ประเทศได้ โดยประเด็นที่ยังเป็นจุดอ่อนสำคัญที่จำเป็นต้องแก้ไขให้เกิดความเชื่อมโยงไปในทิศทางเดียวกันคือ ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาด้านการศึกษาและโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ต้องเร่งสนับสนุนการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคประชาสังคม ตลอดจนต้องอาศัยการพัฒนาสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ (Ecosystem) ที่เหมาะสมและเอื้อต่อการวิจัยพัฒนา รวมทั้งต้องส่งเสริมการพัฒนากำลังคน (Manpower) และผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

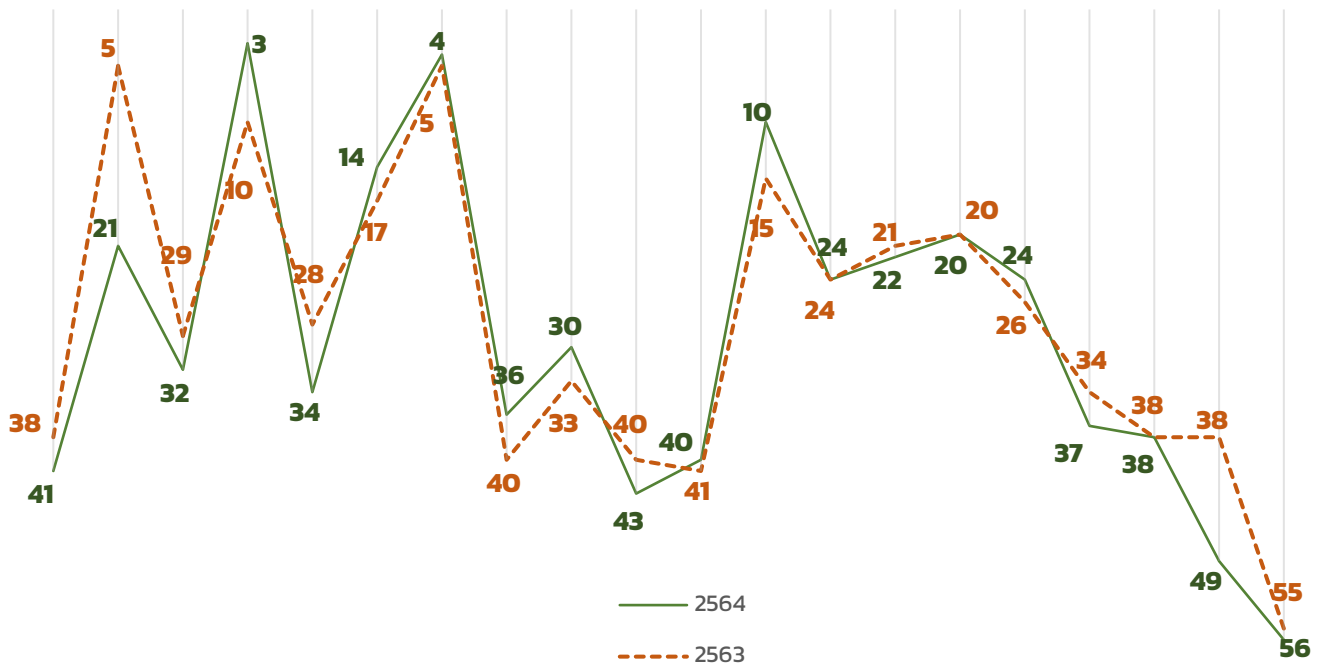
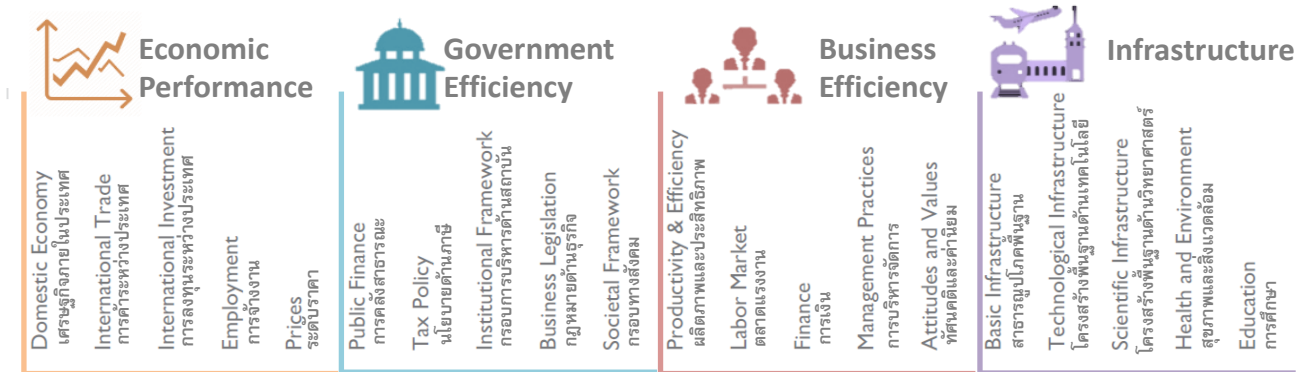
ส่วนปัจจัยหลักที่มีการจัดอันดับลดลง คือ

4) ปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance)

ซึ่งมีอันดับลดลงถึง 7 อันดับจากอันดับที่ 14 ในปี 2563 มาอยู่ที่อันดับ 21 ในปี 2564 เป็นผลสำคัญมาจากปัจจัยย่อยด้านการค้าระหว่างประเทศ (International trade) ที่มีอันดับลดลงจากอันดับที่ 5 ในปี 2563 มาอยู่อันดับที่ 21 ในปี 2564 เนื่องจากการระบาดของโรคโควิด 19 ที่ส่งผลกระทบต่อการนำเข้าและการส่งออกสินค้าและบริการอย่างรุนแรงต่อผู้ผลิตและผู้บริโภคทั้งภายในประเทศและประเทศคู่ค้าสำคัญ โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าและบริการเพื่อการพาณิชย์ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยย่อยด้านระดับราคา (Prices) ที่ปรับตัวลดลงถึง 9 อันดับ และปัจจัยย่อยการลงทุนระหว่างประเทศ (international Investment) ปรับตัวลดลง 3 อันดับ ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลทำให้ปัจจัยย่อยด้านเศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic Economy) ปรับตัวลดลง 3 อันดับมาอยู่อันดับที่ 41 จะเห็นได้ว่าการปรับตัวลดลงของตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยรวม เป็นผลมาจากผลกระทบอย่างต่อเนื่องทั้งจากสถานการณ์การค้าและการลงทุนที่เกิดขึ้น และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

อันดับความสามารถในการแข่งขันของไทย จากการจัดอันดับของ IMD เปรียบเทียบแยกตามปัจจัยหลัก 4 ด้าน ปี 2563 และ 2564

02

เศรษฐกิจไทยในปี 2563 ปรับตัวลดลงมากหลังจกขยายตัวในเกณฑ์ดีในช่วง 2 ปีแรกของแผนฯ โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

ในปี 2563 ซึ่งเป็นปีที่สี่ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เศรษฐกิจไทยลดลงร้อยละ 6.1 หรือมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) อยู่ที่ 15,698.3 พันล้านบาท (501.6 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ) เป็นผลสำคัญมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด 19 ที่ได้เริ่มมีการแพร่ระบาดในประเทศไทยตั้งแต่ช่วงต้นปี 2563 ทำให้เศรษฐกิจในประเทศไทยและทั่วโลกได้รับผลกระทบเป็นวงกว้างและต่อเนื่องทั้งปี นอกเหนือจากการระบาดของโรคโควิด 19 เศรษฐกิจไทยในปี 2563 ยังได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้ง และความล่าช้าของพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ในด้านอุปสงค์ การลงทุนรวมลดลงร้อยละ 4.8 จากที่ขยายตัวร้อยละ 2.0 ในปี 2562 การบริโภคภาคเอกชนลดลงร้อยละ 1.0 จากที่ขยายตัวร้อยละ 4.0 ในปี 2562 ในขณะที่การบริโภคภาครัฐขยายตัวร้อยละ 0.9 ชะลอลงจากการขยายตัวร้อยละ 1.7 ในปี 2562 และการส่งออกได้รับผลกระทบอย่างมากจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งส่งผลให้เศรษฐกิจและปริมาณการค้าโลกลดลงมากเป็นประวัติการณ์ และทำให้มูลค่าการส่งออกสินค้าของไทยในรูปเงินดอลลาร์ สหรัฐลดลงร้อยละ 6.5 ต่อเนื่องจากการลดลงร้อยละ 3.3 ในปี 2562 สำหรับด้านอุปทาน จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศรวม 6.70 ล้านคน ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 83.21 ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวรวมอยู่ที่ 0.81 ล้านล้านบาท ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 72.79 โดยสาขาการที่พักรวมและบริการด้านอาหารลดลงร้อยละ 36.6 สาขาการขนส่งและสถานที่เก็บสินค้าลดลงร้อยละ 21.0 สาขาศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการลดลงร้อยละ 11.8 และสาขาอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ 5.9 สอดคล้องกับการลดลงของการส่งออก อย่างไรก็ตาม สาขาการก่อสร้าง และสาขาข้อมูลข่าวสารและสาขากิจกรรมทางการเงินและการประกันภัยขยายตัวร้อยละ 2.3 และร้อยละ 2.7 ตามลำดับ

1

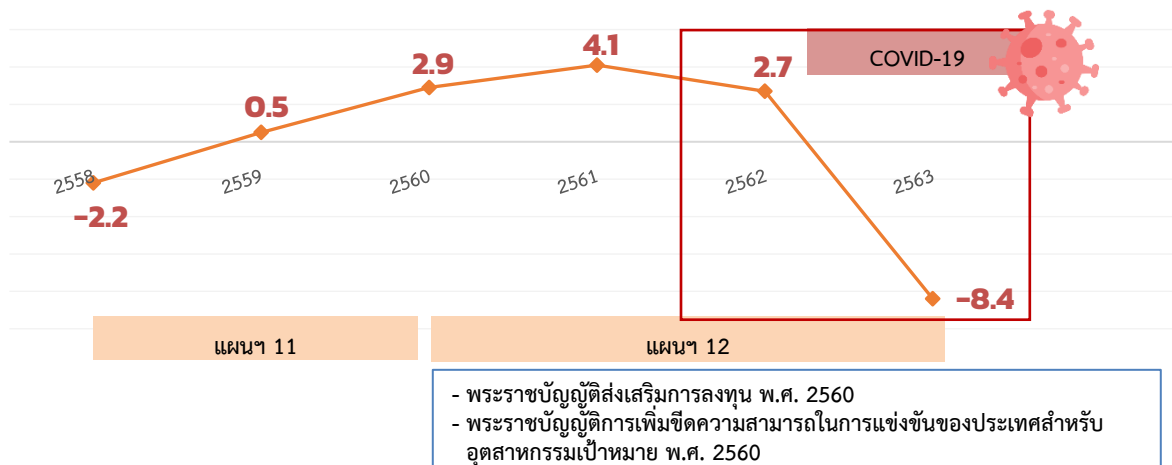
การลงทุนภาครัฐขยายตัวเร่งขึ้น ขณะที่การลงทุนภาคเอกชนปรับตัวลดลงมาก

ในปี 2563 การลงทุนรวมลดลงร้อยละ 4.8 โดย**การลงทุนภาครัฐ**ขยายตัวร้อยละ 5.7 ในปี 2563 และมีส่วนในการช่วยให้การชดเชยการลดลงของอุปสงค์ภาคเอกชนในประเทศ โดยการลงทุนภาครัฐในไตรมาสที่ 1 ลดลงร้อยละ 9.3 เนื่องจากความล่าช้าของการประกาศใช้พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 แต่สามารถกลับมาขยายตัวร้อยละ 12.5 และร้อยละ 17.6 ในไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 3 ตามลำดับ ตามการเร่งการเบิกจ่ายงบประมาณ

สำหรับการลงทุนภาคเอกชนในปี 2563 ปรับตัวลดลงร้อยละ 8.4 เทียบกับการขยายตัวร้อยละ 4.1 ในปี 2561 และร้อยละ 2.7 ในปี 2562 ซึ่งเป็นผลสำคัญจากการลดลงของการลงทุนในเครื่องมือเครื่องจักร และการลงทุนในสิ่งก่อสร้าง เนื่องจากมีกำลังการผลิตส่วนเกินสูง และการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของไทยและต่างประเทศที่ยังมีความไม่แน่นอน นักลงทุนจึงขาดความเชื่อมั่นและชะลอการลงทุน พิจารณาได้จากดัชนีความเชื่อมั่นภาคธุรกิจ (Business Sentiment Index) ที่สำรวจโดยธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ปรับตัวลดลงมากในช่วงปี 2563 โดยเฉพาะในเดือนเมษายน 2563 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด 19 ในระลอกแรก ทำให้รัฐบาลมีความจำเป็นต้องประกาศใช้มาตรการควบคุมการระบาด (Lockdown) ท่ามกลางการแพร่ระบาดในประเทศต่างๆ ที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลให้ค่าดัชนีลดลงเป็น 32.6 ต่ำสุดนับตั้งแต่ปี 2547 ทำให้ในภาพรวมการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนปี 2563 ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้อัตราการขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.5 ต่อปี

อัตราการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชน ปี 2558 – 2563

หน่วย : ร้อยละ

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

อย่างไรก็ตาม คาดว่าในอนาคตสถานการณ์การลงทุนของไทยจะสามารถปรับตัวได้ดีขึ้นตามแนวโน้มการระบาดของโรคโควิด 19 ที่ผ่อนคลายเป็นผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศปรับตัวเข้าสู่ภาวะปกติ รวมทั้งการดำเนินมาตรการสำหรับขับเคลื่อนการลงทุนภาครัฐ เช่น นโยบายและมาตรการส่งเสริมการลงทุนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ภายใต้พระราชบัญญัติการส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2560 ซึ่งปรับเงื่อนไขหลายประการจาก พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ให้รองรับอุตสาหกรรมอนาคต โดยให้สิทธิและประโยชน์แก่ผู้ลงทุนและอำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุน ได้แก่ สิทธิและประโยชน์ที่เกี่ยวกับภาษีอากร และที่ไม่เกี่ยวกับภาษีอากร ตลอดจนหลักประกันและความคุ้มครองให้กับนักลงทุน และมีการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-curve) ทั้งการต่อยอดอุตสาหกรรมปัจจุบัน (First S-curve) และการพัฒนาอุตสาหกรรมอนาคต (New S-curve) ขึ้นมาเป็นตัวขับเคลื่อนและปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมภายในประเทศ เพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งส่งเสริมศักยภาพกิจการที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง อาทิ มาตรการ SMART VISA (มาตรการให้วีซ่าพิเศษที่ให้สิทธิพิเศษแก่ชาวต่างชาติ) รวมทั้งมาตรการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ตามพระราชบัญญัติการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพของประเทศ สร้างประโยชน์อย่างสูงต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง และสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

2 การส่งออกสินค้าซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของ ไทยได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

ในปี 2563 การส่งออกสินค้าของไทยมีมูลค่า 227.0 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ปรับตัวลดลงร้อยละ 6.5 จากที่ขยายตัวร้อยละ 9.5 ร้อยละ 7.5 และลดลงร้อยละ 3.3 ในปี 2560 ปี 2561 และปี 2562 ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากการปรับตัวลดลงจากสภาวะเศรษฐกิจและการค้าโลก และปัญหาอุปสรรคในระบบห่วงโซ่อุปทาน และระบบโลจิสติกส์ระหว่างประเทศที่เกิดจากการระบาดของโรคโควิด 19 รวมทั้งการระบาดในประเทศที่ส่งผลกระทบต่อ การผลิตของอุตสาหกรรมส่งออก โดยตลาดส่งออกหลักของไทยที่สำคัญคือ สหรัฐอเมริกา มีมูลค่าการส่งออก 34,381.24 ล้านดอลลาร์ สรอ. ขยายตัวร้อยละ 9.67 จีน 29,813.01 ล้านดอลลาร์ สรอ. ขยายตัวร้อยละ 2.21 และ ญี่ปุ่น 22,808.28 ล้านดอลลาร์ สรอ. ลดลงร้อยละ 6.99 สำหรับสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุดยังคงเป็น ยานยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แต่ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 22.16 และเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และ ส่วนประกอบ ขยายตัวร้อยละ 2.33 เนื่องจากมาตรการการทำงานที่บ้าน (Work from Home) ที่ทำให้มีความ ต้องการสินค้าประเภทนี้มากขึ้น

สินค้าส่งออกของไทยที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุดในช่วงปี 2560 – 2563

หน่วย : ล้านดอลลาร์ สรอ.

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563
ยานยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	25,846.01	27,044.27	28,934.51	27,321.04	21,356.37
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		4.64	6.99	-5.58	-21.83
เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	16,753.93	18,490.20	19,751.16	18,244.05	18,670.72
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		10.36	6.82	-7.63	2.34
อัญมณีและเครื่องประดับ	14,248.08	12,827.18	11,986.24	15,691.00	18,208.94
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		-9.97	-6.56	30.91	16.05
ผลิตภัณฑ์ยาง	7,027.08	10,255.33	11,022.10	11,233.93	12,115.27
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		45.94	7.48	1.92	7.85
เม็ดพลาสติก	7,716.72	8,673.67	10,301.89	9,172.28	7,971.12
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		12.40	18.77	-10.97	-13.10
แผงวงจรไฟฟ้า	7,717.32	8,267.38	8,333.35	7,589.16	7,154.53
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		7.13	0.80	-8.93	-5.73
เคมีภัณฑ์	6,095.86	7,460.30	9,178.25	7,587.28	6,732.19
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		22.38	23.03	-17.33	-11.27
เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักร	6,947.09	7,573.98	8,202.27	7,333.35	6,561.01
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		9.02	8.30	-10.59	-10.53
น้ำมันสำเร็จรูป	5,508.77	7,182.80	9,311.69	7,323.61	5,345.21
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		30.39	29.64	-21.35	-27.01

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์

เมื่อพิจารณาในช่วงปี 2563 ซึ่งทั่วโลกและประเทศไทยเผชิญวิกฤตการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 ที่ทำให้ภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัว ซึ่งเดือนเมษายนมีจำนวนผู้ติดเชื้อโควิด 19 สะสมทั่วโลกเพิ่มขึ้นกว่า 4 เท่าตัวจากเดือนมีนาคม³ ส่งผลให้ภาคการส่งออกของไทยในช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน ลดลงจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของประเทศต่างๆ ที่ทำให้อุปสงค์ลดลง เป็นปัจจัยกดดันต่อการส่งออกของไทยโดยเฉพาะการส่งออกบริการที่ปรับตัวลดลงมาก และอุปสรรคด้านการขนส่งที่ยังไม่เพียงพอและค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นทำให้ผู้นำเข้าชะลอการสั่งซื้อ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในเดือนธันวาคม ปี 2563 การส่งออกเริ่มกลับมาขยายตัวเป็นครั้งแรกในรอบ 8 เดือน ร้อยละ 4.67 (มูลค่าการส่งออก 20,075.6 ล้านดอลลาร์ สรอ.) และเป็นอัตราการขยายตัวสูงสุดในรอบ 22 เดือน สอดคล้องกับการปรับตัวดีขึ้นทางเศรษฐกิจและการค้าโลก และการปรับตัวดีขึ้นอย่างชัดเจนของสถานการณ์การแพร่ระบาดในประเทศ ซึ่งการส่งออกในภาพรวมในเดือนธันวาคมที่กลับมาขยายตัวดีขึ้นนั้นเป็นผลสำคัญมาจากการขยายตัวของสินค้าอุตสาหกรรมที่กลับมาขยายตัวร้อยละ 6.7 (%YOY) ในรอบ 8 เดือนเช่นเดียวกัน โดยสินค้าที่ขยายตัวดี อาทิ ถู่มือยาง ขยายตัวร้อยละ 220.3 (ขยายตัว 13 เดือนต่อเนื่อง) เครื่องมือแพทย์และอุปกรณ์ขยายตัวร้อยละ 18.3 (ขยายตัว 4 เดือนต่อเนื่อง) เฟอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน ขยายตัวร้อยละ 15.5 (ขยายตัว 7 เดือนต่อเนื่อง) เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ กลับมาขยายตัวร้อยละ 15.1

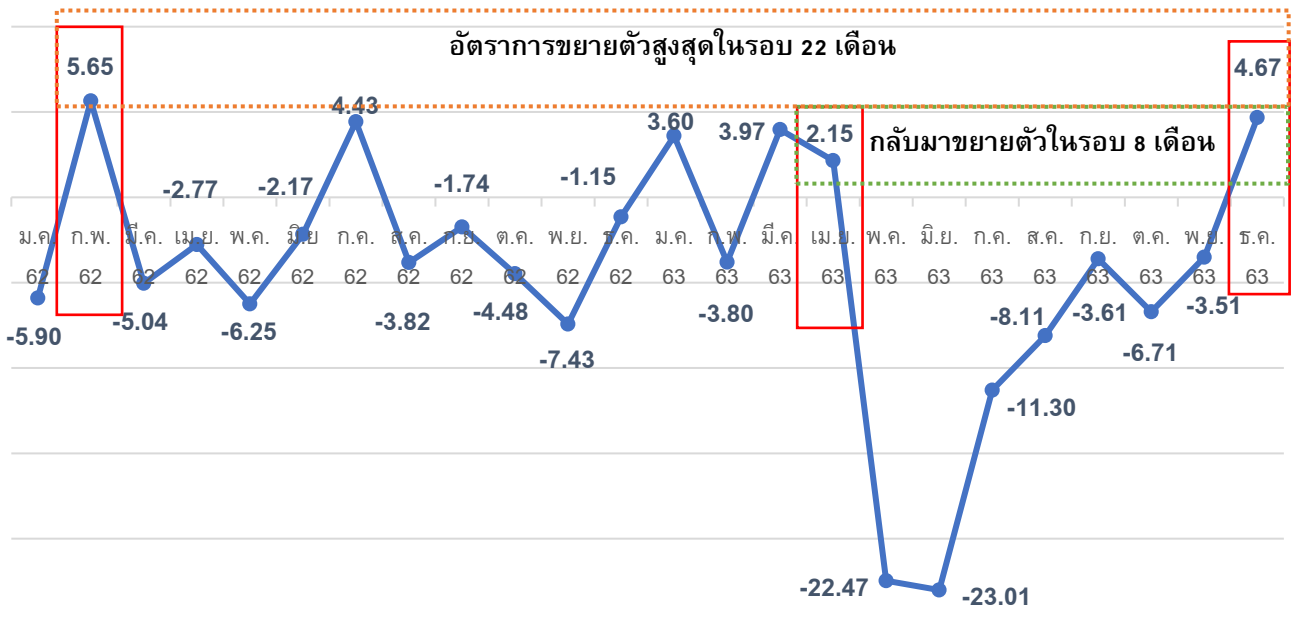
³ สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวเดือนเมษายน พ.ศ. 2563 กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ในรอบ 1 เดือน เครื่องใช้ไฟฟ้า ขยายตัวร้อยละ 13.2 (ขยายตัว 5 เดือนต่อเนื่อง) เคมีภัณฑ์กลับมาขยายตัวร้อยละ 12.2 ในรอบ 1 เดือน เม็ดพลาสติก กลับมาขยายตัวร้อยละ 8.6 ในรอบ 1 เดือน แผงวงจรไฟฟ้า กลับมาขยายตัวร้อยละ 7.3 ในรอบ 1 เดือน และรถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ ขยายตัวร้อยละ 3.2 (ขยายตัว 2 เดือนต่อเนื่อง) ส่วนสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรกลับมาขยายตัวเช่นกันโดยขยายตัวร้อยละ 2.1 (%YOY) ในรอบ 3 เดือน โดยสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรที่ขยายตัวได้ดี อาทิ ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ขยายตัวร้อยละ 63.6 (ขยายตัว 2 เดือนต่อเนื่อง) ยางพารา ขยายตัวร้อยละ 30.0 (ขยายตัว 3 เดือนต่อเนื่อง) และอาหารสัตว์เลี้ยง ขยายตัวร้อยละ 25.7 (ขยายตัว 16 เดือนต่อเนื่อง) ทำให้ในภาพรวมภาคการส่งออกของไทยมีทิศทางการฟื้นตัวได้รวดเร็วตามการฟื้นตัวของตลาดโลกอย่างต่อเนื่องจากการกระจายวัคซีนและมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของหลายประเทศที่ช่วยให้ประเทศคู่ค้ามีกำลังซื้อมากขึ้น ช่วยกระตุ้นอุปสงค์และความเชื่อมั่น ส่งผลให้การส่งออกของไทยในเดือนสุดท้ายของปี 2563 ดีขึ้น

อัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกรวมของประเทศไทย (%YOY)

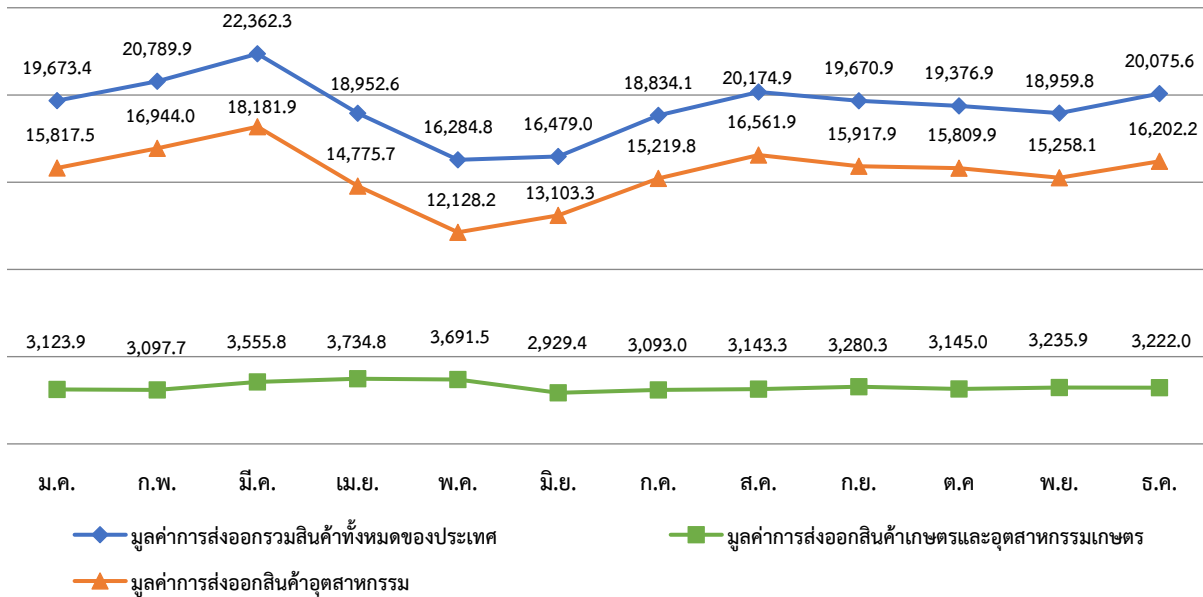
หน่วย : ร้อยละ

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ ข้อมูล ณ วันที่ 3 พฤศจิกายน 2564

การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกรวมและประเภทสินค้าหลัก เดือนมกราคม – ธันวาคม ปี 2563

หน่วย : ล้านดอลลาร์ สรอ.

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ ข้อมูล ณ วันที่ 3 พฤศจิกายน 2564

3

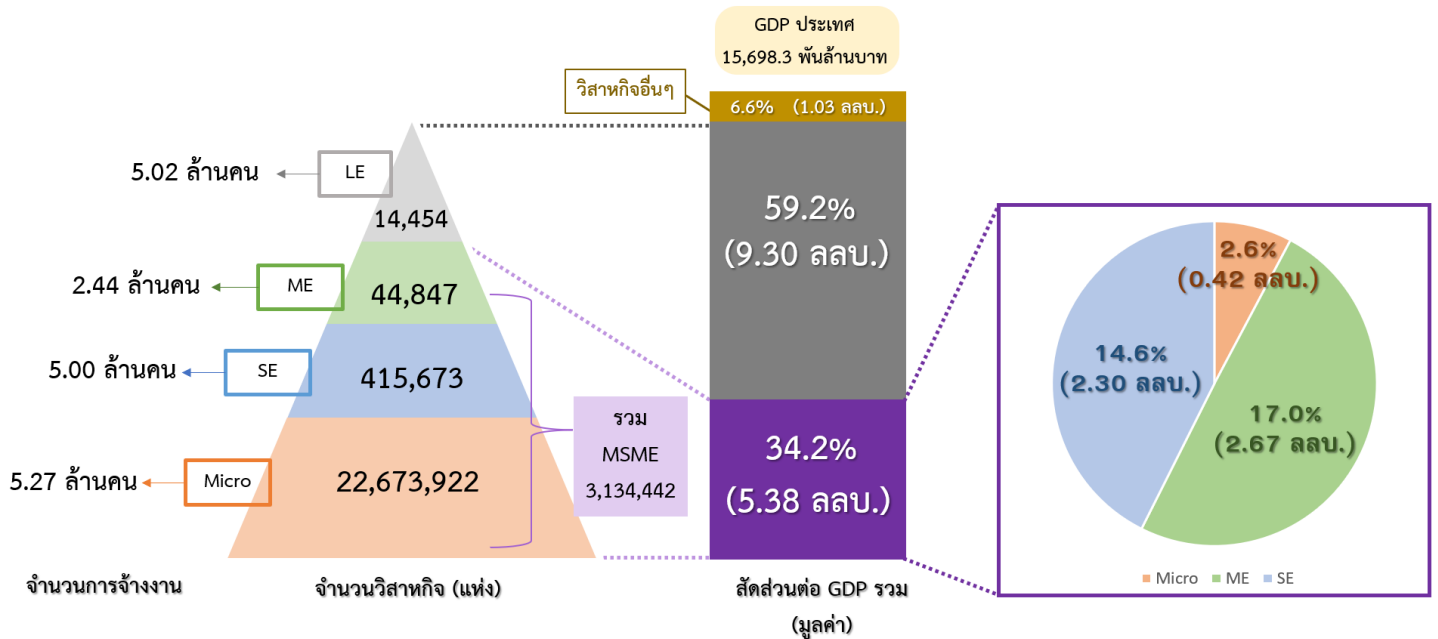
ผลิตภัณฑ์มวลรวมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (GDP MSME) ลดลงตามการลดลงของเศรษฐกิจประเทศในภาพรวม

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ได้กำหนดนิยามของ “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)” ใหม่อย่างเป็นทางการ ตามกฎกระทรวงกำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2562 ประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2563 และประกาศสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เรื่องการกำหนดลักษณะของวิสาหกิจรายย่อย วันที่ 21 มกราคม 2563 โดยเน้นการใช้จำนวนการจ้างงานและรายได้ เพื่อจัดขนาดของผู้ประกอบการ รวมทั้งได้เพิ่มกลุ่มวิสาหกิจรายย่อย (Micro) ด้วย นอกจากนี้ยังใช้รายได้เป็นเกณฑ์แทนมูลค่าสินทรัพย์ถาวร เพื่อให้สะท้อนขนาดตามความเป็นจริงของ MSME ได้ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้ จึงได้ปรับเปลี่ยนข้อมูลจากเดิมที่ใช้ GDP SME ตามนิยามเดิม เป็น GDP MSME ตามนิยามใหม่ เพื่อให้เป็นไปตามการปรับเปลี่ยนของ สสว.

ในปี 2563 ผลผลิตภัณฑมวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีมูลค่า 5,376,066 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.2 ต่อผลผลิตภัณฑมวลรวมในประเทศ (GDP) ของประเทศ ลดลงจากปี 2562 ที่มีสัดส่วนร้อยละ 35.0 ต่อ GDP หรือหดตัวร้อยละ 9.1 เมื่อพิจารณาด้านอัตราการขยายตัวของ GDP ประเทศ เปรียบเทียบกับ GDP MSME พบว่า มีการปรับตัวในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากเศรษฐกิจของ MSME จะพึ่งพาอุปสงค์ภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ และมีการพึ่งพาภาคต่างประเทศเพียงประมาณร้อยละ 7 – 8 ของมูลค่า GDP เท่านั้น โดยบทบาทต่อเศรษฐกิจของ MSME จะมีความสัมพันธ์กับการเติบโตของภาคการค้า ภาคการบริการ และรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ นอกจากนี้ วิสาหกิจขนาดย่อม (Micro Enterprises) มีบทบาทต่อเศรษฐกิจในระดับชุมชนและท้องถิ่น และมีความสัมพันธ์กับรายได้ของภาคการเกษตร และเมื่อพิจารณามูลค่าเศรษฐกิจแยกตามขนาดของวิสาหกิจในปี 2563 พบว่า วิสาหกิจขนาดย่อมสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจได้ 417,304 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.6 ของผลผลิตภัณฑมวลรวม (GDP) ของประเทศ ในขณะที่วิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจได้ 2,290,099 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.6 และวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) สร้างมูลค่าเพิ่มได้ 2,668,663 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.0 ดังนั้น มูลค่าเศรษฐกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (MSME) โดยรวมจึงอยู่ที่ 5,376,066 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.2 ซึ่งน้อยกว่ามูลค่าเพิ่มที่เกิดจากวิสาหกิจขนาดใหญ่ (Large Enterprises) ที่มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 59.2 หรือมีมูลค่า 9,299,178 ล้านบาท โดยวิสาหกิจขนาดใหญ่มีจำนวนเพียง 14,454 แห่ง เปรียบเทียบกับจำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (MSME) ที่มีถึง 3,134,442 แห่ง ทำให้เห็นว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่ยังคงมีบทบาทต่อการเติบโตของเศรษฐกิจประเทศมากกว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมาก

โครงสร้างวิสาหกิจของประเทศไทย ปี 2563 (ตามนิยามใหม่)

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)
หมายเหตุ : วิสาหกิจอื่นๆ คือการบริหารราชการและการป้องกันประเทศ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้วิสาหกิจทุกขนาดต่างได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก โดยมูลค่าการส่งออกของ MSME ในปี 2563 อยู่ที่ 27,064.6 ล้านดอลลาร์ สรอ. หรือปรับตัวลดลงร้อยละ 17.3 เมื่อเทียบกับปี 2562 นอกจากนี้ ผลกระทบมวลรวมในภาคบริการของ MSME พบว่า ลดลงร้อยละ 12.0 โดยภาคบริการมีจำนวนกิจการคิดเป็นร้อยละ 40.0 ของจำนวน MSME ทั้งหมด และมีการจ้างงานคิดเป็นร้อยละ 40.4 ของจำนวนการจ้างงานทั้งหมดของ MSME ซึ่งจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้รายได้และการจ้างงานในภาคบริการลดลง และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวมด้วย ทั้งนี้ ธุรกิจบริการยังคงมีแนวโน้มได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวค่อนข้างสูง แม้จะฟื้นตัวจากมาตรการเพิ่มวันหยุดหรือโครงการเราเที่ยวด้วยกัน แต่ยังไม่เพียงพอให้ธุรกิจบริการ เช่น ที่พักแรม ร้านอาหาร สถานบันเทิง เป็นต้น สามารถฟื้นตัวกลับสู่สถานการณ์ปกติได้ อย่างไรก็ตาม ในช่วงครึ่งหลังของปี 2563 หลายสาขาธุรกิจมีการฟื้นตัวจากการผ่อนคลายมาตรการต่างๆ ของภาครัฐ อาทิ มาตรการพักชำระหนี้ การให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (Soft Loan) รวมทั้งมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายในไตรมาสที่ 4 คือ โครงการคนละครึ่งที่มีส่วนสำคัญในการฟื้นตัวของภาคธุรกิจโดยเฉพาะในธุรกิจรายย่อย นอกจากนี้ ยังมีธุรกิจบางสาขาที่สามารถดำเนินต่อเองได้ อาทิ ธุรกิจก่อสร้าง ธุรกิจบริการข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร จึงทำให้ GDP MSME ในช่วงครึ่งหลังของปีมีแนวโน้มดีขึ้น แม้ในภาพรวมทั้งปีจะลดลงก็ตาม

03

รายได้ต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้น และการลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้มีแนวโน้มเป็นไปตามเป้าหมายของแผนฯ ขณะที่ความเหลื่อมล้ำในระดับภาคยังเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข

1

รายได้ต่อหัวของประชากรไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นต้นมา โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (GDP-per-capita) เพิ่มขึ้นจาก 5,937.0 ดอลลาร์ สหรัฐ. ในปี 2558 เป็น 6,632.2 ดอลลาร์ สหรัฐ. ในปี 2560 และเพิ่มเป็น 7,852.2 ดอลลาร์ สหรัฐ. ในปี 2562 ก่อนจะปรับตัวลดลงมาอยู่ที่ 7,216.6 ดอลลาร์ สหรัฐ. ในปี 2563 ซึ่งสาเหตุหลักเนื่องจากการระบาดของโรคโควิด 19 ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจปรับตัวลดลงทั้งภาคการส่งออกและการใช้จ่ายในประเทศ ตั้งแต่ปลายปี 2562

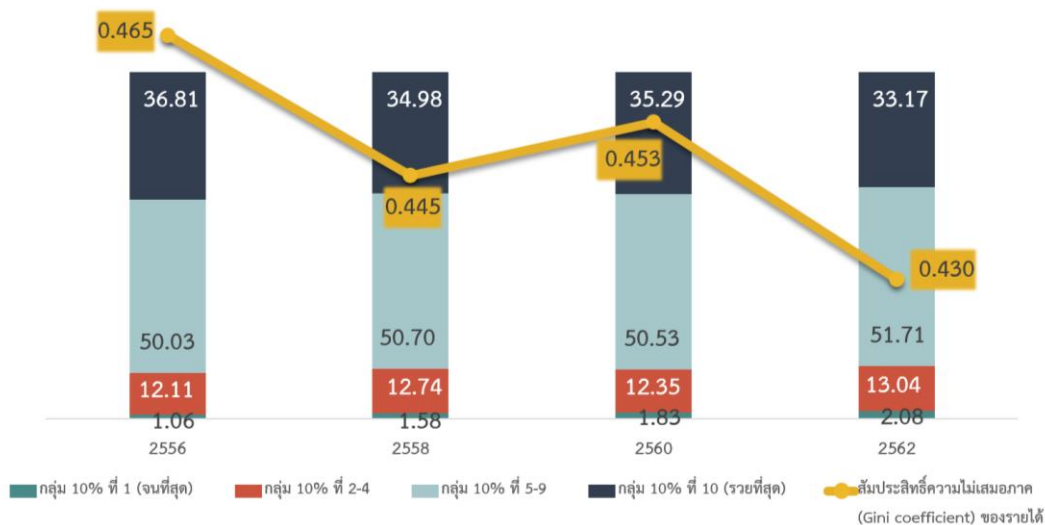
2

ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ปรับตัวดีขึ้น

โดยความแตกต่างของรายได้ของกลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่มีรายได้สูงที่สุดต่อรายได้ของประชากรร้อยละ 10 และร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดมีแนวโน้มลดลงจาก 19.29 เท่าและ 2.50 เท่าตามลำดับ โดยในปี 2560 เหลือ 15.94 เท่าและ 2.20 เท่าตามลำดับ ในปี 2562 แสดงให้เห็นว่า ประชากรร้อยละ 10 และร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดนั้น มีส่วนแบ่งรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้ช่องว่างสัดส่วนรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยและคนจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นสัญญาณที่ดีต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ประกอบกับค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini Coefficient) มีแนวโน้มดีขึ้น โดยมีค่าลดลงจาก 0.453 ในปี 2560 เป็น 0.430 ในปี 2562 แต่ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ลดลงเหลือ 0.41 ณ สิ้นแผนฯ ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายที่ประเทศต้องให้ความสำคัญและเร่งดำเนินการต่อไป

สัดส่วนรายได้ของประชากร 10 กลุ่มรายได้ (Decile by income) และค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient)

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ, ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

3

ประชาชนในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้น ขณะที่ ความเหลื่อมล้ำระหว่างภาคมีแนวโน้มสูงขึ้น

ในระยะเวลาที่ผ่านมาผลิตภัณฑ์ภาคเฉลี่ยต่อหัว (Gross Regional Product (GRP) per capita) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกภูมิภาค เป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจหลากหลายระดับ โดยสนับสนุนการขับเคลื่อนอย่างมีส่วนร่วมอย่างจริงจังบนฐานศักยภาพหรือจุดแข็งของพื้นที่ ประกอบกับการส่งเสริมศักยภาพด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่และนวัตกรรม รวมถึงมีการวางแผนการพัฒนาพื้นที่ระดับภาคและการพัฒนาเศรษฐกิจใหม่เชิงพื้นที่ที่ชัดเจนในกลุ่มพื้นที่เป้าหมายระดับภาค/พื้นที่ และเชื่อมโยงส่งต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายใน/ระหว่างพื้นที่อย่างเป็นระบบนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจและกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวเปรียบเทียบระหว่างภาค พบว่า ในปี 2562 มีความแตกต่างกันระหว่างภาคที่มีผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวสูงที่สุด และภาคที่มีผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวต่ำที่สุดถึง 5.83 เท่า โดยภาคตะวันออกเป็นภาคที่มีผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวสูงที่สุดที่ 502,471 บาทต่อปี และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวต่ำที่สุดที่ 86,171 บาทต่อปี นอกจากนี้ สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ระดับภาคมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำระหว่างภาคเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวในปี 2563 มีแนวโน้มปรับตัวลดลงตามการลดลงของภาวะเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ

ผลิตภัณฑ์ภาคเฉลี่ยต่อหัว (Gross Regional Product (GRP) per capita) (บาท/ปี)

ผลิตภัณฑ์ภาคเฉลี่ย ต่อหัวของแต่ละภาค	แผนฯ 11		แผนฯ 12		
	2558	2559	2560	2561	2562
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	72,831	77,049	80,927	84,434	86,171
ภาคเหนือ	94,999	99,391	103,634	110,656	114,287
ภาคใต้	132,627	141,805	144,694	147,600	153,659
ภาคตะวันออก	428,842	459,728	485,616	502,492	502,471
ภาคตะวันตก	136,745	144,985	150,147	160,253	163,129
ภาคกลาง	257,521	259,414	264,429	271,731	271,360
กรุงเทพและปริมณฑล	410,467	428,137	435,082	458,549	474,004

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

4

การกระจายรายได้ในมิติของกลุ่มเป้าหมายยังเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไข

สะท้อนจากรายได้เฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดยังเพิ่มขึ้นค่อนข้างช้า โดยในปี 2562 รายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 3,721 บาท/คน/เดือน เพิ่มขึ้นจาก 3,408 บาท/คน/เดือน ในปี 2560 เพียงเล็กน้อย หรือมีอัตราการขยายตัวของรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 4.6 ต่อปี ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของแผนฯ 12 ที่กำหนดให้มีอัตราเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ทั้งนี้ ประชากรกลุ่มร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่มีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ (Economically Inactive) และมีความเปราะบาง หากมีปัจจัยที่รุนแรงมากระทบ โดยเฉพาะวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ได้ส่งผลกระทบต่อประชากรกลุ่มนี้อย่างมาก ทั้งด้านการประกอบอาชีพ รายได้ และความเสี่ยงในการติดเชื่อ ทำให้ภาครัฐต้องเฝ้าระวังผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประชากรกลุ่มนี้เป็นพิเศษ ตลอดจนมีนโยบาย/มาตรการเยียวยา และบรรเทาความเดือดร้อนในหลายรูปแบบ

กลุ่มประชากรตามระดับรายได้ (บาท/คน/เดือน)

กลุ่มประชากรตามระดับรายได้	2556	2558	2560	2562
กลุ่ม 10% ที่ 1 (จนที่สุด)	957	1,484	1,759	2,049
กลุ่ม 10% ที่ 2	2,811	3,126	3,080	3,363
กลุ่ม 10% ที่ 3	3,652	3,951	3,948	4,266
กลุ่ม 10% ที่ 4	4,505	4,851	4,844	5,206
กลุ่ม 10% ที่ 5	5,500	5,887	5,929	6,314
กลุ่ม 10% ที่ 6	6,705	7,153	7,245	7,736
กลุ่ม 10% ที่ 7	8,285	8,730	8,919	9,491
กลุ่ม 10% ที่ 8	10,554	10,926	11,268	11,804
กลุ่ม 10% ที่ 9	14,286	14,768	15,219	15,576
กลุ่ม 10% ที่ 10 (รวยที่สุด)	33,351	32,759	33,933	32,663
รวม	9,061	9,363	9,614	9,847
รายได้เฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มประชากร 40% ที่มีรายได้ต่ำสุด (อัตราการเปลี่ยนแปลง : ร้อยละ)	2,982 (6.2)	3,353 (6.2)	3,408 (0.8)	3,721 (4.6)

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ, ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

หมายเหตุ : รายได้ หมายถึง รายได้ประจำ ที่ไม่รวมรายรับอื่นๆ (เช่น เงินทุนการศึกษา มรดก พินัยกรรม ของขวัญ ประกันสุขภาพ ประกันภัย และประกันชีวิต/ประกันสังคม เงินถูกสลาก เงินรางวัล ค่านายหน้าและเงินได้จากภรรยา เป็นต้น)

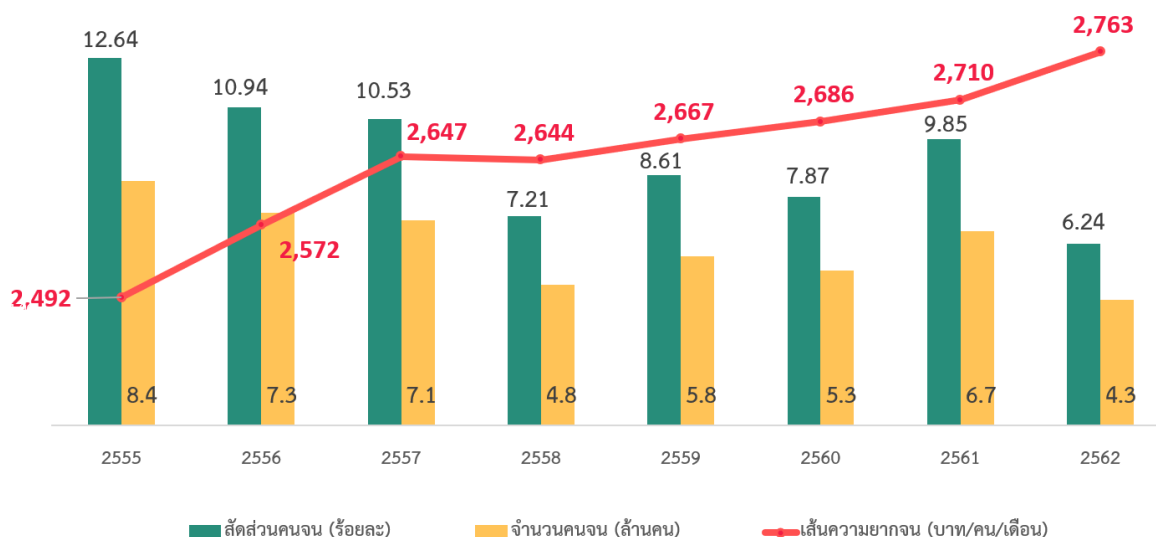
5

สถานการณ์ความยากจนในประเทศไทยดีขึ้น

สัดส่วนประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจนลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงปี 2560 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จากร้อยละ 7.87 (ที่เส้นความยากจน 2,686 บาท/คน/เดือน) เหลือร้อยละ 6.24 (ที่เส้นความยากจน 2,763 บาท/คน/เดือน) ในปี 2562 เป็นไปตามกรอบของเป้าหมายที่กำหนดให้คนยากจนลดลงเหลือร้อยละ 6.5 ณ สิ้นแผนฯ แสดงให้เห็นถึงความสามารถของประชากรในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคขั้นพื้นฐานที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งด้านอาหารและมิใช่อาหาร ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินนโยบายภาครัฐในช่วงปีที่ผ่านมาที่ประเทศไทยได้ประสบปัญหาเศรษฐกิจชะลอตัวจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำให้ภาครัฐต้องกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจผ่านการออกมาตรการต่างๆ อาทิ มาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยเพื่อบรรเทาค่าครองชีพ และยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ประกอบด้วย มาตรการบรรเทาภาระค่าไฟฟ้าและค่าน้ำประปาสำหรับครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้าในวงเงิน 230 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน และน้ำประปาในวงเงิน 100 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน มาตรการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในช่วงปลายปี 2562 ให้แก่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นจำนวน 500 บาทต่อคน เป็นต้น จึงถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สัดส่วนคนจนลดลงในช่วงที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงต้องติดตามสถานการณ์ความยากจนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด 19 เพื่อปรับมาตรการให้การแก้ปัญหาได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์

เส้นความยากจน สัดส่วนคนจน และจำนวนคนจน

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ, ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

6 คนไทยออมเงินน้อยลง

แม้ว่าสัดส่วนคนยากจนจะมีแนวโน้มลดลง แต่คนไทยกลับมีเงินเก็บออมสำหรับอนาคตหรือในวัยเกษียณลดลง พิจารณาจากการออมส่วนบุคคลมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 11.16 ในปี 2560 เหลือร้อยละ 10.04 ในปี 2562 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้คนไทยมีการออมส่วนบุคคลต่อรายได้พึงจ่ายใช้สอยร้อยละ 6.8 ณ สิ้นแผนฯ โดยในปี 2562 คนไทยมีรายได้พึงจ่ายใช้สอยเฉลี่ยต่อคนเท่ากับ 132,321 บาท ขณะที่ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเฉลี่ยต่อคนเท่ากับ 121,272 บาท ส่งผลให้คนไทยมีการออมเฉลี่ย 13,280 บาทต่อคนต่อปี แม้ว่าในระยะที่ผ่านมาภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ส่งเสริมการออมและขยายความคุ้มครองเพื่อสร้างหลักประกันทางรายได้ให้กับประชากรทั้งแบบบังคับและสมัครใจในกลุ่มผู้ที่อยู่ในระบบและนอกระบบ อาทิ การจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงทางรายได้สำหรับผู้ที่อายุ 15 – 60 ปี ที่ประกอบอาชีพอิสระ และไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนอื่นที่ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐ แต่เนื่องจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น และการได้รับผลกระทบในด้านต่างๆ จากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ไม่ว่าจะเป็นการตกงาน การถูกลดชั่วโมงทำงาน เป็นต้น ทำให้คนไทยมีเงินเก็บสำหรับการใช้จ่ายในวัยเกษียณอายุลดลง ดังนั้น นอกจากมาตรการเยียวยาผลกระทบในระยะสั้นแล้ว ภาครัฐควรเร่งสร้างองค์ความรู้ให้กับประชาชน โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบให้เห็นถึงความสำคัญของการออมควบคู่กับการให้ความรู้ด้านการบริหารการเงิน เพื่อให้สามารถวางแผนทางการเงินให้กับตนเองและครอบครัว ป้องกันความเสี่ยงในอนาคต ทั้งจากเหตุฉุกเฉิน เช่น การเจ็บป่วยของตน/สมาชิกในครอบครัว หรือแม้กระทั่งการไม่สามารถประกอบอาชีพได้ เนื่องจากวิกฤตการณ์ต่างๆ ที่ไม่คาดหมาย รวมถึงการวางแผนระยะยาวเมื่อเข้าสู่วัยชรา

การออมส่วนบุคคลต่อรายได้พึงจ่ายใช้สอย

		แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
	การออมส่วนบุคคลต่อรายได้พึงจ่ายใช้สอย	8.97	10.20	11.16	10.24	10.04	N/A

ที่มา : รายได้ประชาชาติของประเทศไทย แบบปริมาณลูกโซ่ พ.ศ. 2562 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

04 ผลผลิตการผลิตยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมายของแผนฯ 12 อย่างต่อเนื่องก่อนที่จะปรับตัวลดลงในปี 2563

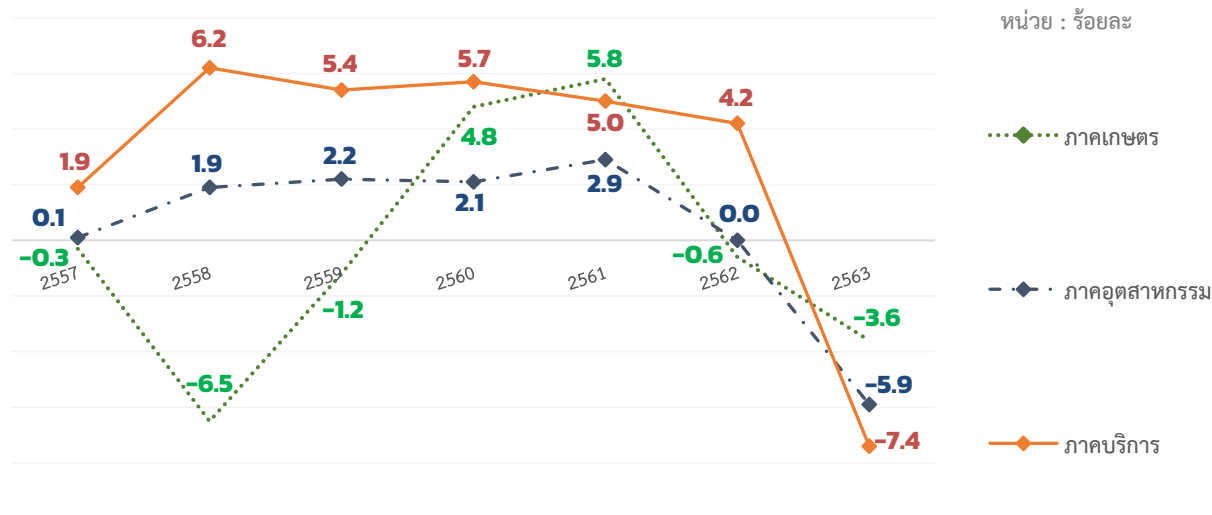
ผลผลิตการผลิตของปัจจัยการผลิตโดยรวม (Total Factor Productivity หรือ TFP) ในปี 2561 และปี 2562 อยู่ที่ร้อยละ 1.80 และร้อยละ 1.67 ต่ำกว่าเป้าหมายของแผนฯ 12 ที่กำหนดไว้ร้อยละ 2.5 ก่อนที่จะปรับตัวลดลงร้อยละ 5.53 ในปี 2563 การขยายตัวในเกณฑ์ต่ำและการลดลงของผลผลิตการผลิตดังกล่าวเป็นความท้าทายที่สำคัญของเศรษฐกิจไทยในการที่จะบรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศรายได้สูงตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ

ผลผลิตการผลิตรวม (TFP)

		แผนฯ 11				แผนฯ 12			
		2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563
	ภาพรวม	1.25	0.89	2.11	2.04	2.91	1.80	1.67	-5.53
	เกษตรกรรม	-1.29	1.80	-6.11	-3.45	2.76	2.90	-0.95	-2.45
	อุตสาหกรรม	-0.56	-5.35	1.19	-0.39	0.72	-0.47	0.63	-5.03
	บริการ	2.68	-1.50	3.49	3.22	4.32	3.19	2.31	-6.20

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

อัตราการขยายตัวของการผลิตภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ (ไม่รวมบริการภาครัฐ) ปี 2557 - 2563

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

1

การผลิตภาคเกษตรปรับตัวลดลงโดยมีสาเหตุสำคัญจากปัญหาภัยแล้ง

ในปี 2563 การผลิตภาคเกษตรปรับตัวลดลงร้อยละ 3.6 ต่อเนื่องจากการลดลงร้อยละ 0.6 ในปี 2562 และเทียบกับเป้าหมายการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 การลดลงของการผลิตภาคเกษตรมีสาเหตุสำคัญมาจากปัญหาภัยแล้งที่มีความรุนแรงต่อเนื่องจากปี 2562 ถึงช่วงกลางปี 2563 ทำให้มีปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก และการเจริญเติบโตของพืชและสัตว์น้ำ ส่งผลให้ผลผลิตพืชและประมงลดลง โดยผลผลิตสำคัญที่ลดลงประกอบด้วย ข้าวนาปรัง (ร้อยละ 36.66) มันสำปะหลัง (ร้อยละ 5.23) อ้อยโรงงาน (ร้อยละ 41.93) สับปะรดโรงงาน (ลดลงร้อยละ 23.61) ยางพารา (ร้อยละ 1.84) ปาล์มน้ำมัน (ลดลงร้อยละ 1.45) นอกจากนี้ ภาวะฝนทิ้งช่วงในบางพื้นที่ทำให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกพืช ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และการกำหนดมาตรการควบคุมการระบาดของโรคทั้งในและต่างประเทศ ส่งผลกระทบต่อการขนส่ง การค้า และการส่งออกของสินค้าเกษตร โดยมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรลดลงร้อยละ 3.2 อย่างไรก็ตาม ดัชนีราคาสินค้าเกษตรปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.6 ตามการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าสำคัญ เช่น ข้าวเปลือกเจ้า (ร้อยละ 10.30) อ้อยโรงงาน (ร้อยละ 17.28) สับปะรดโรงงาน (ร้อยละ 94.97) ยางพารา (ร้อยละ 4.55) เป็นต้น การเพิ่มขึ้นของดัชนีราคาสินค้าเกษตร ส่งผลให้ดัชนีรายได้เกษตรกรโดยรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.3 แต่ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตรลดลงร้อยละ 4.4 เป็นไปตามผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรที่ลดลงจาก 1,374,987 ล้านบาท ในปี 2562 เป็น 1,354,941 ล้านบาท ในปี 2563

การผลิตภาคอุตสาหกรรมปรับตัวลดลงสอดคล้องกับการลดลงของการส่งออกและการลดลงของอุปสงค์ภาคเอกชนในประเทศ

การผลิตภาคอุตสาหกรรมในปี 2563 ลดลงร้อยละ 5.9 เทียบกับการขยายตัวร้อยละ 2.9 และร้อยละ 0.0 ในปี 2561 และปี 2562 ตามลำดับ และเทียบกับเป้าหมายการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.5 ต่อปีในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 การลดลงของการผลิตภาคอุตสาหกรรมสอดคล้องกับการลดลงของดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมลดลงที่ร้อยละ 8.8 และอัตราการใช้จ่ายกำลังการผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 61.15 โดยอุตสาหกรรมสำคัญที่ลดลงในปี 2563 อาทิ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ มีดัชนีผลผลิตลดลงร้อยละ 1.1 โดยปรับตัวลดลงในสินค้า PCBA, Printer, HDD และ IC เป็นผลจากการหดตัวของสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ของโลก ส่งผลให้มีมูลค่าการส่งออกในตลาดหลักลดลง ได้แก่ ญี่ปุ่น อาเซียน จีน สหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้ามีดัชนีผลผลิตลดลง จากการชะลอตัวของอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น อุตสาหกรรมก่อสร้างในส่วนของโครงการก่อสร้างที่อยู่อาศัยภาคเอกชน ซึ่งได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมยานยนต์ลดลงร้อยละ 30.48 เป็นผลมาจากการหดตัวของตลาดในประเทศและตลาดส่งออก เนื่องจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในหลายประเทศทั่วโลก ส่วนปัจจัยในประเทศมีการหยุดการผลิตชั่วคราวช่วงเดือนเมษายน – พฤษภาคม ตามมาตรการลดการแพร่ระบาด อุตสาหกรรมการกลั่นปิโตรเลียมลดลงร้อยละ 0.45 เนื่องจากปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศและการส่งออกลดลงจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ลดลง โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวที่ซบเซาจากการจำกัดการเดินทางของผู้คน ทั้งที่เป็นการเดินทางระหว่างประเทศและในประเทศ และอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าลดลงร้อยละ 3.3 จากสินค้าคอมพิวเตอร์ พัดลม เครื่องปรับอากาศ เครื่องซักผ้า หม้อหุงข้าว และเตาอบไมโครเวฟ เนื่องจากการระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้เศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัวทำให้ประเทศคู่ค้าชะลอการสั่งซื้อ

สำหรับอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวดีในปี 2563 ที่สำคัญได้แก่ อุตสาหกรรมเภสัชภัณฑ์ ซึ่งเพิ่มขึ้นตามแนวโน้มความต้องการใช้ที่สูงขึ้นของตลาดทั้งในและต่างประเทศ และอุตสาหกรรมอาหารสัตว์สำเร็จรูปที่เพิ่มขึ้นตามภาวะความต้องการสินค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเป็นผลจากความต้องการบริโภคเนื้อสัตว์ที่ขยายตัวต่อเนื่องในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และเมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมูลค่าที่แท้จริงด้านการผลิตในหมวดอุตสาหกรรมในปี 2563 พบว่า การทำเหมืองแร่และเหมืองหินลดลงร้อยละ 6.9 จากที่ขยายตัวร้อยละ 1.7 ในปี 2562 การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ 5.7 จากที่ลดลงร้อยละ 0.7 ในปี 2562 ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำระบบปรับอากาศลดลงร้อยละ 8.4 จากที่ขยายตัวร้อยละ 4.6 ในปี 2562 และการจัดหาน้ำ การจัดการน้ำเสียและของเสียลดลงร้อยละ 0.5 จากที่ขยายตัวร้อยละ 5.8 ในปี 2562 ทำให้ในภาพรวม มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรมลดลงจาก 5,258,973 ล้านบาทในปี 2562 เป็นมูลค่า 4,770,723 ล้านบาทในปี 2563

การผลิตภาคบริการ (ไม่รวมบริการภาครัฐ)⁴ ปรับตัวลดลง เนื่องจากได้รับผลกระทบรุนแรงจากการระบาดของโรคโควิด 19

ในปี 2563 การผลิตภาคบริการ (ไม่รวมบริการภาครัฐ) ปรับตัวลดลงร้อยละ 7.4 เทียบกับการขยายตัวร้อยละ 5.0 และร้อยละ 4.2 ในปี 2561 และ 2562 ตามลำดับ และเทียบกับเป้าหมายการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.0 ต่อปีในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 การลดลงของการผลิตภาคบริการดังกล่าวมีสาเหตุสำคัญมาจากการระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคบริการ โดยเฉพาะสาขาการขนส่งและสถานที่เก็บสินค้าลดลงร้อยละ 21.0 จากที่ขยายตัวร้อยละ 3.0 ในปี 2562 ตามการลดลงของบริการขนส่งทางอากาศ สาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหารลดลงร้อยละ 36.6 จากที่ขยายตัวร้อยละ 7.8 ในปี 2562 ตามการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ สาขาศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการลดลงร้อยละ 11.8 จากที่ขยายตัวร้อยละ 14.4 ในปี 2562 อย่างไรก็ตาม ยังมีบางสาขาที่ขยายตัว อาทิ สาขาการก่อสร้างซึ่งขยายตัวร้อยละ 2.3 ตามการขยายตัวของการก่อสร้างภาครัฐและการก่อสร้างของรัฐวิสาหกิจ สาขากิจกรรมการเงินและการประกันภัยขยายตัวร้อยละ 2.7

ในด้านรายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2563 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวรวม 0.81 ล้านล้านบาท ลดลงร้อยละ 72.79 จาก 2.18 ล้านล้านบาทจากปี 2562 โดยข้อมูลของ World Travel & Tourism Council หรือ WTTC (สภาการเดินทางและการท่องเที่ยวโลก) ระบุว่า ประเทศไทยสูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ของอาเซียน และอันดับที่ 4 ของโลก รองจาก สหรัฐอเมริกา สเปน และฝรั่งเศส ตามลำดับ สอดคล้องกับการลดลงของจำนวนและรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ ผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้การเดินทางท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอย่างมากในปี 2563 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาประเทศไทยจำนวน 6.70 ล้านคน ลดลงร้อยละ 83.21 จากจำนวน 39.79 ล้านคน ในปี 2562 และมีรายได้ 0.33 ล้านล้านบาท ลดลงร้อยละ 82.63 จาก 1.93 ล้านล้านบาท ในปี 2562 โดยนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีจำนวนมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ จีน 49,621,156 ราย มาเลเซีย 19,343,771 ราย เกาหลีใต้ 8,433,276 ราย ลาว 8,258,286 ราย และญี่ปุ่น 8,042,226 ราย สำหรับการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศรวม 90.53 ล้านคน/ครั้ง ลดลง ร้อยละ 47.58 จาก 166.84 ล้านคน/ครั้ง ในปี 2562 และมีรายได้สะสมจากการท่องเที่ยว 0.48 ล้านล้านบาท ลดลงร้อยละ 55.40 จากปี 2562 สำหรับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่ลดลงมากที่สุด 3 ประเภทแรก ได้แก่ ค่าที่พัก ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก และค่าอาหารและเครื่องดื่ม ตามลำดับ

⁴ ไม่รวมสาขาบริหารราชการแผ่นดิน แต่สาขาการศึกษาและสาธารณสุข ไม่สามารถแยกภาครัฐออกได้

ด้านการกระจายของรายได้จากการท่องเที่ยว ปี 2563 พบว่า สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างเมืองหลักและเมืองรองอยู่ที่ 74.92 : 25.08 โดยจังหวัดเมืองรองที่มีรายได้สูงสุด 3 อันดับแรกในปี 2563 คือ เชียงราย มีรายได้ 13,968.15 ล้านบาท (ลดลงร้อยละ 37.85) นครศรีธรรมราช 8,141.60 ล้านบาท (ลดลงร้อยละ 47.91) และตราด 5,849.84 ล้านบาท (ลดลงร้อยละ 49.18) ตามลำดับ

จังหวัดเมืองรองที่มีรายได้สูงสุด 10 อันดับแรก ปี 2563

รายได้ : ล้านบาท (% การเปลี่ยนแปลง)

1	เชียงราย	13,968.15 (-37.85%)	4,441.52 (-42.53%)	พิษณุโลก	6
2	นครศรีธรรมราช	8,141.60 (-47.91%)	4,319.98 (-47.14%)	จันทบุรี	7
3	ตราด	5,849.84 (-49.18%)	4,266.72 (-43.76%)	เพชรบูรณ์	8
4	อุดรธานี	5,522.49 (-48.52%)	4,049.11 (-46.41%)	นครนายก	9
5	สตูล	4,648.71 (-44.10%)	3,703.23 (-47.96%)	ตาก	10

ที่มา : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

05

ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจ ดัชนีราคาผู้บริโภคปรับตัวลดลง หนี้สาธารณะปรับเพิ่มขึ้น บัญชีเดินสะพัดเกินดุลลดลง เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด 19 ทั้งในและต่างประเทศ แม้ว่าอัตราเงินเฟ้อต่ำกว่าขอบล่างของกรอบเป้าหมาย สัดส่วนหนี้สาธารณะคงค้างเพิ่มขึ้น แต่ยังคงต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด และดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลลดลง

1

ดัชนีราคาผู้บริโภคลดลง ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อในปี 2563 อยู่ที่ร้อยละ - 0.85

เทียบกับร้อยละ 1.07 และร้อยละ 0.70 ในปี 2561 และปี 2562 และต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้อัตราเงินเฟ้อระยะปานกลางอยู่ที่ร้อยละ 2.5 ± 1.5 ทั้งนี้ โดยมีสาเหตุสำคัญจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่อุปสงค์ภาคเอกชนในประเทศหดตัว และการปรับตัวลดลงของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่สอดคล้องกับการลดลงของราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก อย่างไรก็ตาม ราคาสินค้าบางรายการที่ไม่ใช่หมวดพลังงานยังปรับตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2562 เช่น เนื้อสุกร ข้าวสารเหนียว กับข้าวสำเร็จรูป อาหารเช้า อาหารกลางวัน กลัวย่น้ำว่า ชิงค่าโดยสารรถประจำทาง ค่าเช่าบ้าน ส่วนราคาสินค้าที่ปรับตัวลดลง เช่น แก๊สโซฮอล์ 91 น้ำมันดีเซล แก๊สโซฮอล์ 95 น้ำมันเบนซิน 95 แก๊สโซฮอล์ E20 ก๊าซหุงต้ม ค่ากระแสไฟฟ้า น้ำประปา มะม่วง เป็นต้น

2

บัญชีเดินสะพัดเกินดุลลดลงตามการลดลงของจำนวนและ

รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ ในปี 2563 ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลต่อเรื่องที่ 16.3 พันล้านดอลลาร์ สรอ. หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ปรับตัวลดลงจากปี 2562 ที่มีสัดส่วน 7.0 หรือ 38.2 พันล้านดอลลาร์ สรอ.

3

หนี้สาธารณะปรับตัวเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับการปรับตัวลดลงของการจัดเก็บรายได้ และการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายในการแก้ไขปัญหาและเยียวยาฟื้นฟูเศรษฐกิจ

สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ในปี 2563 ร้อยละ 51.83 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 41.15 ในปี 2562 แต่ยังคงอยู่ในกรอบเป้าหมายของแผนฯ 12 ที่กำหนดให้สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ไม่เกินร้อยละ 5.5 ณ สิ้นแผนฯ ทั้งนี้ หนี้สาธารณะคงค้าง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 มีจำนวน 8,136,114.55 ล้านบาท แบ่งเป็นหนี้รัฐบาล 7,054,937.31 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินกู้เพื่อใช้ในแผนงาน/โครงการของรัฐบาล จำนวน 27,831.30 ล้านบาท เงินกู้ชุดเซี่ยการขาดดุลงบประมาณ และการบริหารหนี้จำนวน 5,198,986.54 ล้านบาท เงินกู้ภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจ ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 จำนวน 370,726.05 ล้านบาท

ข้อมูลหนี้สาธารณะคงค้าง ณ เดือนธันวาคม ปี 2562 – 2563

หน่วย : ล้านบาท

	ธ.ค. 2562	ธ.ค. 2563
1. หนี้รัฐบาล (1.1+1.2+1.3)	5,741,488.99	7,054,937.31
1.1 หนี้ที่รัฐบาลกู้โดยตรง	4,886,912.78	6,314,299.10
หนี้ต่างประเทศ	85,597.83	87,598.22
เงินกู้เพื่อใช้ในแผนงาน/โครงการของรัฐบาล	31,927.10	27,831.30
เงินกู้ให้กู้ต่อ	53,670.73	59,766.92
หนี้ในประเทศ	4,801,314.95	6,226,700.88
เงินกู้ชดเชยการขาดดุลงบประมาณ และการบริหารหนี้	4,172,241.92	5,198,986.54
พันธบัตรโครงการช่วยเพิ่มเงินกองทุน	0.00	0.00
เงินกู้เพื่อการปรับโครงสร้างหนี้ต่างประเทศ	0.00	0.00
เงินกู้เพื่อฟื้นฟูและเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	355,472.00	355,472.00
เงินกู้ภายใต้ พรก. COVID-19	0.00	370,726.05
เงินกู้เพื่อนำเข้ากองทุนส่งเสริมการประกันภัย	0.00	0.00
เงินกู้เพื่อวางระบบบริหารจัดการน้ำ	0.00	0.00
เงินกู้ให้กู้ต่อ	202,050.77	230,992.37
เงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างหนี้ต่างประเทศที่กระทรวงการคลังค้าประกัน	17,583.34	16,550.00
เงินกู้เพื่อใช้ในการดำเนินโครงการเงินกู้ DPL	793.00	800.00
เงินกู้เพื่อการพัฒนาาระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและระบบขนส่งทางถนนระยะเร่งด่วน	53,173.92	53,173.92
1.2 หนี้ที่รัฐบาลกู้เพื่อชดใช้ความเสียหายให้แก่กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ	801,416.21	740,638.21
1.3 หนี้เงินกู้ล่วงหน้าเพื่อปรับโครงสร้างหนี้	53,160.00	0.00
2. หนี้รัฐวิสาหกิจ (2.1+2.2)	870,227.91	787,186.90
2.1 หนี้ที่รัฐบาลค้าประกัน	399,131.17	399,249.07
2.2 หนี้ที่รัฐบาลไม่ค้าประกัน	471,096.74	387,937.83
3. หนี้รัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจในภาคการเงิน ^{1/} (รัฐบาลค้าประกัน) (3.1+3.2)	333,918.94	286,376.85
3.1 หนี้ต่างประเทศ	97.96	68.73
3.2 หนี้ในประเทศ	333,820.98	286,308.12
4. หนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ	0.00	0.00
5. หนี้หน่วยงานของรัฐ (5.1+5.2)	8,701.07	7,613.49
5.1 หนี้ที่รัฐบาลค้าประกัน	0.00	189.87
5.2 หนี้ที่รัฐบาลไม่ค้าประกัน	8,701.07	7,423.62
รวม	6,954,336.91	8,136,114.55
Debt : GDP (ร้อยละ)	41.15	51.83

^{1/} รัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจในภาคการเงิน หมายถึง รัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจให้กู้ยืมเงิน ธุรกิจบริหารสินทรัพย์และธุรกิจประกันสินเชื่อ
ที่มา : สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง⁵

⁵ ข้อมูล ณ วันที่ 25 กรกฎาคม 2564

06

ประสิทธิภาพด้านการจัดเก็บรายได้ของภาครัฐมีแนวโน้มลดลง แต่ประสิทธิภาพของภาคการเงินเพื่อเป็นกลไกสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมมีทิศทางดีขึ้น

1

การเข้าสู่ระบบภาษีของประชาชนและผู้ประกอบการลดลงไม่เป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ในปี 2563 จำนวนผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด.90 และ ภ.ง.ด.91 ทั่วประเทศ) มีจำนวนผู้ยื่นแบบ 10,434,193 ราย หรือมีจำนวนแบบ 11,362,517 ฉบับ ลดลงจากปี 2562 ที่มีจำนวนผู้ยื่นแบบ 10,951,130 ราย หรือจำนวนแบบ 11,362,517 ฉบับ สำหรับภาษีเงินได้นิติบุคคล (ภ.ง.ด.50 ทั่วประเทศ) ในปี 2563 มีจำนวน 581,502 ราย หรือมีจำนวนแบบ 586,735 ฉบับ ลดลงจากปี 2562 ที่มีจำนวนผู้ยื่นแบบ 601,082 ราย หรือมีจำนวนแบบ 608,937 ฉบับ⁶ ทำให้จำนวนการยื่นแบบเพื่อชำระภาษีของประชาชนและผู้ประกอบการในปี 2563 รวมเป็น 11,015,695 ราย ลดลงจาก 11,552,212 รายในปี 2562 ซึ่งเป็นการยื่นแบบภาษีทั้งแบบกระดาษและผ่านอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ แม้ว่ากรมสรรพากรได้ขยายระยะเวลาการยื่นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเดือนมีนาคมเป็นเดือนมิถุนายน พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกให้ยื่นแบบภาษีได้ทั้งแบบกระดาษและผ่านอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้มีการยื่นผ่านช่องทางออนไลน์กว่าร้อยละ 90 อย่างไรก็ตาม จำนวนการยื่นแบบภาษีที่ลดลงในปี 2563 นั้นเป็นผลจากการระบาดของโรคโควิด 19 ที่ทำให้เศรษฐกิจในภาพรวมชะลอตัวลงส่งผลให้ประชาชนและผู้ประกอบการบางส่วนขาดสภาพคล่องจากผลประกอบการที่ลดลง

สำหรับการจัดเก็บรายได้สุทธิของรัฐบาลในปี 2563 ลดลงเป็น 2,387,425 ล้านบาท จากที่จัดเก็บได้ 2,566,116 ล้านบาท ในปี 2562 หรือลดลงร้อยละ 6.96 โดยเป็นผลสำคัญมาจากการจัดเก็บที่ลดลงของทั้งกรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร กล่าวคือ กรมสรรพากรจัดเก็บได้ 1,833,812 ล้านบาท ลดลงจากปี 2562 จำนวน 175,499 ล้านบาท กรมสรรพสามิตจัดเก็บได้ 548,362 ล้านบาท ลดลงจากปี 2562 จำนวน 37,045 ล้านบาท เป็นไปตามการจัดเก็บภาษีรถยนต์ที่ลดลงค่อนข้างมากที่ลดลงร้อยละ 35.86 และกรมศุลกากรจัดเก็บได้ 93,898 ล้านบาท ลดลงจากปี 2562 จำนวน 14,625 ล้านบาท แต่หน่วยงานอื่นซึ่งประกอบด้วย ส่วนราชการอื่น กรมธนารักษ์ และรัฐวิสาหกิจกลับพบว่าการจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณารายได้สุทธิของรัฐบาลต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ พบว่า ในปี 2563 มีสัดส่วนร้อยละ 15.02 ลดลงจากร้อยละ 15.26 ในปี 2562 และร้อยละ 15.69 ในปี 2561 ตามลำดับ ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดให้สัดส่วนการจัดเก็บรายได้สุทธิของรัฐบาลต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 19.0

⁶ ข้อมูลจาก กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง

ผลการจัดเก็บรายได้ภาครัฐปี 2558 – 2563

หน่วย: ล้านบาท

	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
	2558	2559	2560	2561	2562	2563
กรมสรรพากร	1,729,204	1,757,947	1,793,537	1,915,456	2,009,310	1,833,812
กรมสรรพสามิต	439,092	517,686	562,367	580,442	585,407	548,362
กรมศุลกากร	115,488	111,541	104,785	108,722	108,523	93,898
รวม 3 กรม	2,283,784	2,387,173	2,460,688	2,604,620	2,703,240	2,476,072
หน่วยงานอื่น	336,082	425,862	332,077	369,512	357,831	387,640
1. ส่วนราชการอื่น	169,234	285,374	159,346	201,003	178,455	188,472
2. กรมธนารักษ์	5,595	6,761	10,465	11,468	10,217	10,307
3. รัฐวิสาหกิจ	161,253	133,727	162,265	157,041	169,159	188,861
รวมรายได้จัดเก็บ หัก ^{1/}	2,619,866	2,813,035	2,792,764	2,974,132	3,061,071	2,863,712
รวมรายได้สุทธิ	2,310,161	2,497,360	2,463,778	2,653,603	2,676,277	2,489,467
จัดสรรให้ อปท. ตาม พรบ. กำหนดแผนฯ	96,765	102,720	108,115	116,658	110,161	102,042
รวมรายได้สุทธิหลัง จัดสรร	2,213,396	2,394,640	2,355,663	2,536,945	2,566,116	2,387,425
GDP (ปีงบประมาณ)	13,589,050	14,345,024	15,245,782	16,164,356	16,815,950	15,899,910
สัดส่วนรายได้สุทธิหลัง จัดสรรต่อ GDP (ร้อยละ)	16.29	16.69	15.45	15.69	15.26	15.02

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

^{1/} รายการหัก : (1) ค่าน้ำของกรมสรรพากร (2) อาคารอนคินกรมศุลกากร (3) จัดสรรรายได้จาก VAT ให้ อบจ. และ (4) เงินกันขดเคชการส่งออก

2

ความสามารถในการแข่งขันในภาคการเงินของประเทศไทย มีอันดับคงที่ ขณะที่ปริมาณการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นจนสามารถบรรลุเป้าหมายของแผนฯ

จากการจัดอันดับของสถาบันการศึกษานานาชาติ หรือ IMD พบว่า ชีตความสามารถในการแข่งขันภาคการเงิน (Finance) ของไทยในปี 2564 อยู่ในอันดับที่ 24 คงที่จากปี 2563 และลดลงจากปี 2562 ที่อยู่อันดับที่ 19 ไม่เป็นไปตามเป้าหมายในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้อันดับชีตความสามารถในการแข่งขันในภาคการเงินปรับตัวดีขึ้น

ในด้านการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนทำให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้เพิ่มปริมาณการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็น 200 ครั้ง/ปี/คน โดยการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ได้เพิ่มขึ้นจาก 89 ครั้ง/คน/ปี ในปี 2561 และ 135 ครั้ง/คน/ปี ในปี 2562 เป็น 202 ครั้ง/คน/ปี ในปี 2563 และในปี 2563 มีปริมาณธุรกรรมผ่านบริการพร้อมเพย์จำนวน 5,306,120.01 พันรายการ มีมูลค่าธุรกรรม 20,806.54 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่มีปริมาณธุรกรรมจำนวน 2,567,929.24 พันรายการ และมีมูลค่าธุรกรรม 13,184.56 พันล้านบาท

ธุรกรรมการชำระเงินผ่านบริการ Mobile banking และ Internet banking^{1/} ปี 2560 – 2563

	2560	2561	2562	2563
ธุรกรรมการชำระเงินผ่าน Internet banking				
จำนวนบัญชีลูกค้าที่ใช้บริการ	20,469,790	23,861,834	29,404,466	34,946,211
ปริมาณรายการ (พันรายการ)	207,091	284,771	458,381	429,449
มูลค่ารายการ (พันล้านบาท)	20,339	23,530	23,626	22,838
ธุรกรรมการชำระเงินผ่าน mobile banking				
จำนวนบัญชีลูกค้าที่ใช้บริการ	32,143,467	46,004,931	60,084,145	68,697,059
ปริมาณรายการ (พันรายการ)	1,314,856	2,896,001	5,299,032	9,588,722
มูลค่ารายการ (พันล้านบาท)	9,550	17,602	27,628	40,200

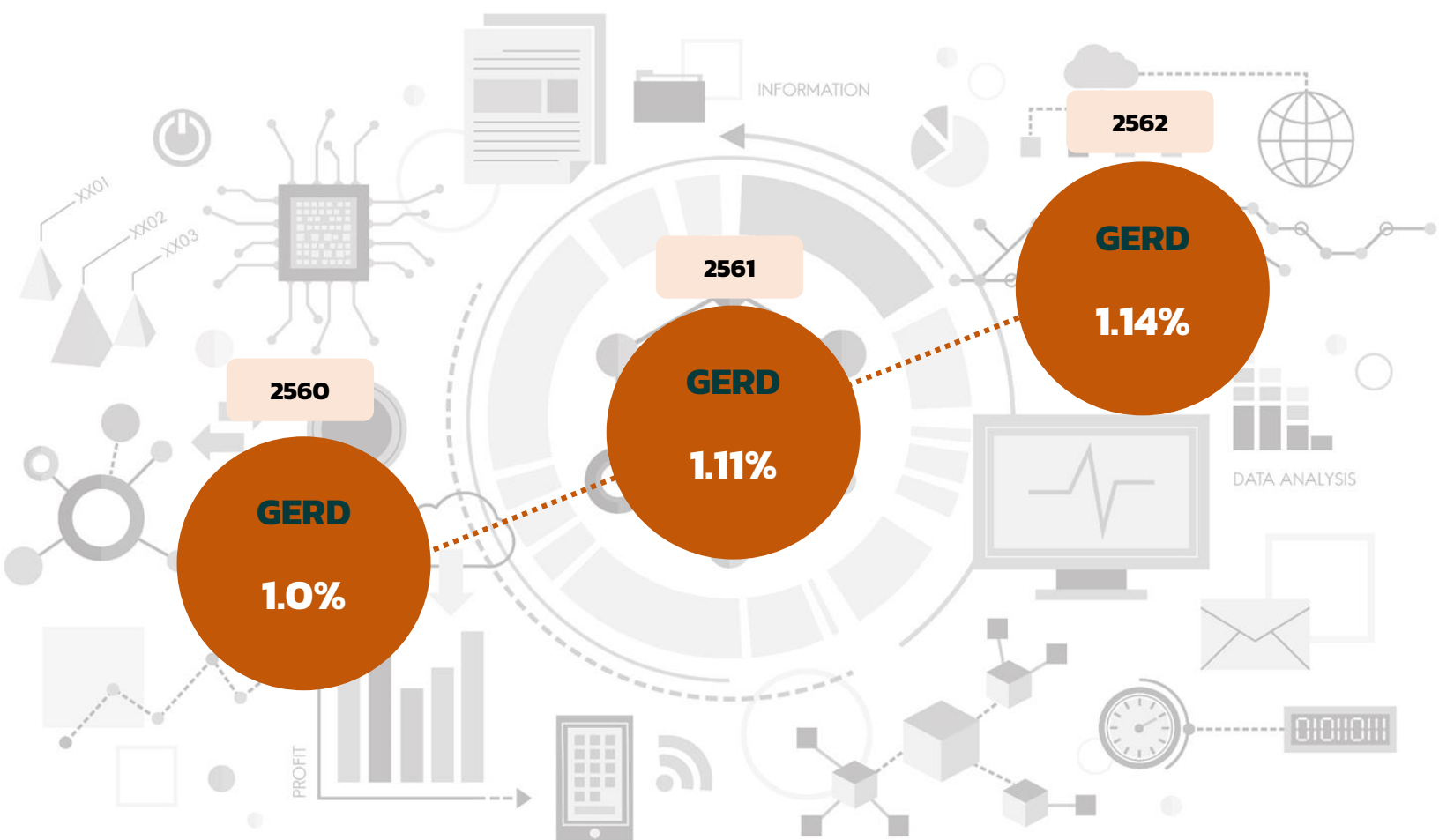
ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

1/ ครอบคลุมรายการโอนภายในธนาคารเดียวกัน ต่างธนาคาร ชำระค่าสินค้าและบริการ และการถอนเงินสด

2/ จำนวนบัญชีสะสมทั้งหมดที่ทำสัญญาขอใช้บริการจนถึงงวดปัจจุบัน ภายใต้บริการประเภทต่างๆ ของธนาคาร

07 การลงทุนวิจัยและพัฒนาของประเทศมีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ในภาพรวมการลงทุนวิจัยและพัฒนา (Gross domestic Expenditure on R&D : GERD) ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 โดยค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนา มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.00 ต่อ GDP (มูลค่าการลงทุน 155,143 ล้านบาท) ในปี 2560 เป็นร้อยละ 1.14 ต่อ GDP (มูลค่าการลงทุน 193,072 ล้านบาท) ในปี 2562 เทียบกับกรอบเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 1.5 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยกับต่างประเทศ ระหว่างปี 2553 – 2562 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มที่มีการลงทุนวิจัยและพัฒนาต่อ GDP สูงในกลุ่มประเทศอาเซียน แต่ยังต่ำกว่าประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชีย เช่น เกาหลีใต้ ฮ่องกง และจีน เป็นต้น

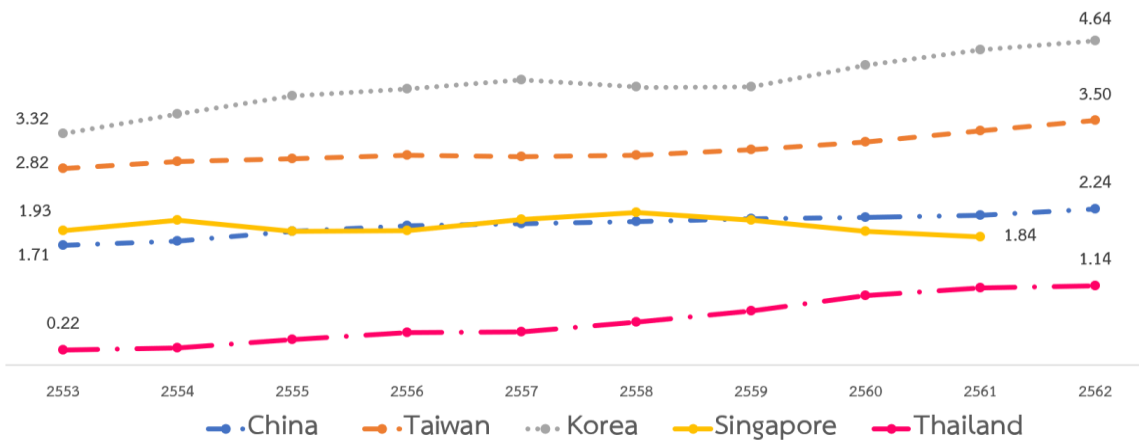

การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทย เปรียบเทียบกับ GDP ปี 2558 – 2562

ค่าใช้จ่ายด้านการทำวิจัยและพัฒนา (Gross expenditures on R&D: GERD)	แผนฯ 11		แผนฯ 12		
	2558 (2015)	2559 (2016)	2560 (2017)	2561 (2018)	2562 (2019)
ภาคเอกชน	59,442	82,701	123,942	143,016	149,244
ร้อยละต่อค่าใช้จ่าย R&D ทั้งหมด %	(70)	(73)	(80)	(78)	(77)
ภาคอื่นๆ ได้แก่ รัฐบาล อุดมศึกษา หน่วยงานไม่ค้ากำไร รัฐวิสาหกิจ	25,229	30,826	31,201	39,341	43,828
ร้อยละต่อค่าใช้จ่าย R&D ทั้งหมด %	(30)	(27)	(20)	(22)	(23)
รวมค่าใช้จ่าย R&D ทั้งหมด	84,671	113,527	155,143	181,657	193,072
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	13,672,851	14,533,465	15,451,959	16,365,574	16,879,027
ค่าใช้จ่าย R&D ต่อผลิตภัณฑ์มวล รวมภายในประเทศ (ร้อยละ)	0.62	0.78	1.00	1.11	1.14

ที่มา : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย
และนวัตกรรมแห่งชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ข้อมูล GDP)

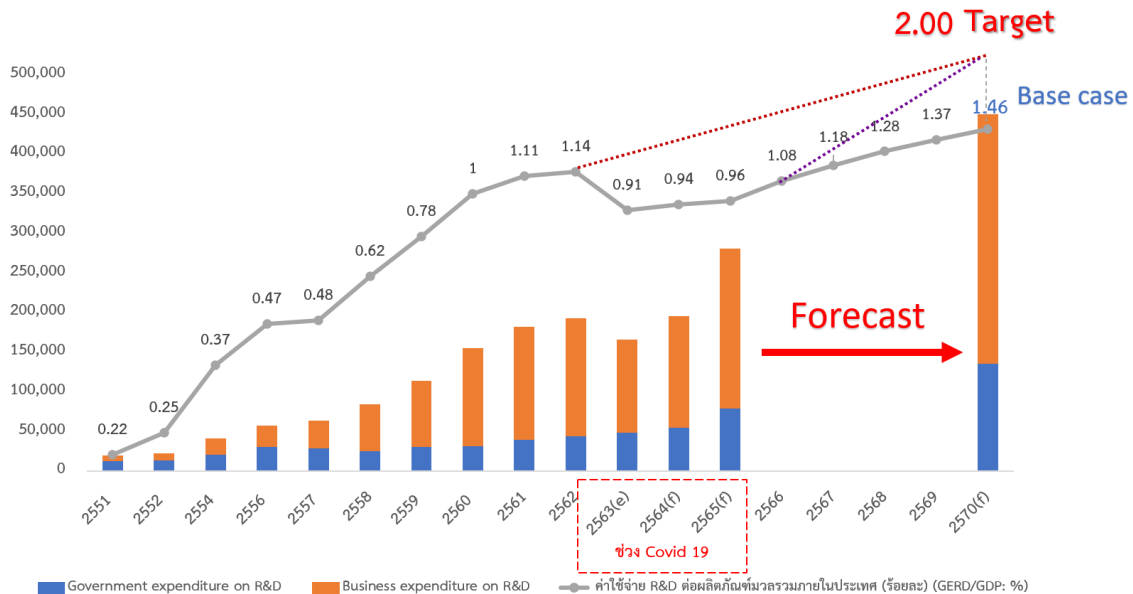
สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ของประเทศต่าง ๆ ในโลก (Total expenditure on R&D (%GDP))

ที่มา : Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) และข้อมูลการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทย จัดเก็บโดย วช.

อย่างไรก็ตาม การลงทุนวิจัยและพัฒนาของไทยในระยะข้างหน้ายังมีความเสี่ยงที่จะปรับตัวลดลง ตามภาวะการชะลอตัวทางเศรษฐกิจในช่วงหลังปี 2562 เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยและนานาประเทศกำลังเผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ส่งผลให้เศรษฐกิจ ในปี 2563 หดตัวและส่งผลกระทบต่อ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การดำเนินชีวิตของผู้คน สอดคล้องกับการประเมินสถานการณ์การลงทุนวิจัยและพัฒนาของประเทศ ปี 2563 – 2570⁷ ของสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ซึ่งระบุว่า การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั่วโลก ทำให้ภาคเอกชนส่วนใหญ่จำเป็นต้องลดทอนค่าใช้จ่าย ซึ่งรวมถึงค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาที่ โดยคาดว่าสัดส่วนการลงทุนวิจัยพัฒนาจะลดลงอย่างมากในช่วงปี 2563 – 2565 ก่อนที่จะกลับมาฟื้นตัวได้หลังในปี 2566

คาดการณ์การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศ ปี 2563 – 2570

ที่มา : ปี 2562 – 2561 ข้อมูลการลงทุนในภาคเอกชนจัดทำโดย สอวช. ข้อมูลการลงทุนภาครัฐจัดทำโดย วช.
ปี 2562 ข้อมูลการลงทุนจัดเก็บโดย วช.
ปี 2563-2570 คาดการณ์โดย สอวช.

⁷ สอวช. เฝยผลการลงทุน R&D ไทยปี 62 มูลค่า 193,072 ล้านบาท คิดเป็น 1.14% ของจีดีพี คาดจะลดลงต่ำกว่า 1% เล็กน้อย ในปี 63-65 จากผลกระทบของโควิด-19 ยันตั้งเป้าเดิมแตะ 2% ในปี 70 ด้วยมาตรการส่งเสริมจากภาครัฐ สืบค้นได้ที่ <https://www.nxpo.or.th/th/7929/>

ในด้านการใช้งบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (วทน.) เมื่อจำแนกกิจกรรมตามประเภทของกิจกรรมตามคำนิยามของ UNESCO และ OECD ในช่วง ปี 2557 – 2562 พบว่า การใช้งบประมาณด้าน วทน. ส่วนใหญ่ถูกนำไปดำเนินงานภายใต้กิจกรรมการศึกษาและฝึกอบรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Scientific and Technological Education and Training : STET) กว่าร้อยละ 50 ขณะที่กิจกรรมนวัตกรรม (INNO) มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 1 แตกต่างจากกิจกรรมประเภทอื่นค่อนข้างมากอย่างต่อเนื่อง สะท้อนถึงปัญหาการจัดลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายงบประมาณด้าน วทน. ที่ต้องได้รับการทบทวน เพื่อให้การนำงบประมาณไปใช้เกิดผลต่อการสร้างฐานความเข้มแข็งทาง วทน. และสนับสนุนการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สถิติการจัดสรรงบประมาณด้าน วทน. จำแนกตามประเภทกิจกรรม วทน. (ตามนิยาม UNESCO)

ประเภทกิจกรรมด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม	แผนฯ 11			แผนฯ 12		
	2557	2558	2559	2560	2561	2562
กิจกรรมนวัตกรรม (Innovation: INNO)	1,184 (1.3%)	1,193 (1.26%)	1,070 (1%)	1,840 (1.7%)	1,298 (1.1%)	762 (0.71%)
กิจกรรมการวิจัยและพัฒนา (Research and experimental development: RD)	19,783 (22.2%)	22,553 (23.8%)	25,501 (24.7%)	23,722 (21.3%)	18,847 (16.1%)	17,596 (16.35%)
กิจกรรมการศึกษาและฝึกอบรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Scientific and technological education and training: STET)	46,727 (52.4%)	50,835 (53.7%)	57,247 (55.4%)	62,540 (56.2%)	67,745 (58%)	58,912 (54.74%)
กิจกรรมการบริการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Scientific and technological service: STS)	21,425 (24.0%)	20,033 (21.2%)	19,435 (18.8%)	23,141 (20.8%)	29,020 (24.8%)	30,343 (28.2%)
รวม	89,119	94,615	103,254	111,243	116,910	107,612

ที่มา : สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.)

ดังนั้น ประเด็นท้าทายในด้านการพัฒนาด้าน วทน. ของประเทศที่สำคัญในช่วงหลังวิกฤตการณ์โรคโควิด 19 คือ การเพิ่มการลงทุนด้านการวิจัยพัฒนาของภาครัฐควบคู่ไปกับการกำหนดทิศทางการลงทุนที่ชัดเจน รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจกับภาคเอกชนให้เข้ามาลงทุนเพิ่มมากขึ้นเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายสัดส่วนการลงทุนร้อยละ 1.5 ต่อ GDP ในปี 2565 และการบริหารจัดการการใช้งบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศ พบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1

สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐบรรลุเป้าหมาย

การลงทุนวิจัยและพัฒนาภาคเอกชนต่อภาครัฐเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากสัดส่วน 70 : 30 ในปี 2558 เป็นร้อยละ 78 : 22 ในปี 2561 โดยมีมูลค่าการลงทุนรวม 182,357 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.11 ของ GDP เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 17.5 และในปี 2562 สัดส่วนการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชน : ภาครัฐ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 77 : 23 มีมูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนา รวมทั้งสิ้น 193,072 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 1.14 ของ GDP เติบโตขึ้นในอัตราร้อยละ 5.9 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้าจึงมีสถานะเกินกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนด โดยแบ่งเป็นมูลค่าการลงทุนของภาคเอกชน 149,244 ล้านบาท และของภาครัฐ 43,828 ล้านบาท โดยภาคเอกชน มุ่งลงทุนในด้านเศรษฐกิจเป็นหลักโดยเฉพาะการลงทุนในอุตสาหกรรมสำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมอาหาร รวมทั้งสิ้น 32,321 ล้านบาท (2) อุตสาหกรรมปิโตรเลียมและปิโตรเคมี จำนวน 11,958 ล้านบาท และ (3) บริการด้านการเงินและประกันภัย มีค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาอยู่ที่ 11,579 ล้านบาท ในส่วนของภาครัฐ เน้นการลงทุนการวิจัยขั้นแนวหน้า (Frontier Research) ใน 4 เรื่องหลัก ได้แก่ (1) Quantum Technology (2) Space Science & Technology (3) High Energy Physics และ (4) Molecular Biology

จากผลการดำเนินงานดังกล่าว แม้ว่าสัดส่วนการลงทุนของภาคเอกชนปรับตัวลดลงเล็กน้อย แต่ยังคงอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับสัดส่วนการลงทุนของภาครัฐ ซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนาภาคการผลิตและบริการของประเทศ โดยเฉพาะการลงทุนวิจัยและพัฒนาด้านนวัตกรรมที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการเพิ่มขีดความสามารถการดำเนินธุรกิจขององค์กรธุรกิจต่างๆ ทั้งนี้ ภาครัฐต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เข้าถึงแหล่งทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา และสามารถนำผลงานวิจัยและพัฒนาไปใช้ประโยชน์ ต่อยอด ซึ่งจะเป็นกำลังอีกด้านหนึ่งในการเสริมสร้างศักยภาพในด้านขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

มาตรการจูงใจที่สำคัญอีกมาตรการหนึ่งที่ภาครัฐใช้เพื่อจูงใจให้ภาคเอกชนลงทุนด้าน วทน. คือ การลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับใช้จ่ายวิจัยและพัฒนาในช่วงปี 2560 – 2561 มูลค่าการ ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับใช้จ่ายวิจัยและพัฒนาภายใต้มาตรการยกเว้นภาษี ร้อยละ 300 ซึ่งลดหย่อน ให้กับบริษัทต่างๆ ที่มีรายจ่ายเพื่อทำการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าจาก ร้อยละ 195 (มูลค่าการลดหย่อน 1,081,834,885.07 บาท) คิดเป็นร้อยละ 45.33 (มูลค่าการลดหย่อน 1,572,268,735.98 บาท) ตามลำดับ ในขณะที่ปี 2562 ลดลงร้อยละ 71.85 (มูลค่าการลดหย่อน 442,613,540.19 บาท) แต่กลับมาเพิ่มขึ้นในปี 2563 เป็นร้อยละ 93.91 (มูลค่าการลดหย่อนรวม 858,283,801.88 บาท) ทำให้มีสถานะเกินจากเป้าหมายที่กำหนดของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่ให้มีจำนวน เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ต่อปี

2 บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มเป็น 25 คนต่อประชากร 10,000 คนตามเป้าหมาย

สัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเทียบเท่าเต็มเวลา (full-time equivalent) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 21 คนต่อประชากร 10,000 คน ในปี 2560 เป็น 25 คนต่อประชากร 10,000 คน ในปี 2562 บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ขณะที่ จำนวนการยื่นขอจดทะเบียนสิทธิบัตรไม่ได้เพิ่มขึ้นตามจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา โดยเพิ่มขึ้น จาก 1,405 ชิ้น ในปี 2559 เป็น 1,685 ชิ้นในปี 2563⁸ เท่านั้น หรือเพิ่มขึ้นจาก 5 ปีที่ผ่านมาเพียงร้อยละ 20 แสดงให้เห็นว่าประเทศไทย สร้างบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาได้ในปริมาณที่มากขึ้น แต่ขาดการสร้างสรรคผลงานวิจัยที่นำไปสู่การใช้ ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ นอกจากนี้ ผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทยร้อยละ 45 (ผู้สำเร็จการศึกษา วทน. สะสมรวม 3.4 ล้านคน) ไม่ได้ทำงานด้านวิทยาศาสตร์ และประมาณร้อยละ 2 ว่างาน (ข้อมูลในปี 2561) สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มว่า ประเทศไทยอาจขาดแคลนบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีคุณภาพในอนาคต

⁸ อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย “ด้านที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม” จากการจัดอันดับ โดย IMD ประจำปี 2563 และ WEF ประจำปี 2562 หน้า 15 ค้นหาได้ที่ <http://stiic.sti.or.th/> ผลงานและสิ่งตีพิมพ์

3

การสร้างสรรคผลงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ

จากข้อมูลผลงานตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในต่างประเทศระหว่างปี 2557 – 2561 ของประเทศไทย พบว่า มีผลงานที่ตีพิมพ์เผยแพร่ออกมาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยล่าสุดในปี 2561 ประเทศไทยมีผลงานตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 8,524 ผลงาน เพิ่มขึ้นจากจำนวน 8,101 ผลงาน ในปี 2560 ร้อยละ 5.2 อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก อาทิ สิงคโปร์ เกาหลีใต้ มาเลเซีย ใต้หวัน และจีน ประเทศไทยยังมีจำนวนผลงานตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ต่อบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา 1 คนค่อนข้างน้อยเพียง 0.072 ผลงาน

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลจำนวนครั้งของผลงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้รับการอ้างอิง พบว่า มีอัตราอ้างอิงเฉลี่ยไม่ถึง 1 ครั้งต่อ 1 บทความ หมายความว่า ผลงานตีพิมพ์บางส่วนยังไม่ถูกนำไปใช้ประโยชน์หรือพัฒนาต่อยอดสู่ผลงานชิ้นใหม่ๆ จึงสะท้อนถึงปัญหาของการพัฒนางานวิจัยที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขและผลักดันส่งเสริมให้เกิดการวิจัยที่มุ่งเป้าต่อผลประโยชน์เพื่อการพัฒนาประเทศในหลากหลายแขนงมากขึ้น ตรงกับโจทย์ความต้องการพัฒนาประเทศในอนาคต และสามารถนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ระบบเศรษฐกิจและสร้างคุณค่าเพิ่มทางสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม

4

คนไทยเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จากข้อมูลมีจำนวนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปในปี 2563 ประมาณ 63.8 ล้านคน พบว่า มีผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ 60.5 ล้านคน (ร้อยละ 94.8) ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 49.7 ล้านคน (ร้อยละ 77.8) และผู้ใช้คอมพิวเตอร์ 16.8 ล้านคน (ร้อยละ 26.4) ในด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระหว่างปี 2559 – 2563 พบว่า มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 47.5 (29.8 ล้านคน) ในปี 2559 เป็นร้อยละ 77.8 (49.7 ล้านคน) ในปี 2563 ในขณะที่ระหว่างปี 2559 ถึง 2562 ในขณะที่สัดส่วนของผู้ใช้คอมพิวเตอร์ในปี 2563 กลับมาเพิ่มขึ้นเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 26.4 (16.8 ล้านคน) หลังจากปรับตัวลดลงในช่วงปี 2559 - 2562 ปัจจุบันคนไทยนิยมเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบไร้สายเคลื่อนที่ผ่านโทรศัพท์มือถือ 3G ขึ้นไป เช่น WCDMA, EV-DO สูงที่สุดคือร้อยละ 68.8 รองลงมาประเภท Fixed broadband1/ ร้อยละ 26.1 และ Narrowband แบบไร้สายเคลื่อนที่ผ่านโทรศัพท์มือถือ 2G, 2.5G เช่น GSM, CDMA, GPRS ร้อยละ 3.6 ส่วนใหญ่ใช้ในกิจกรรมโซเชียลเน็ตเวิร์ก เช่น Facebook, Twitter, LINE, WhatsApp เป็นต้น

นอกจากนี้ ในปี 2563 ได้มีการขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมมากขึ้น โดยมีจำนวนหมู่บ้านที่มีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 100 สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 30 เป็นมากกว่าร้อยละ 85 ในปี 2564 เป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการขยายโครงข่ายสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่และบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านของประเทศไทย อีกทั้งในปี 2564 กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้มอบหมายให้ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ดำเนินการขยายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และปรับปรุงโครงข่ายที่เป็นเทคโนโลยีแบบเก่าให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วยเคเบิลใยแก้วนำแสง (Fiber Optics) ไปยังโรงเรียน และโรงพยาบาลของรัฐที่ยังไม่มีโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และขยายความจุอินเทอร์เน็ต (Bandwidth) ให้กับโรงพยาบาล เพื่อรองรับการตรวจรักษาทางไกล (Tele-Medicine) จำนวนทั้งสิ้น 1,671 แห่ง (โรงเรียน 1,187 แห่ง และโรงพยาบาล 484 แห่ง) โดยจะไม่ดำเนินการทับซ้อนกับพื้นที่ที่สำนักงาน กสทช. รับผิดชอบอยู่ เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาเรียนรู้และความสะดวกสบายให้แก่ภาคประชาชน รวมทั้งเพิ่มความแข็งแกร่งให้แก่ภาคอุตสาหกรรมด้วย

08 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ เป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจ การพัฒนาเมืองและพื้นที่ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนมากขึ้น

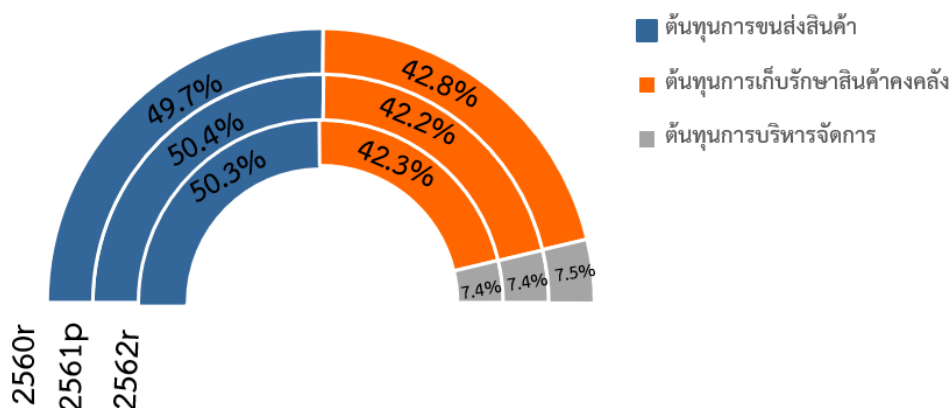
การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มุ่งเน้นการขยายขีดความสามารถและพัฒนาคุณภาพการให้บริการ เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจหลัก และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกกลุ่มในสังคม สนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคและในอาเซียนอย่างเป็นระบบ โดยมีโครงข่ายเชื่อมโยงภายในประเทศที่สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่างๆ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการกำกับดูแลให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการพื้นฐาน และการคุ้มครองผู้บริโภค การพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ และการพัฒนาผู้ประกอบการในสาขาโลจิสติกส์และหน่วยงานที่มีศักยภาพเพื่อไปทำธุรกิจในต่างประเทศ ในช่วง 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีผลการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ที่สำคัญ ได้แก่

1 สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP มีแนวโน้มดีขึ้น

จากรายงานโลจิสติกส์ของประเทศไทยประจำปี 2562 ซึ่งจัดทำโดยกองยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ สศช. พบว่า สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP ลดลงอย่างช้าๆ จากร้อยละ 13.6 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 13.4 แสดงให้เห็นว่ายังคงต้องใช้ความพยายามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดเป้าหมายการลดต้นทุนโลจิสติกส์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเป็นร้อยละ 12 ทั้งนี้ ในปี 2562 ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยมีมูลค่า 2,258.4 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ มีอัตราการขยายตัวคิดเป็นร้อยละ 3.1 เนื่องจากความผันผวนของเศรษฐกิจโลกที่ได้รับผลกระทบจากสงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีน อย่างไรก็ตาม คาดว่า ในปี 2563 แนวโน้มต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP จะอยู่ที่ร้อยละ 12.9 - 13.4 จากสถานการณ์เศรษฐกิจภายในประเทศที่หดตัว โดยมีปัจจัยหลักมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

โครงสร้างต้นทุนโลจิสติกส์

ที่มา: รายงานโลจิสติกส์ของประเทศไทยประจำปี 2562 กองยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

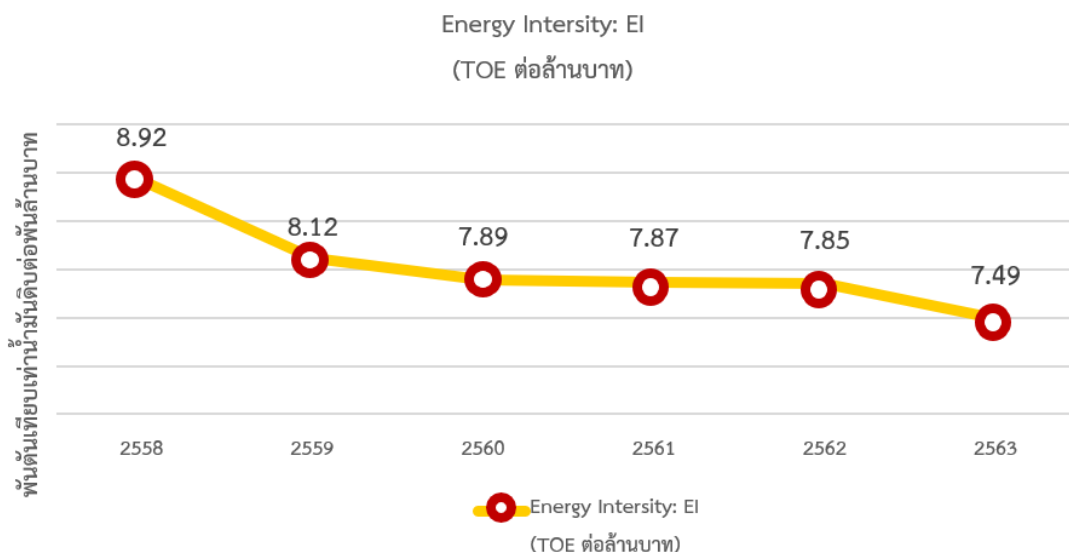
2

การใช้พลังงานของประเทศมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สัดส่วนการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจาก 7.87 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาทในปี 2560 เป็น 7.49 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาทในปี 2563 ซึ่งบรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้ลดลงเป็น 7.70 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาท ในปี 2564

ในปี 2563 ประเทศไทยมีปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย 76,928 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2562 ร้อยละ 10.2 คิดเป็นมูลค่ากว่า 718,614 ล้านบาท ทั้งนี้ การใช้พลังงานยังคงเพิ่มขึ้นตามการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยที่น้ำมันสำเร็จรูปยังคงเป็นพลังงานที่ใช้มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.3 ของการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย รองลงมาประกอบด้วย ไฟฟ้า พลังงานหมุนเวียน ถ่านหิน/ลิกไนต์ ก๊าซธรรมชาติและพลังงานหมุนเวียนดั้งเดิม คิดเป็นร้อยละ 21.8 8.2 10.4 6.4 และร้อยละ 4.9 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม การใช้พลังงานขั้นสุดท้ายลดลงในทุกสาขาเศรษฐกิจ โดยการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายในสาขาเกษตรกรรม ลดลงร้อยละ 21.2 สาขาอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ 8.7 สาขาบ้านอยู่อาศัยลดลงร้อยละ 9.2 สาขาธุรกิจการค้า ลดลงร้อยละ 7.4 และสาขาขนส่งลดลงร้อยละ 11.7 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ทั้งนี้ สาขาขนส่งเป็นสาขาที่มีการใช้พลังงานในสัดส่วนที่สูงกว่าสาขาอื่น โดยมีสัดส่วนการใช้ร้อยละ 38.6 ของการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย รองลงมา เป็นสาขาอุตสาหกรรม บ้านอยู่อาศัย ธุรกิจการค้า และเกษตรกรรม โดยมีสัดส่วนการใช้ร้อยละ 37.0 13.2 8.2 และ 3.0 ตามลำดับ

สัดส่วนการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

ที่มา : สถานการณ์พลังงานของประเทศไทย 2563 (Energy Situation of Thailand 2020) กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน
หมายเหตุ : 1. EI คือ สัดส่วนการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ
2. การใช้พลังงานขั้นสุดท้าย รวมการใช้พลังงานทดแทน
3. GDP (CVM : chain volume measures) จากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ณ ปีอ้างอิง พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002)

3

การลงทุนในโครงการความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศลดลง

โครงการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนที่คณะกรรมการนโยบายการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน (คณะกรรมการนโยบายฯ) ตามพระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. 2562 เห็นชอบในหลักการของโครงการในช่วงปี 2563 มีจำนวน 2 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้าเชียงของจังหวัดเชียงราย⁹ มีมูลค่าโครงการ 2,865 ล้านบาท และ (2) โครงการบริหารจัดการท่าเทียบเรือสาธารณะเพื่อขนถ่ายสินค้าเหลว มีมูลค่าโครงการ 16,096 ล้านบาท รวม 2 โครงการมีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 18,961 ล้านบาท ต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้การลงทุนในโครงการความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาโครงการโครงสร้างพื้นฐานเฉลี่ยปีละ 47,000 ล้านบาท และลดลงจาก 242,419 ล้านบาท ในปี 2562

⁹ หมายเหตุ : *คณะกรรมการนโยบายฯ ในการประชุมครั้งที่ 3/2563 เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2563 ได้พิจารณาผลการทบทวนรายงานการวิเคราะห์โครงการข้างต้น และมีมติเห็นชอบให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติโครงการต่อไป โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบหลักการโครงการเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2564

09 การเสริมสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีแนวโน้มดีขึ้น แต่ยังคงต้องเร่งปลูกฝังให้คนไทยมีความใฝ่รู้

1

คนไทยส่วนใหญ่มีจิตใจดี เอื้ออาทร มีวิถีชีวิตในครอบครัวที่มีความดี

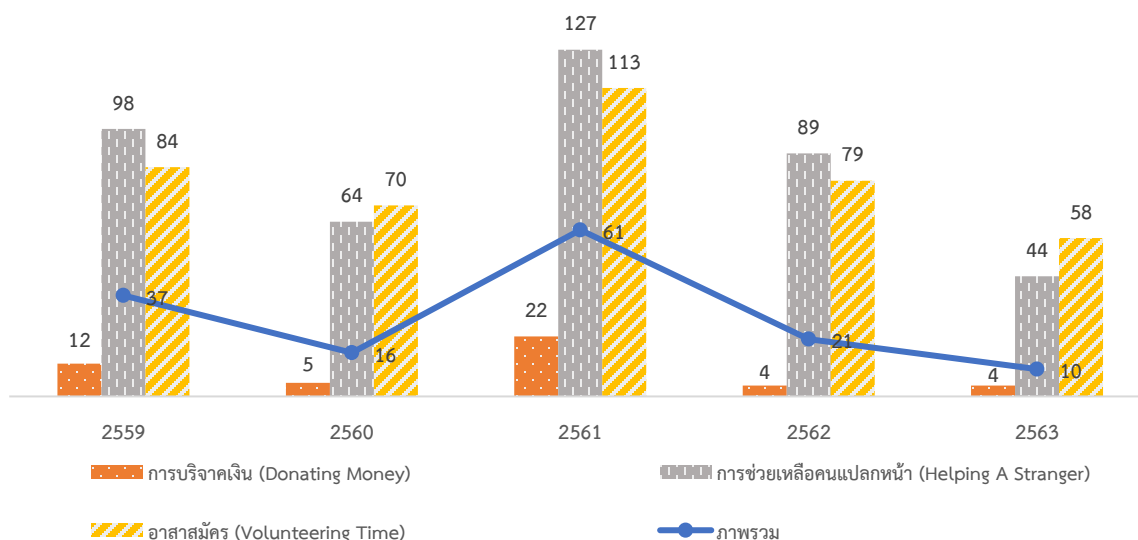
จากสัดส่วนประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไปที่มีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรม จริยธรรม¹⁰ โดยสัดส่วนการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ แม้ว่าบุคคลนั้นๆ จะไม่ใช่ญาติพี่น้องเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 54.1 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 56.4 ในปี 2561 สอดคล้องกับดัชนีการให้ของโลก (CAF World Giving Index) โดยองค์กร Charities Aid Foundation (CAF) ได้จัดอันดับการให้ของโลก หรือประเทศที่ผู้คนมีน้ำใจจากประเทศที่เข้าร่วม 144 ประเทศ พบว่า คนไทยให้ความช่วยเหลือคนแปลกหน้าเพิ่มขึ้นจากอันดับที่ 64 ในปี 2560 เป็นอันดับที่ 44 ในปี 2563 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า คนไทยจิตใจดีมีน้ำใจเป็นอันดับที่ 10 ในปี 2563 และเป็นอันดับ 3 ของอาเซียน รองจากเมียนมาร์ และอินโดนีเซียตามลำดับ นอกจากนี้ สัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรหนึ่งแสนคนมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องจาก 113.17 คดีในปี 2560 เหลือ 87.06 คดีในปี 2563 และจำนวนธุรกิจที่เป็นธุรกิจเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นคุณธรรม จริยธรรมของผู้ประกอบการในประเทศไทยที่ดีขึ้น ทั้งนี้ เห็นได้ชัดจากในเหตุการณ์วิกฤตต่างๆ เช่น วิกฤตการระบาดของโรคโควิด 19 คนไทยร่วมบริจาคช่วยเหลือผู้ที่ลำบาก หรือขาดแคลน เมื่อภาครัฐ องค์กร หรือบุคคลขอรับการช่วยเหลือ ก็จะได้รับบริการบริจาคอย่างรวดเร็วทั้งที่เป็นตัวเงิน และไม่ใช่ตัวเงิน อาทิ สิ่งของ แรงงาน

¹⁰ การสำรวจสถานะทางสังคม วัฒนธรรม และสุขภาพจิต (ความสุข) คนไทย จัดทำทุก 4 ปี

ดัชนีการให้ของโลก (CAF World Giving Index)

หน่วย : อันดับ

ที่มา : Charities Aid Foundation (CAF)

2

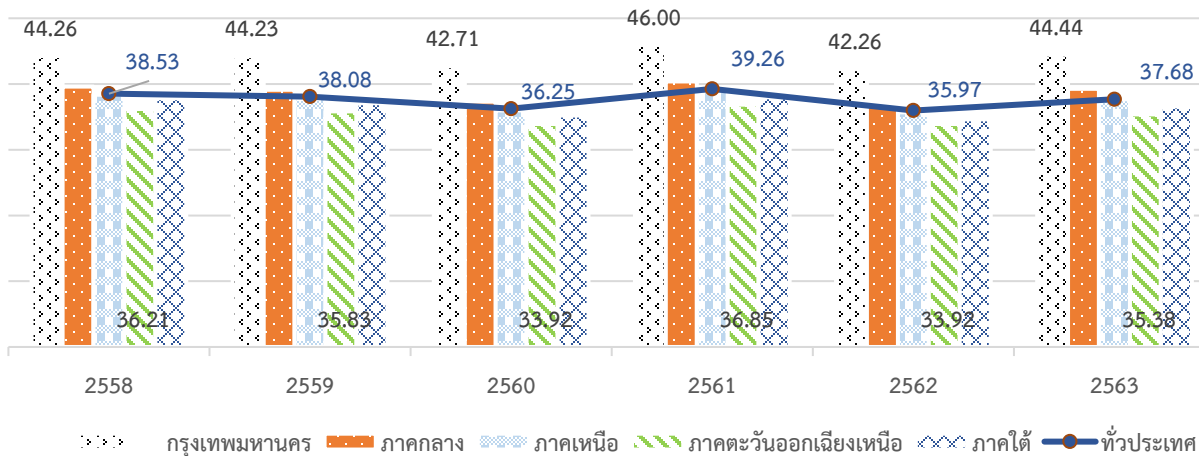
คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไข และต้องปลูกฝังให้คนไทยมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้ตลอดชีวิต

- 1) คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนทุกระดับชั้นต่ำกว่าเกณฑ์การผ่านร้อยละ 50 และมีความแตกต่างระหว่างพื้นที่ และภูมิภาค

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน หรือ O-NET ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับประเทศใน 4 วิชาหลัก ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 36.25 ในปี 2560 มาอยู่ที่ร้อยละ 37.68 ในปี 2563 แต่ยังคงต่ำกว่าเกณฑ์การผ่านร้อยละ 50 ซึ่งกำหนดเป็นเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ทั้งนี้ ประเด็นที่อาจเป็นผลที่สะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ คือ คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษามีความแตกต่างกันเพิ่มขึ้นในทุกภูมิภาค โดยเขตกรุงเทพมหานครมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดที่ร้อยละ 42.71 ในปี 2560 และร้อยละ 44.44 ในปี 2563 ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 33.92 ในปี 2560 และร้อยละ 35.38 ในปี 2563 หรือมีสัดส่วนแตกต่างกันเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8.79 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 9.06 ในปี 2563 สะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพมากกว่านักเรียนที่อยู่ในเขตชนบทหรือพื้นที่ห่างไกล ซึ่งเป็นความท้าทายของรัฐในการปรับโครงสร้างการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาให้กระจายไปทุกคนทั่วทุกภาคของประเทศอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น

คะแนนเฉลี่ยผลทดสอบ O-NET ทุกระดับชั้น (ป.6 ม.3 และ ม.6) เฉพาะ 4 วิชาหลัก (%)

ที่มา : สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน หรือ O-NET เฉพาะใน 4 วิชาหลัก คือภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

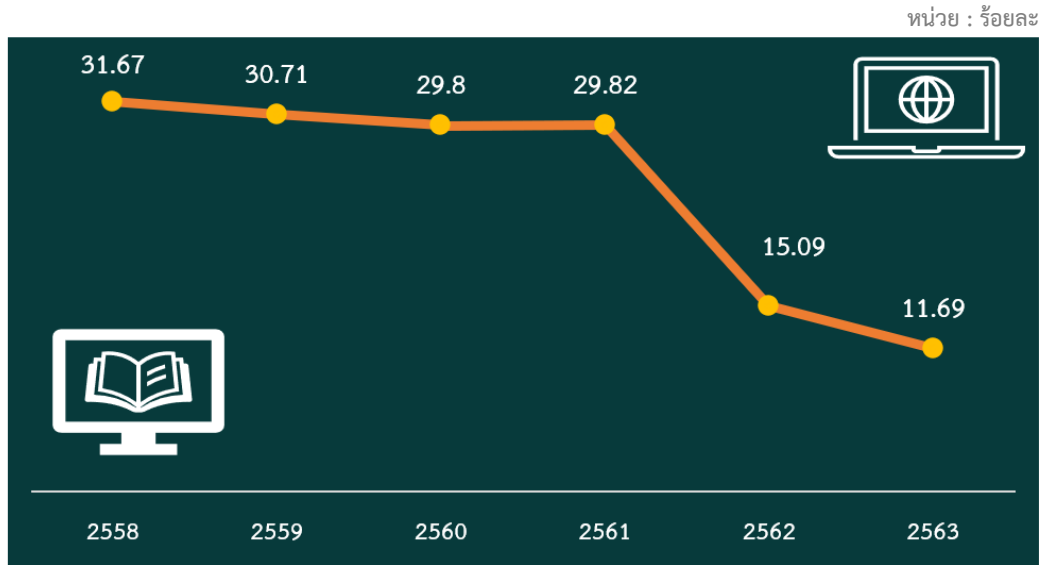
2) คนไทยทุกช่วงวัยมีพัฒนาการสมวัยมากขึ้น แต่ทักษะด้านการอ่านหรือการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมมีแนวโน้มลดลง

คนในสังคมไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้และความสามารถเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายของแผนฯ โดยเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการเต็มศักยภาพ ทั้งทักษะด้านภาษา ด้านการเจริญเติบโตของร่างกาย และการปรับตัว เด็กวัยเรียนมีไอคิวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 93.1 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 94.73 ในปี 2561 อย่างไรก็ตาม **ทักษะทางการอ่าน หรือการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมของคนไทยมีแนวโน้มลดลง** โดยคะแนนผลสอบ PISA¹¹ ด้านการอ่านลดลงจาก 409 คะแนนในปี 2558 เหลือ 393 คะแนนในปี 2561 สอดคล้องกับสัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการอ่านหาความรู้มีแนวโน้มลดลง โดยสัดส่วนประชากรไทยอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการหาความรู้ในด้านต่างๆ ได้แก่ ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า/บริการ ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า/บริการด้านสุขภาพ ค้นหาข้อมูลของภาครัฐ ติดตามข่าวสาร/อ่านหรือดาวน์โหลด หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และศึกษาเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ต ลดลงจากร้อยละ 29.80 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 11.69 ในปี 2563 สาเหตุของการไม่อ่านหนังสือของคนไทย อาจเนื่องมาจากคนไทยไม่มีวัฒนธรรมการอ่าน หรือไม่ได้รับการส่งเสริมให้อ่านหนังสือตั้งแต่เด็ก ตลอดจนวัฒนธรรมการรักสนุก สบายๆ ของคนไทยทำให้คนไทยไม่ค่อยอ่านหนังสือ และเมื่อเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่ ที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญ ข้อมูลข่าวสารมากมาย ตลอดจนแรงบันดาลใจต่างๆ เข้ามาอยู่ในอินเทอร์เน็ต เพียงปลายนิ้วสัมผัส ไม่ต้องเข้าห้องสมุดเพื่อสืบหาข้อมูล แต่คนไทยส่วนใหญ่ชอบเสพสื่อประเภทอื่นๆ เพื่อความบันเทิงบนอินเทอร์เน็ตมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นละครหนัง Facebook, Twitter, LINE, WhatsApp ดังนั้น ประเด็นท้าทายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศที่จำเป็นต้องมีการดำเนินการโดยเร็ว คือ การเสริมสร้างวัฒนธรรมการอ่าน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของภาครัฐ

¹¹ โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment : PISA) จะมีการทดสอบครั้งต่อไปในปี 2565 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ปกครอง พร้อมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการอ่านหาความรู้

ที่มา : การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ครัวเรือน) สำนักงานสถิติแห่งชาติ

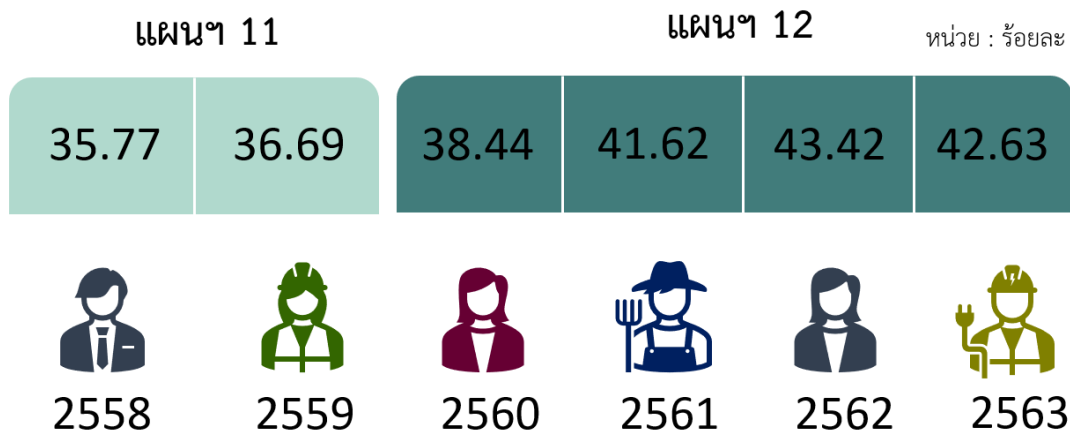
3

คนไทยได้รับหลักประกันสุขภาพอย่างทั่วถึง แต่ยังมีปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวกับโรคไม่ติดต่อที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม (NDCs) และมีปัญหาด้านสุขภาพจิต

1) คนไทยกว่าร้อยละ 99 ได้รับการดูแลภายใต้ระบบประกันสุขภาพต่างๆ

คนไทยได้รับหลักประกันสุขภาพจากระบบประกันสังคม สวัสดิการข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ประกันสุขภาพถ้วนหน้า สิทธิสวัสดิการพนักงานส่วนท้องถิ่น และอื่นๆ นอกจากนี้ สัดส่วนผู้ประกันตนต่อกำลังแรงงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 38.44 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 42.63 ในปี 2563 ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินนโยบายของภาครัฐที่เร่งรัดบังคับให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการมีหลักประกันเพื่ออนาคตมาอย่างต่อเนื่อง

สัดส่วนผู้ประกันตนต่อกำลังแรงงาน

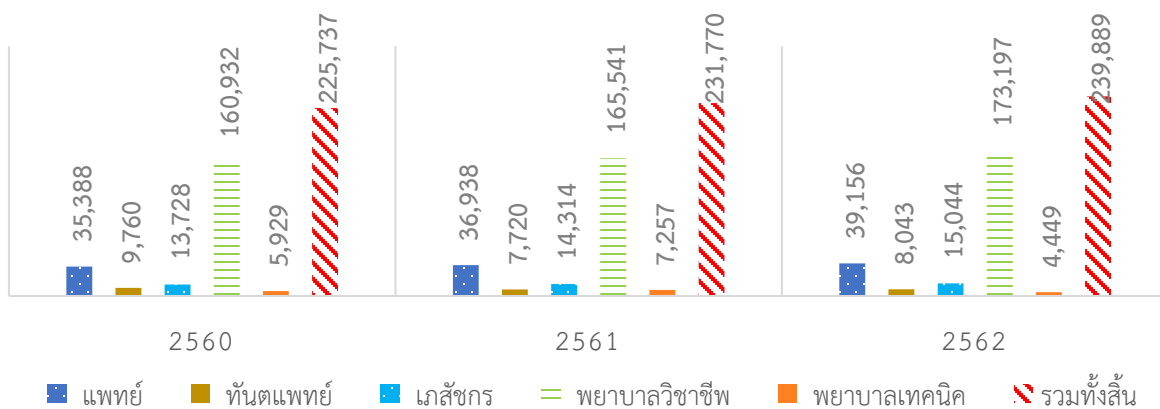

ที่มา : สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน และสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

2) สัดส่วนประชากรต่อบุคลากรทางการแพทย์ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีปัญหาการกระจายบุคลากรทางการแพทย์ในภูมิภาคต่างๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล

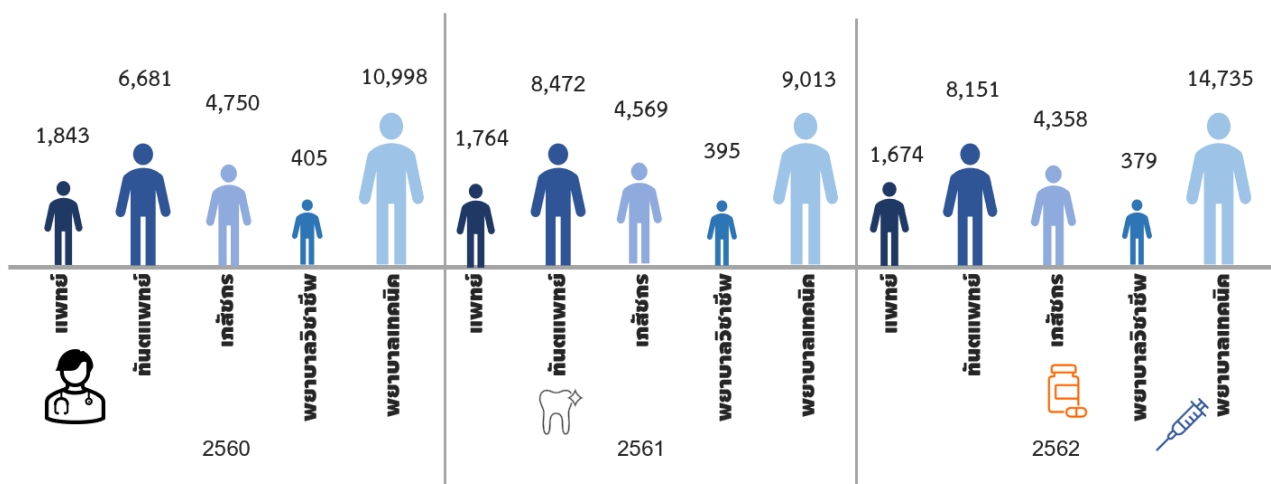
บุคลากรทางการแพทย์ทั่วประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากช่วงต้นปีของแผนพัฒนาฉบับที่ 12 ที่มีอยู่จำนวน 225,737 คน เพิ่มขึ้นเป็น 239,889 คนในปี 2562 โดยจำนวนแพทย์ เภสัชกร และพยาบาลวิชาชีพมีจำนวนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม จำนวนทันตแพทย์ และพยาบาลเทคนิคมีแนวโน้มลดลง ปัจจุบันภาครัฐจึงได้ดำเนินโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนทันตแพทย์โดยการให้นักศึกษาทันตแพทย์ที่จบใหม่ทั้งหมดทำสัญญาเข้ารับราชการและกระจายออกไปสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึง ส่วนการที่พยาบาลเทคนิคมีจำนวนลดลง เพราะมีนโยบายผลักดันให้พยาบาลเทคนิคเป็นพยาบาลวิชาชีพทั้งหมด ซึ่งการดำเนินนโยบายของภาครัฐนี้ ส่งผลให้จำนวนประชากรต่อบุคลากรทางการแพทย์ 1 คนมีแนวโน้มดีขึ้น อาทิ จำนวนประชากรต่อแพทย์ 1 คน ลดลงจาก 1,843 คนในปี 2560 เหลือ 1,674 คนในปี 2562 จำนวนประชากรต่อเภสัชกร 1 คน ลดลงจาก 4,750 ในปี 2560 เหลือ 4,358 คน ในปี 2562 และจำนวนประชากรต่อพยาบาลวิชาชีพ 1 คน ลดลงจาก 405 คนในปี 2560 เหลือ 379 คน ในปี 2562 อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบการกระจายตัวของแพทย์ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย พบว่าบุคลากรทางการแพทย์ยังคงกระจุกตัวอยู่ในเมืองหลวง และลดน้อยลงในพื้นที่ห่างไกล โดยพบว่า ในปี 2562 กรุงเทพมหานครมีจำนวนประชากรต่อแพทย์ 1 คน เท่ากับ 565 คน ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนประชากรต่อแพทย์ 1 คน เท่ากับ 2,623 คน ซึ่งแตกต่างกันมากถึง 4.64 เท่า สะท้อนว่าในกรุงเทพฯ ประชากรได้รับการดูแลจากแพทย์ทั่วถึงมากที่สุด เมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่น ดังนั้น การบริหารจัดการการกระจายตัวของบุคลากรทางการแพทย์ให้ทั่วถึง เพื่อลดช่องว่างด้านการบริการสาธารณสุขระหว่างภูมิภาค จึงเป็นประเด็นท้าทายในการพัฒนาด้านระบบสาธารณสุขของไทยให้เข้มแข็งต่อไป

จำนวนบุคลากรทางการแพทย์

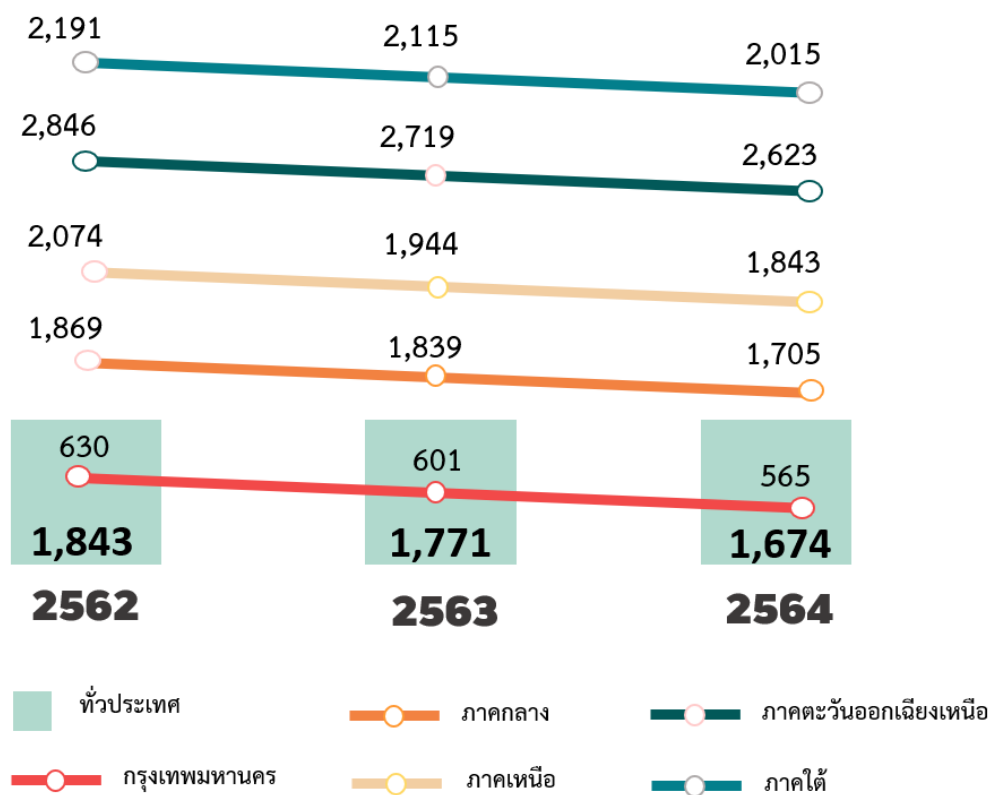
ที่มา : รายงานทรัพยากรสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

จำนวนประชากรต่อบุคลากรทางการแพทย์ 1 คน

ที่มา : รายงานทรัพยากรสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

จำนวนประชากรต่อแพทย์ 1 คน

ที่มา : รายงานทรัพยากรสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

3) คนไทยมีแนวโน้มเจ็บป่วยด้วยโรคที่สืบเนื่องมาจากพฤติกรรมเพิ่มขึ้น

พิจารณาจากอัตราการป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงจากการดำรงชีวิตมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในแต่ละปี ด้วยวิถีชีวิตที่เร่งรีบในแต่ละวัน ทำให้คนไทยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสี่ยงที่จะทำลายสุขภาพ ทั้งด้านการบริโภคและการใช้ชีวิต อาทิ การบริโภคอาหารปิ้งย่าง ทอด อาหารจานด่วน อาหารรสจัด ทั้งเค็มจัดและหวานจัด การไม่นิยมบริโภคผักและผลไม้ โดยเฉพาะในเด็กรุ่นใหม่ การดื่มสุราและเครื่องดื่มมีนเมา การสูบบุหรี่/ยาสูบ ตลอดจนวิถีชีวิตที่มีความสะดวกสบาย ทำให้เคลื่อนไหวร่างกายน้อย และการไม่ออกกำลังกาย หรือการมีความเครียดสูง ซึ่งพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เหล่านี้ ล้วนเป็นปัจจัยก่อให้เกิดโรคกลุ่ม NDCs ได้นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพต่อค่าใช้จ่ายครัวเรือนทั้งหมด ก็พบว่าแนวโน้มสอดคล้องกัน กล่าวคือ มีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 3.1 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 5.1 ในปี 2562 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายของแผนฯ 12 ที่กำหนดไว้ไม่ให้เกินร้อยละ 5

อัตราการป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ (ต่อประชากรแสนคน)

	แผนฯ 11		แผนฯ 12		
	2558	2559	2560	2561	2562
มะเร็ง และเนื้องอกทุกชนิด	1,026	1,083	1,117	1,181	1,228
หัวใจ	1,012	1,027	810	1,069	1,099
เบาหวาน	1,233	1,293	1,345	1,439	1,529
ความดันโลหิต	1,901	2,009	2,091	2,245	2,388

ที่มา : รายงานภาวะสังคมไทย ไตรมาสสอง ปี 2564 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (สรุปรายงานการป่วย กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข)

4) อัตราการฆ่าตัวตายของคนไทยเพิ่มสูงขึ้น

อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปีจาก 6.03 คนต่อประชากรหนึ่งแสนคนในปี 2560 เป็น 7.37 คนต่อประชากรหนึ่งแสนคนในปี 2563 สาเหตุของการฆ่าตัวตายส่วนใหญ่เกิดจากการป่วยเป็นโรคซึมเศร้า รองลงมาได้แก่ โรคจิต และโรควิตกกังวล นอกจากนี้ ปัจจัยที่ทำให้ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาอัตราการฆ่าตัวตายทั้งที่สำเร็จและไม่สำเร็จเพิ่มขึ้น อาทิ ความเครียดจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทั้งในด้านความกังวลว่าตนเองหรือสมาชิกในครอบครัวจะติดเชื้อ และด้านความเครียดจากผลกระทบทางเศรษฐกิจที่ทำให้ตกงานหรือมีรายได้ลดลง ซึ่งปัญหาการฆ่าตัวตายนี้นอกจากจะเป็นปัญหาของปัจเจกบุคคลแล้วยังส่งผลต่อจิตใจของคนในครอบครัว และการสูญเสียต่อเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากผู้ที่ฆ่าตัวตายส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน

อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ

หน่วย : ต่อประชากรแสนคน

อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
	2558	2559	2560	2561	2562	2563
	6.47	6.35	6.03	6.32	6.64	7.37

ที่มา : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

10 การบริหารราชการแผ่นดินมีความก้าวหน้าในด้านการพัฒนาธรรมาภิบาล แต่การทุจริตประพฤติกมิชอบยังเป็นปัญหาที่ประเทศไทยต้องเร่งแก้ไข

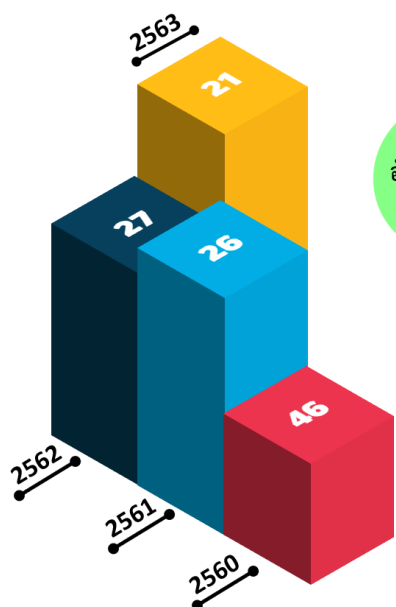
1

การบริการของภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ

จากรายงาน Doing Business 2020 ของธนาคารโลก ที่จัดอันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจทั่วโลก พบว่า ประเทศไทยมีการปรับปรุงด้านกฎระเบียบและกฎหมายธุรกิจให้การดำเนินธุรกิจมีความสะดวกมากขึ้น โดยในปี 2563 ประเทศไทยมีอันดับสูงขึ้นจากปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กว่าเท่าตัวจากอันดับที่ 46 เป็นอันดับที่ 21 ได้คะแนนจากร้อยละ 72.53 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 80.1 และอยู่อันดับ 3 ของอาเซียนรองจากประเทศสิงคโปร์ (คะแนนร้อยละ 86.2) และมาเลเซีย (คะแนนร้อยละ 81.5) เข้าใกล้เป้าหมายที่กำหนดให้ประเทศไทยอยู่อันดับสองของอาเซียน ณ สิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยปี 2563 ตัวชี้วัดที่ทำให้อันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจของไทยดีขึ้นจากปี 2560 ด้วยอันดับที่สูงขึ้นอย่างก้าวกระโดดและติด 10 อันดับแรกของโลกมี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ดัชนีการคุ้มครองผู้ลงทุนเสี่ยงข้างน้อยจากอันดับที่ 27 (คะแนนร้อยละ 66.67) ขึ้นเป็นอันดับที่ 3 (คะแนนร้อยละ 86.0) เนื่องจากมีการผลักดันการปรับปรุงกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ลงทุนและเพื่อรองรับให้สามารถนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการสื่อสาร เพื่อให้ผู้ถือหุ้นรับทราบข้อมูลข่าวสารของบริษัทได้รวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังผลักดันให้มีระบบ e-delivery ในการจัดส่งเอกสาร รวมถึง e-proxy เพื่อให้ผู้ถือหุ้นมอบฉันทะให้ผู้อื่นเข้าร่วมประชุมแทนตนได้สะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งในด้านสิทธิของผู้ถือหุ้น (Extent of shareholder rights index) ได้คะแนนเพิ่มขึ้นจากปี 2560 จาก 4 เต็ม 10 เป็น 5 เต็ม 6 ในปี 2563 และตัวชี้วัดด้านความสะดวกในการฟ้องคดีโดยผู้ถือหุ้น (Extent of shareholder suits index) ได้คะแนนเพิ่มจาก 7 เต็ม 10 ในปี 2560 เป็น 9 เต็ม 10 ในปี 2563 เป็นต้น และ (2) ตัวชี้วัดการขอใช้ไฟฟ้าจากอันดับที่ 37 (คะแนนร้อยละ 83.22) เป็นอันดับที่ 6 (คะแนนร้อยละ 98.7) ปี 2563 โดยมีการลดขั้นตอนการขอไฟฟ้าจาก 5 เหลือ 2 ขั้นตอน และลดเวลาการขอไฟฟ้าลง 37 วันเหลือ 30 วัน

นอกจากนี้ ยังมีตัวชี้วัดที่แสดงถึงการอำนวยความสะดวกแก่การประกอบธุรกิจ ได้แก่ ตัวชี้วัดการเริ่มต้นธุรกิจมีอันดับดีขึ้นมากจากอันดับที่ 78 (คะแนนร้อยละ 87.01) เป็นอันดับที่ 47 (คะแนนร้อยละ 92.4) เนื่องจากการใช้เวลาจัดตั้งธุรกิจลดลงจาก 25.5 วันเหลือเพียง 6 วัน รวมถึงตัวชี้วัดด้านการขออนุญาตก่อสร้างที่มีการปรับปรุงขั้นตอนกระบวนการให้รวดเร็วขึ้นทำให้อันดับลดลงจาก 42 (คะแนนร้อยละ 75.65) ในปี 2560 เป็น 34 (คะแนนร้อยละ 77.3) ปี 2563 ลดขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้างลงจาก 17 ขั้นตอน เหลือ 14 ขั้นตอน และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกให้การประกอบธุรกิจง่ายขึ้น ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การบริการภาครัฐสะดวกขึ้น

อันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจ

อันดับตัวชี้วัด 10 ตัวในการจัดอันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจ (คะแนน)

2560	2561	2562	2563	
42 (75.65)	43 (74.58)	67 (71.86)	34 (77.3)	การขออนุญาตก่อสร้าง
27 (66.67)	16 (73.33)	15 (75.00)	3 (86.0)	การคุ้มครองผู้ลงทุนเสี่ยงข้างน้อย
109 (68.68)	67 (76.73)	59 (77.72)	68 (77.7)	การชำระภาษี
78 (87.01)	36 (92.34)	39 (92.72)	47 (92.4)	การเริ่มต้นธุรกิจ
37 (83.22)	13 (90.99)	6 (98.57)	6 (98.7)	กระบวนการขอไฟฟ้า
82 (50.00)	42 (70.00)	44 (70.00)	48 (70.0)	การได้รับสินเชื่อ
68 (68.34)	68 (68.75)	66 (69.47)	67 (69.5)	การจดทะเบียนทรัพย์สิน
56 (84.10)	57 (84.10)	59 (84.65)	62 (84.6)	การค้าระหว่างประเทศ
51 (64.54)	34 (67.91)	35 (67.91)	37 (67.9)	การบังคับให้เป็นไปตามข้อตกลง
23 (77.08)	26 (75.64)	24 (76.64)	24 (76.8)	การแก้ปัญหาการล้มละลาย

ที่มา : อันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจ จัดทำโดยธนาคารโลก

2

การพัฒนาด้านดิจิทัลในภาครัฐมีความก้าวหน้าดีขึ้น สะท้อนจากดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government Development Index: EGDI) แต่ศักยภาพด้านดิจิทัลของเจ้าหน้าที่รัฐยังต้องเร่งพัฒนา

ในปี 2563 พบว่า ประเทศไทยมีอันดับสูงชันอย่างมากเมื่อเทียบกับผลการสำรวจในรอบปี 2561 โดยในปีนี้ ประเทศไทยได้ขยับอันดับขึ้นมาจากอันดับที่ 73 เป็นอันดับที่ 57 จาก 193 ประเทศ ซึ่งเป็นการยกระดับขึ้นจากประเทศในกลุ่มที่มีการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลในระดับสูงมาอยู่ในกลุ่มที่มีการพัฒนาในระดับสูงมาก ร่วมกับอีก 56 ประเทศ และยังถือได้ว่าเป็นอันดับที่ 3 ของอาเซียน รองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย และเมื่อพิจารณาคะแนนในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเพิ่มขึ้นจากปีก่อน ได้แก่ การให้บริการออนไลน์ (Online Service Index: OSI) และโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม (Telecommunication Infrastructure Index: TII) ส่วนทุนมนุษย์ (Human Capital Index: HII) มีคะแนนปรับลดลงเล็กน้อย แสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นผลมาจากการพัฒนาด้านการให้บริการดิจิทัลภาครัฐที่ตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนมากขึ้น และการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับเข้าถึงข้อมูลและบริการภาครัฐผ่านช่องทางออนไลน์ของประชาชน

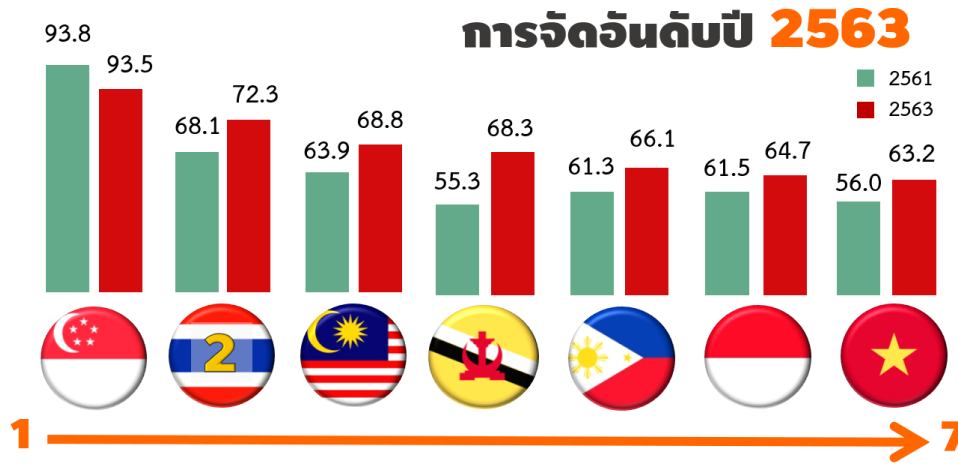

ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

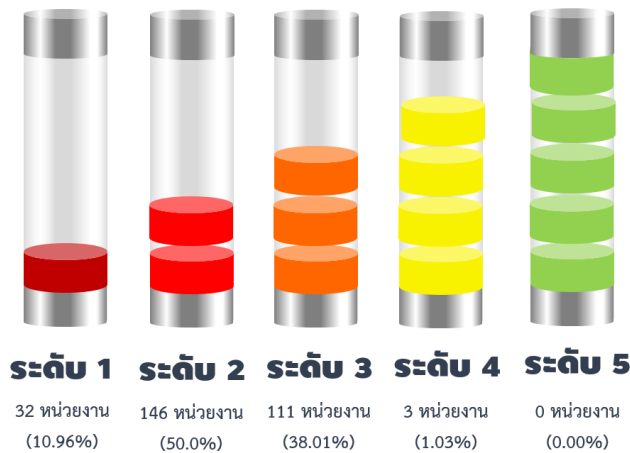
นอกจากนี้ สถาบันรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์มหาวิทยาลัยวาเซเดะ (Waseda University Institute of e-Government) ร่วมกับ 10 มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก ในเครือข่ายขององค์กรวิชาชีพทางด้านผู้บริหารด้านสารสนเทศ (International Academy of CIO : IAC) จัดทำรายงานการจัดอันดับรัฐบาลดิจิทัลนานาชาติ ซึ่งดำเนินการทุก 2 ปี เพื่อประเมินระดับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลใน 65 ประเทศทั่วโลก และสะท้อนถึงแนวโน้มการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลในปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าดีขึ้นอย่างมาก โดยพบว่า ประเทศไทยมีคะแนนการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเพิ่มขึ้นจาก 68.1 คะแนนในปี 2561 เป็น 72.3 คะแนนในปี 2563 แต่กลับมีอันดับลดลง จากอันดับที่ 21 เป็นอันดับที่ 26 ของโลก และเป็นอันดับ 2 ของอาเซียนรองจากสิงคโปร์ (คะแนน 93.5 ในปี 2563) ตามด้วยมาเลเซีย บรูไน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินการพัฒนาด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์อย่างจริงจังในช่วงที่ผ่านมา ทั้งนี้ อันดับสูงสุด 5 อันดับแรกของโลกในปี 2563 ได้แก่ อันดับที่ 1 สหรัฐอเมริกา 96.3 คะแนน อันดับที่ 2 เดนมาร์ก 94.6 คะแนน อันดับที่ 3 สิงคโปร์ 93.5 คะแนน อันดับที่ 4 สหราชอาณาจักร 92.1 คะแนน และอันดับที่ 5 เอสโตเนีย 91.5 คะแนน

คะแนนรัฐบาลดิจิทัล (กลุ่มประเทศอาเซียน)

สมรรถนะของภาครัฐในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลที่เทียบเท่ามาตรฐานสากล โดยเมื่อพิจารณาผลการสำรวจระดับความพร้อมในการเป็นรัฐบาลดิจิทัลของหน่วยงานภาครัฐของประเทศไทย โดยสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) พบว่า จากจำนวนหน่วยงานภาครัฐระดับกรมทั้งหมด 315 หน่วยงาน ในปี 2563 มีถึง 146 หน่วยงาน ที่มีระดับความพร้อมในการพัฒนาด้านดิจิทัลอยู่ในระดับ 2 (Developing) คิดเป็นร้อยละ 46.35 รองลงมาอยู่ในระดับ 3 (Defined) จำนวน 111 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 38.01 โดยระดับความพร้อมที่ดีขึ้นนั้น เป็นผลจากการเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัล มีการดูแลและติดตามการบำรุงรักษาระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ และการดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระดับความพร้อมรัฐบาลดิจิทัล หน่วยงานระดับกรม

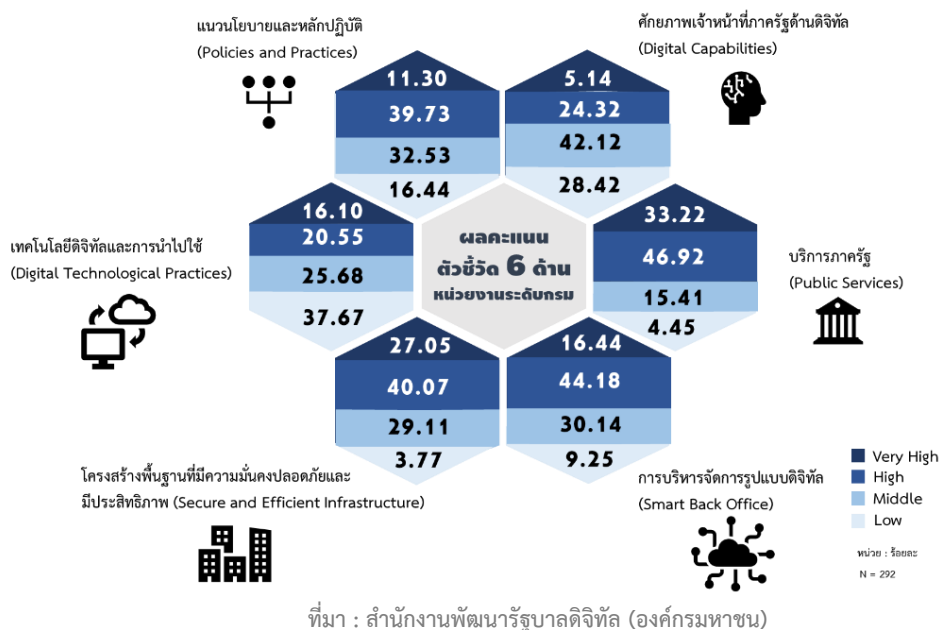

ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

หมายเหตุ : ระดับ 1 (Initial) ระดับ 2 (Developing) ระดับ 3 (Defined) ระดับ 4 (Integrated) ระดับ 5 (Optimizing)

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของตัวชี้วัดทุกตัว พบว่า ในภาพรวมผลการสำรวจระดับความพร้อมของหน่วยงานระดับกรมอยู่ในระดับสูง (High) ขึ้นไป โดยตัวชี้วัดที่มีค่าคะแนนสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริการภาครัฐ (Public Service) ด้านการบริหารจัดการรูปแบบดิจิทัล (Smart Back Office) และด้านโครงสร้างพื้นฐานที่มีความมั่นคงปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ (Secure and Efficient Infrastructure) ในขณะที่ตัวชี้วัดที่ยังมีความพร้อมน้อยที่สุดคือ ด้านศักยภาพของเจ้าหน้าที่ภาครัฐด้านดิจิทัล (Digital Capabilities) ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาเพื่อรองรับการเป็นรัฐบาลดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบในอนาคต

ผลคะแนนตัวชี้วัดของหน่วยงานกรม

3

การทุจริตประพฤติมิชอบยังเป็นวิกฤตที่ประเทศไทยต้องเร่งแก้ไข

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ได้ประกาศคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) หรือดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันพบว่า ในปี 2563 ประเทศไทยได้คะแนนดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันอยู่ที่ 36 คะแนนจาก 100 คะแนน ลดลง 1 คะแนน จากปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ซึ่งยังคงต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้สูงกว่าร้อยละ 50 ของแผนฯ อยู่มาก โดยประเทศไทยมีอันดับลดลงอย่างต่อเนื่องจากอันดับที่ 96 เป็น 104 จากทั้งหมด 180 ประเทศ และอยู่ในอันดับที่ 5 ของภูมิภาคอาเซียน ซึ่งลดลงจากอันดับที่ 4 ในปี 2560

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การทุจริตประพตมิชอบของไทยยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก แม้จะมีความพยายามแก้ไขปัญหามในรูปแบบต่างๆ อาทิ โครงการช่อสะอาดที่มอบรางวัลแก่บุคคล กลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่มีส่วนสนับสนุนส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตด้วยการสร้างสรรค์ผลงานด้านสื่อที่มีเนื้อหาในการปลูกฝังคุณธรรม ตลอดจนป้องกันและปราบปรามการทุจริต โครงการเยาวชนไทยหัวใจสะอาดที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเฝ้าระวังการปราบปรามทุจริต พร้อมทั้งมีทัศนคติไม่ยอมรับและมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขการทุจริตคอร์รัปชัน และโครงการสร้างคุณธรรม จริยธรรม และความโปร่งใสให้แก่บุคลากรในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น โดยคะแนนตัวชี้วัดย่อยด้านการรับรู้การทุจริตในภาพรวมมีคะแนนลดลงและคงที่ ตั้งแต่ช่วงปีแรกของแผนฯ โดยตัวชี้วัดที่มีคะแนนคงที่ตลอดช่วงปี 2560 - 2562 อาทิ ความเสี่ยงด้านการบริหารธุรกิจ การติดสินบนเจ้าหน้าที่และการออกนโยบายที่เอื้อประโยชน์กับธุรกิจบางธุรกิจ มีคะแนนคงที่ 35 คะแนน และการตรวจสอบการใช้งบประมาณ การใช้อำนาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รัฐ และความเป็นอิสระขององค์กรตรวจสอบมีคะแนนคงที่ 37 คะแนน เป็นต้น และตัวชี้วัดการให้สินบนและการทุจริตคอร์รัปชันมีคะแนนลดลงจากปี 2560 จาก 43 เหลือ 41 คะแนน ในขณะที่มีเพียงตัวชี้วัดการกระจายเงินสินบนเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออกการเข้าถึงสาธารณูปโภคการประเมินภาษีประจำปีการได้รับสัมปทานการแทรกแซงกระบวนการยุติธรรม และการนำเงินงบประมาณภาครัฐไปให้กับบริษัทบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดๆ เพื่อการคอร์รัปชันที่ได้คะแนนสูงขึ้นจาก 42 เป็น 43 คะแนน จากผลคะแนนแสดงให้เห็นว่า การรับรู้การทุจริตของประเทศไทยยังต้องแก้ไขอย่างจริงจัง เพื่อนำไปสู่แนวทางปฏิบัติในการสร้างความโปร่งใสแก่การดำเนินงานภาครัฐ

ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index : CPI) (คะแนน)

	2560	2561	2562	2563
การใช้อำนาจรัฐเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวของข้าราชการเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารฝ่ายนิติบัญญัติฝ่ายตุลาการฝ่ายทหารและตำรวจ	40	40	38	38
การกระจายเงินสินบนเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออกการเข้าถึงสาธารณูปโภค การประเมินภาษีประจำปีการได้รับสัมปทานการแทรกแซงกระบวนการยุติธรรม และการนำเงินงบประมาณภาครัฐไปให้กับบริษัทบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดๆ เพื่อการคอร์รัปชัน	42	42	43	43
ความเสี่ยงด้านการบริหารธุรกิจ การติดสินบนเจ้าหน้าที่และการออกนโยบายที่เอื้อประโยชน์กับธุรกิจบางธุรกิจ	35	35	35	35
การตรวจสอบการใช้งบประมาณ การใช้อำนาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รัฐ และความเป็นอิสระขององค์กรตรวจสอบ	37	37	37	37
การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออกการประเมินภาษี	32	32	32	32
การใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อประโยชน์มิชอบและประสิทธิภาพของรัฐบาลในการควบคุมปัญหาทุจริต	37	37	37	37
การทุจริตในภาคการเมืองมีการแพร่ขยายตัวอย่างไร	23	21	20	20
การให้สินบนและการทุจริตคอร์รัปชันยังคงมีอยู่หรือไม่	43	41	45	41
คุณให้คะแนนการคอร์รัปชันในประเทศที่คุณอาศัย/ทำงานอยู่เท่าใด	41	37	38	38

ที่มา : องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI)

11

การอนุรักษ์และฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติมีแนวโน้มดีขึ้น แต่การสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ยังมีปัญหาในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยให้ถูกหลักวิชาการ

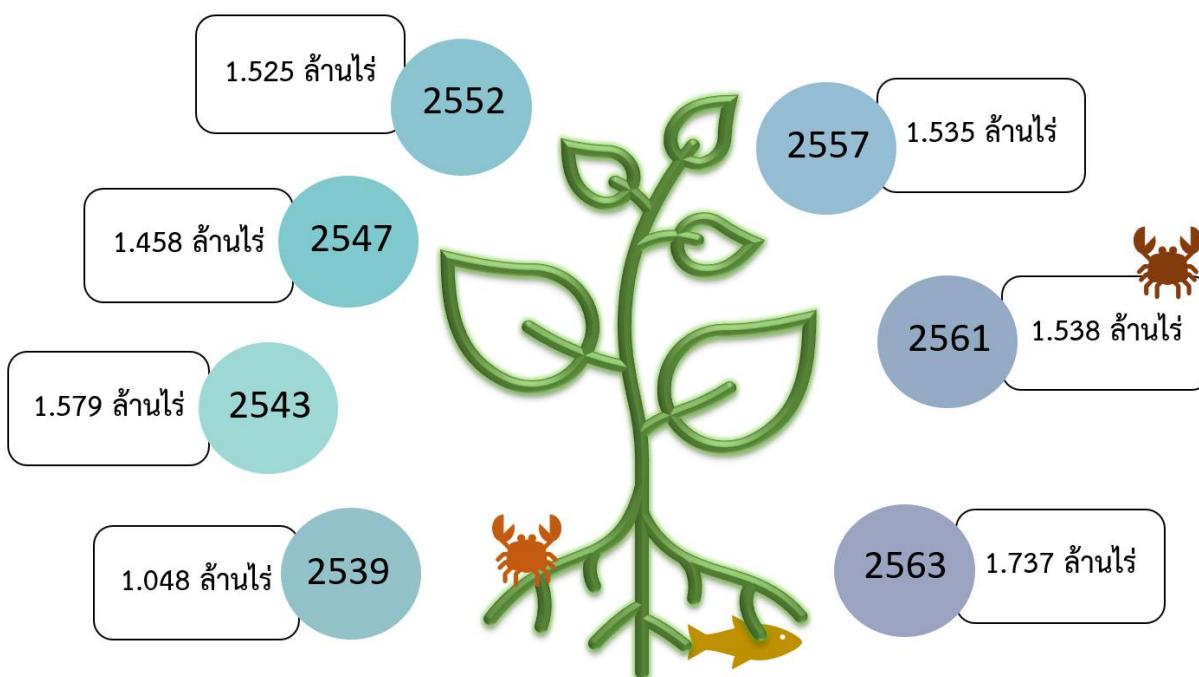
1

การเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนได้ผลตามเป้าหมาย ในขณะที่พื้นที่ป่าไม้มีสัดส่วนลดลงเล็กน้อย

ในปี 2563 ซึ่งเป็นปีที่สี่ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าชายเลนคงสภาพประมาณ 1.74 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ที่มีพื้นที่ป่าชายเลน 1.54 ล้านไร่ หรือเพิ่มขึ้น 198,834.91 ไร่ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้พื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มขึ้นจาก 1.53 ล้านไร่ เป็น 1.58 ล้านไร่ ภายในสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 การเพิ่มขึ้นของพื้นที่ป่าชายเลนเป็นผลมาจากความร่วมมือกันของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่นในการดูแลและฟื้นฟูป่าชายเลนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง ยังเป็นผลจากการดำเนินโครงการปักไม้ไผ่ชะลอความรุนแรงของคลื่นในปี 2550 – 2563 ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งได้ดำเนินการในพื้นที่ 13 จังหวัด ระยะทางแนวไม้ไผ่รวม 83.51 กิโลเมตร ระยะทางชายฝั่งที่ได้รับการป้องกันแก้ไข รวมทั้งสิ้นประมาณ 64 กิโลเมตร การเปลี่ยนแปลงพื้นที่หลังแนวไม้ไผ่ชะลอความรุนแรงของคลื่น พบการเพิ่มขึ้นของป่าชายเลนจำนวนมาก และมีพื้นที่สะสมตะกอนอีกกว่า 1,541 ไร่ ซึ่งหากตะกอนสะสมเพิ่มขึ้นจนเต็มพื้นที่จะมีพื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มขึ้นอีกนับพันไร่

นับจากปี 2519 พื้นที่ป่าชายเลนได้ลดลงเรื่อยๆ และเริ่มฟื้นตัวขึ้นมาตั้งแต่ปี 2543 เนื่องจากนโยบายการฟื้นฟูป่าชายเลน เช่น การปลูกป่าทดแทนและการลดการบุกรุกทำลายป่า รวมทั้งมีการประกาศยกเลิกสัมปทานการทำไม้ป่าชายเลนในปี 2546 ประกอบกับกระแสการตื่นตัวด้านการอนุรักษ์และมีการฟื้นฟูป่าชายเลนที่เปรียบเสมือนอู่ข้าวอู่น้ำและแนวป้องกันภัยให้แก่ผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งทะเล ป่าชายเลนจึงจะต้องมีอยู่และเพิ่มมากขึ้น เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าชายเลนให้ยั่งยืนต่อไป

พื้นที่ป่าชายเลนคงสภาพ (ล้านไร่)

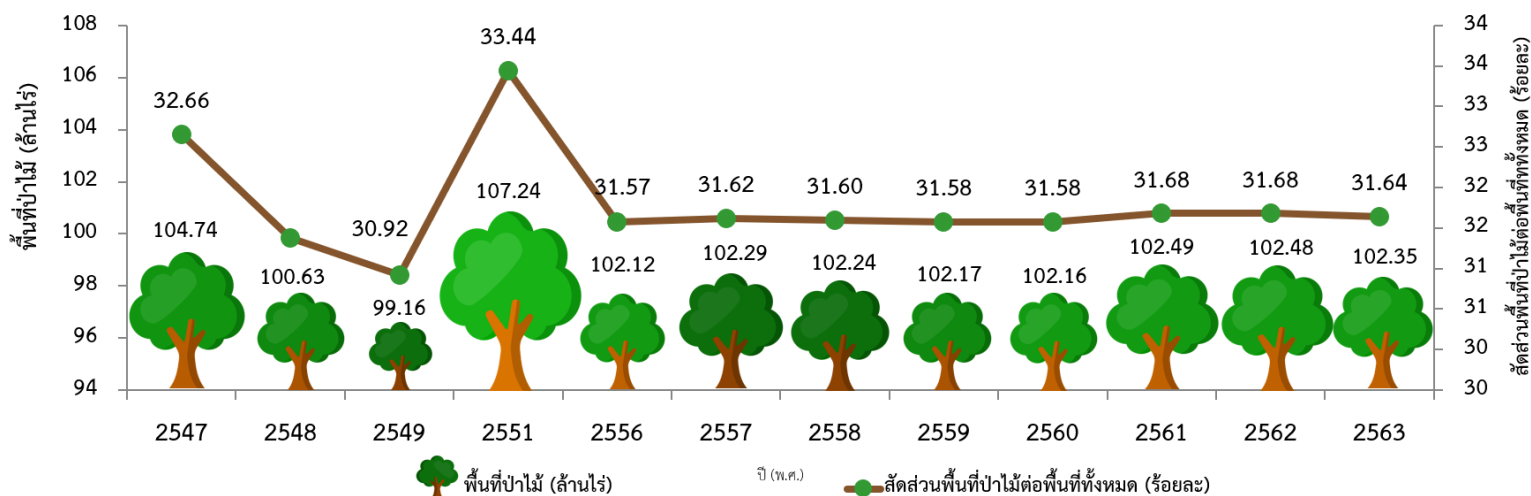

ที่มา : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อสร้างสมดุลธรรมชาติ ยังดำเนินการได้ต่ำกว่าเป้าหมาย จากการสำรวจข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ ของกรมป่าไม้ ในปี 2563 พบว่า ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ทั้งสิ้น 102,353,484.76 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 31.64 ของพื้นที่ประเทศ เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่มีพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 31.58 ของพื้นที่ประเทศ แต่ยังต่ำกว่าค่าเป้าหมายในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ สัดส่วนพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในปี 2563 มีร้อยละ 20.97 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ต้นแผนฯ แต่ยังต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้มีพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ร้อยละ 25

พื้นที่ป่าไม้ในปี 2563 แบ่งเป็นพื้นที่ป่าไม้ในภาคกลาง 12,233,818.36 ไร่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 15,718,049.67 ไร่ ภาคตะวันออก 4,724,547.80 ไร่ ภาคตะวันตก 20,122,979.15 ไร่ ภาคใต้ 11,221,974.88 ไร่ และภาคเหนือ 38,332,114.91 ไร่ ทั้งนี้มี 3 จังหวัด ที่ไม่พบพื้นที่ป่าไม้ ได้แก่ จังหวัด นนทบุรี ปทุมธานี และอ่างทอง และมีพื้นที่ป่าไม้ที่ปรากฏนอกขอบเขตการปกครองอีกจำนวน 89,332.84 ไร่

เนื้อที่ป่าไม้ของประเทศไทย พ.ศ. 2547 – 2563

หมายเหตุ: ในการคำนวณพื้นที่ป่าไม้จากภาพถ่ายดาวเทียม ปี พ.ศ. 2563 ได้นิยามพื้นที่ป่าไม้ คือ “พื้นที่ปกคลุมของพืชพรรณที่สามารถจำแนกได้ว่าเป็นไม้ยืนต้น ปกคลุมเป็นผืนต่อเนื่องขนาดไม่น้อยกว่า 3.125 ไร่ (0.5 เฮกตาร์) และหมายรวมถึงทุ่งหญ้าและลานหินที่มีอยู่ตามธรรมชาติที่ปรากฏล้อมรอบด้วยพื้นที่ที่จำแนกได้ว่าเป็นพื้นที่ป่าไม้โดยไม่รวมถึงสวนยุคาลิปตัสหรือพื้นที่ที่มีต้นไม้แต่ประเมินได้ว่าผลผลิตหลักของการดำเนินการไม่ใช่เนื้อไม้ ได้แก่ พื้นที่วนเกษตร สวนผลไม้ สวนยางพารา และสวนปาล์ม”

ที่มา: กรมป่าไม้

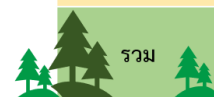
จากข้อมูลการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ที่ไม่ใช่ป่าไม้เปรียบเทียบกับข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ ปี 2561 - 2562 สะท้อนว่า มีพื้นที่ป่าไม้ 102,163,875.18 ไร่ หรือร้อยละ 31.58 ของพื้นที่ประเทศที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในรอบปีที่ผ่านมา ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวถือได้ว่าเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่มีการป้องกันและรักษาเป็นอย่างดี มีพื้นที่ 320,197.52 ไร่ ที่ถูกเปลี่ยนสภาพจากพื้นที่ป่าไม้เป็นรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินอื่นๆ และในขณะเดียวกัน มีพื้นที่ 189,609.58 ไร่ เปลี่ยนจากการใช้ประโยชน์ที่ดินอื่นๆ กลับมาเป็นพื้นที่ป่าไม้ รวมถึงพื้นที่ป่าไม้ที่มีการฟื้นคืนสภาพตามธรรมชาติ ประเด็นที่น่าสนใจ คือ พื้นที่ป่าไม้ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในรอบปีที่ผ่านมา หากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนสามารถป้องกันและรักษาพื้นที่ดังกล่าวให้คงอยู่ไว้ได้ในอนาคตเพื่อการอนุรักษ์หรือการให้บริการทางนิเวศ (ecosystem services) และร่วมมือร่วมใจกันจัดกิจกรรมปลูกป่าเพิ่มเติม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการมีพื้นที่ป่าไม้ของประเทศที่ร้อยละ 40 หรือต้องเพิ่มพื้นที่ป่าไม้อีก 27,057,995.10 ไร่ รวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนและภาคเอกชนปลูกป่าเพื่อเศรษฐกิจ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ทางตรงในรูปของการใช้ประโยชน์จากไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ และยังมีส่วนช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจในทุกระดับของประเทศด้วย

พื้นที่ป่าอนุรักษ์ของประเทศไทย

หน่วย : ตร.กม. (ร้อยละ)

ประเภท	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563
อุทยานแห่งชาติ	60,323.84	62,198.86	62,198.86	62,198.86	62,198.86	62,462.74	63,153.18	63,196.17	63,532.49	63,532.49
วนอุทยาน	1,238.33	1,218.99	1,210.99	1,455.82	1,455.82	1,455.82	1,133.78	1,153.13	1,143.06	1,051.94
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	36,929.37	36,929.37	36,929.37	36,929.37	36,929.37	37,027.78	37,269.36	37,377.12	37,377.12	37,377.12
เขตห้ามล่าสัตว์ป่า	5,233.04	4,306.57	4,306.57	4,306.57	4,306.57	5,056.46	5,644.85	5,736.39	6,070.48	6,513.76
สวนพฤกษศาสตร์	45.38	45.38	46.38	47.69	47.69	47.69	50.02	49.44	49.44	49.27
สวนรุกขชาติ	43.02	42.52	41.52	39.23	39.08	39.16	39.16	40.67	40.67	34.35
รวม	103,812.98 (20.06)	104,741.69 (20.23)	104,733.69 (20.23)	104,977.54 (20.28)	104,977.39 (20.28)	106,089.65 (20.50)	107,290.35 (20.73)	107,552.92 (20.78)	108,213.26 (20.91)	108,558.93 (20.97)

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
หมายเหตุ : ในวงเล็บหมายถึง ร้อยละของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ประเทศทั้งหมด

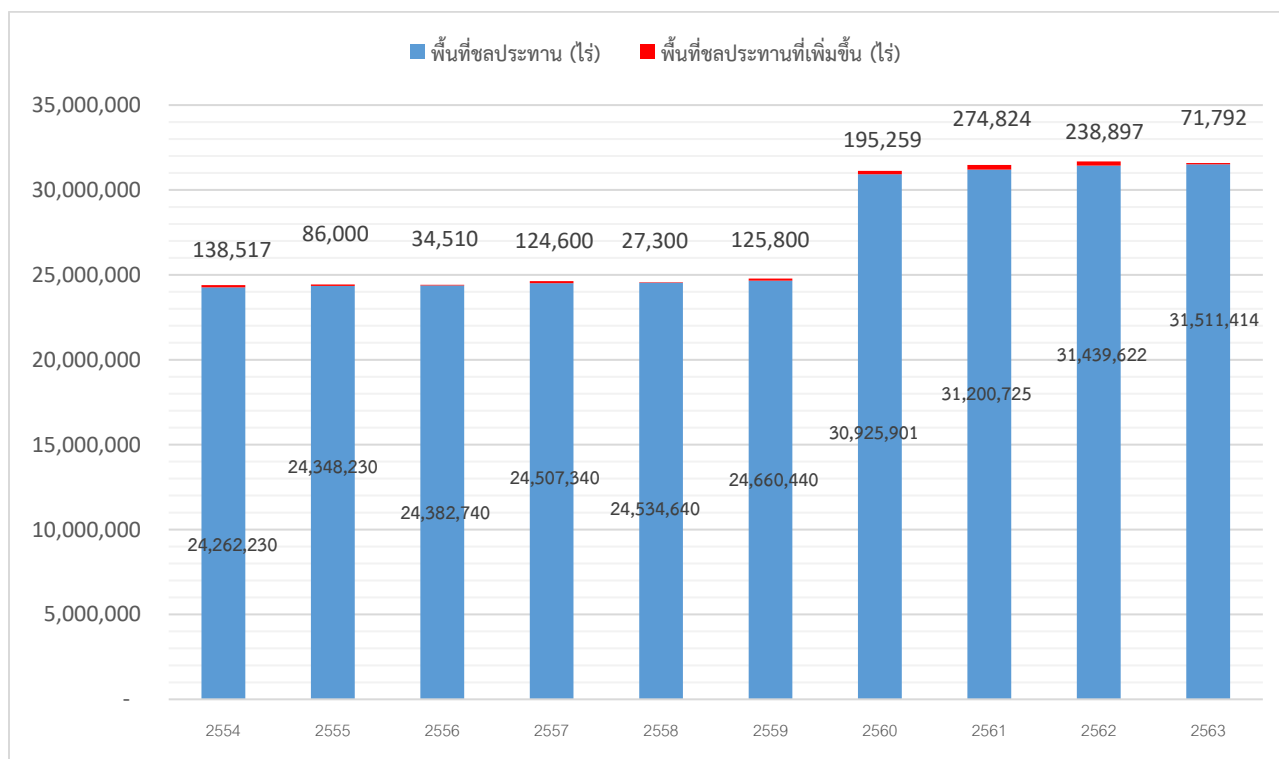
แม้จะมีมาตรการต่างๆ จากภาครัฐ แต่ปัญหากับผืนป่าและป่าต้นน้ำของไทยยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ไฟไหม้ป่า (ที่นอกจากจะทำให้สูญเสียป่าไม้จำนวนมากมหาศาลในแต่ละปีแล้ว ยังก่อเกิดฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM_{2.5} ด้วย) การบุกรุกทำลายทิ้งเพื่อการเพาะปลูกไร่เลื่อนลอย และการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อนำไม้ไปขาย ทั้งหมดนี้คือความท้าทายของทุกภาคส่วนที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจังเพื่อรักษาพื้นที่ป่าเดิมและเพิ่มพื้นที่ป่าใหม่ให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2 การสร้างความมั่นคงด้านน้ำมีแนวโน้มดีขึ้น

ในปี 2563 มีการดำเนินการเพิ่มพื้นที่ชลประทาน 71,792 ไร่ ทำให้มีจำนวนปริมาณน้ำเก็บกักเพิ่มขึ้น 199.56 ล้านลูกบาศก์เมตร แต่ยังคงต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ปีละ 350,000 ไร่ ในระยะต่อไปจึงต้องเร่งรัดการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมและโครงการจัดรูปที่ดิน โดยเฉพาะโครงการชลประทานขนาดใหญ่ให้ครอบคลุมพื้นที่รับประโยชน์จากโครงการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบกระจายน้ำและการใช้ที่ดิน สามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตและรายได้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ รวมทั้งควรจัดเตรียมแนวทางสนับสนุนการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ความต้องการของตลาด และนโยบายสำคัญของรัฐบาล เช่น การส่งเสริมการทำเกษตรแปลงใหญ่ เกษตรกรรมแม่นยำสูง และการสนับสนุนทางเลือกในการทำเกษตรกรรมยั่งยืน โดยเฉพาะเกษตรผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างรายได้และลดความเสี่ยงด้านราคาผลผลิต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและชุมชนในระยะยาว

จำนวนพื้นที่ชลประทาน (ไร่)

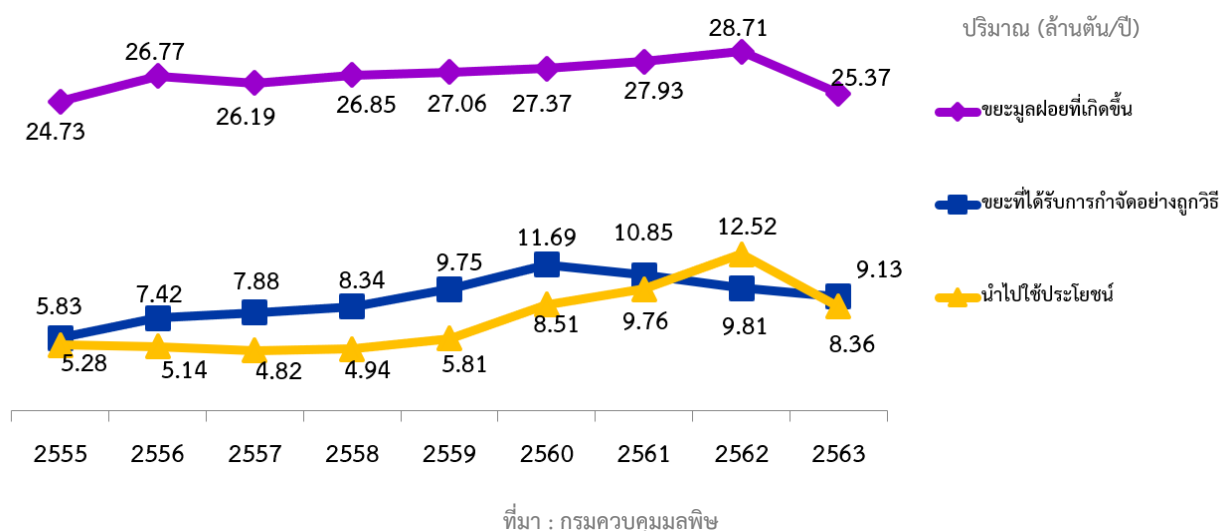
ที่มา : กรมชลประทาน

3

แม้ว่าปริมาณขยะมูลฝอยลดลงจากสถานการณ์โรคโควิด 19 แต่การจัดการขยะอย่างถูกต้องและการนำไปใช้ประโยชน์ซ้ำยังไม่ดีนัก

ในปี 2563 ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนมีประมาณ 25.37 ล้านตัน ซึ่งสามารถกำจัดได้อย่างถูกต้องและนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น ประมาณร้อยละ 68.94 แต่ยังคงต่ำกว่าเป้าหมายของแผนฯ ที่กำหนดให้สัดส่วนของขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องและนำไปใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น โดยปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนทั้ง 25.37 ล้านตัน ถูกคัดแยก ณ ต้นทาง และนำกลับไปใช้ประโยชน์ร้อยละ 33 (ประมาณ 8.36 ล้านตัน) ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้องร้อยละ 36 (9.13 ล้านตัน) ที่เหลือเป็นขยะที่ถูกกำจัดอย่างไม่ถูกต้องร้อยละ 31 (ประมาณ 7.88 ล้านตัน)

ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นและขยะที่ได้รับการกำจัดอย่างถูกวิธี

สาเหตุที่ปริมาณขยะมูลฝอยในปี 2563 ลดลงจากปีที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 อีกทั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งและพื้นที่กรุงเทพมหานคร บางเขต มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนลดลง เนื่องจากมีการควบคุมการเดินทางของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ ส่วนการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและการนำไปใช้ประโยชน์ที่ลดลงนั้น เกิดจากปัจจัยสำคัญ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งไม่อนุญาตให้ประชาชนเข้าไปคัดแยกขยะมูลฝอยในสถานที่กำจัดขยะ เพราะห่วงเกรงการแพร่เชื้อจากการลักลอบทิ้งขยะมูลฝอยชุมชน และวิกฤติเศรษฐกิจโลกที่ตกต่ำจากผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่เชื้อโรคโควิด 19 ส่งผลให้ร้านรับซื้อของเก่าหลายแห่งต้องปิดตัวลง ทำให้ปริมาณการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ลดลง

การเปลี่ยนแปลงข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยระหว่างปี 2562 และปี 2563

	ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน (ล้านตัน)		การเปลี่ยนแปลง (ลบ/บวก)
	2562	2563	
ขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น	28.71	25.37	-11.63
ขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง	9.81	9.13	-6.9
ขยะมูลฝอยชุมชนที่นำกลับมาใช้ประโยชน์	12.52	8.36	-33.22
ขยะมูลฝอยชุมชนที่กำจัดไม่ถูกต้อง	6.38	7.88	23.51

(ลบ/บวก)

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ

อย่างไรก็ตาม มาตรการกำหนดให้ปฏิบัติงาน Work From Home ทำให้ปริมาณพลาสติกใช้ครั้งเดียว (Single use plastic) เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเขตเมืองที่มีการใช้บริการสั่งซื้อสินค้าและอาหารผ่านระบบออนไลน์เพิ่มขึ้น โดยปริมาณขยะพลาสติกเกิดขึ้นในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 นี้มีประมาณ 6,300 ตัน/วัน หรือเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 15 จากในช่วงสถานการณ์ปกติที่มีขยะพลาสติกประมาณ 5,500 ตัน/วัน

ที่ผ่านมาได้มีการดำเนินโครงการ “Everyday Say No to Plastic Bags” ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 การประกาศมาตรการงดให้ถุงพลาสติกในห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ ซึ่งมีภาคีเครือข่ายห้างร้านภาคเอกชนกว่า 90 ราย เข้าร่วมโครงการ และการลงนามบันทึกความร่วมมือระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับแพลตฟอร์ม (Platform) ของผู้ให้บริการส่งอาหาร อาทิ Grab Food, Line Man, Wongnai, Gojek, Food Panda, Lalamove และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวจากการบริการส่งอาหาร เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2563 รวมทั้งส่งเสริมให้ลดปริมาณขยะตั้งแต่ต้นทาง (บ้านเรือน)

ปริมาณสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ปี 2562 และปี 2563

	2562	2563
สถานที่กำจัดมูลฝอยที่ถูกต้อง (แห่ง)	409	355
สถานที่กำจัดมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง (แห่ง)	2,257	1,891
สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย	25	28
รวม	2,691	2,274

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ

ในปี 2563 กรมควบคุมมลพิษ โดยกองจัดการกากของเสียและสารอันตราย ได้ติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 54 แห่ง และได้มีการวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ (1) การฝังกลบขยะมูลฝอยรายวันที่ไม่มีประสิทธิภาพ (2) การเทขยะมูลฝอยลงในบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย (3) บุคลากรและเครื่องจักรกลที่ใช้ในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยมีจำนวนหรืออยู่ในสภาพที่ไม่เหมาะสมกับการใช้งาน (4) ท่อรวบรวมและระบายก๊าซในบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยไม่มีประสิทธิภาพ และ (5) ผลกระทบในเรื่องของกลิ่นและสัตว์พาหะต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับประชาชน ซึ่งกรมควบคุมมลพิษได้ให้ข้อเสนอแนะด้านวิชาการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ เพื่อใช้ปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยมิให้เกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อม

แม้ว่าการบริหารจัดการการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังทำได้ไม่ดีนัก แต่การกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนอย่างถูกต้องมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 10.51 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 18.48 ในปี 2563 แต่ยังคงเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก เมื่อเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ว่าสัดส่วนของเสียอันตรายจากชุมชนที่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 โดยในปี 2563 มีของเสียอันตรายจากชุมชนเกิดขึ้นประมาณ 658,651 ตัน (เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ร้อยละ 1.6) ส่วนใหญ่เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 65 (428,113 ตัน) และของเสียอันตรายประเภทอื่นๆ เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย ภาชนะบรรจุสารเคมี กระป๋องสเปรย์ ประมาณ 230,538 ตัน (ร้อยละ 35) ผลจากนโยบายภาครัฐที่สนับสนุนให้มีการจัดการวางระบบการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน โดยให้ อปท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีจุดรวบรวมนของเสียอันตรายในชุมชนและมีศูนย์รวบรวมในระดับจังหวัด ทำให้ของเสียอันตรายจากชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องร้อยละ 18.5 หรือประมาณ 121,695 ตัน ของปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนที่เกิดขึ้น ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ สาเหตุหลักเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีการคัดแยกของเสียอันตรายจากชุมชนออกจากขยะทั่วไป และยังคงขาดความตระหนักรู้เกี่ยวกับพิษภัยอันตรายจากซากผลิตภัณฑ์ฯ และผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม

แม้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้มีมูลฝอยติดเชื้อเป็นจำนวนมาก ทั้งจากกิจกรรมการรักษาพยาบาล การตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์ในสถานพยาบาล การเฝ้าระวังโรคและการตรวจวิเคราะห์ของห้องปฏิบัติการเชื้ออันตราย รวมถึงสถานพยาบาลชั่วคราวที่ได้มีการจัดตั้งขึ้น และสถานที่ซึ่งจัดไว้สำหรับการกักกันหรือผู้แยกสังเกตอาการ แต่ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อในภาพรวมของประเทศกลับมีปริมาณลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2562 เนื่องจากมาตรการควบคุมโรคของภาครัฐส่งผลให้จำนวนผู้ป่วยนอกและจำนวนผู้ป่วยในที่ต้องนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาลมีจำนวนลดลง โดยกรมอนามัยได้จัดทำคำแนะนำการดำเนินการจัดการมูลฝอยติดเชื้อในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งสถานพยาบาลและห้องปฏิบัติการเชื้ออันตราย ผู้รับกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ ผู้รับเก็บขน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดการหน้ากากอนามัยใช้แล้ว

ดังนั้น จึงพบว่าในปี 2563 มีมูลฝอยติดเชื้อได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องเพิ่มขึ้น โดยในปี 2563 มีปริมาณมูลฝอยติดเชื้อ 47,962 ตัน ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 10 ซึ่งขยะเหล่านี้มาจากโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลสังกัดกรมวิชาการภายใต้กระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงอื่น โรงพยาบาลเอกชน คลินิกเอกชน สถานพยาบาลสัตว์ และห้องปฏิบัติการเชื้ออันตราย โดยได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง 47,440 ตัน หรือร้อยละ 98.91 ซึ่งส่วนใหญ่กำจัดด้วยวิธีเผาด้วยเตาเผาของรัฐและเอกชน และบางส่วนกำจัดด้วยระบบการฆ่าเชื้อด้วยไอน้ำ ซึ่งมีหน่วยงานหรือองค์กรที่รับเก็บขนมูลฝอยติดเชื้อทั้งหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน รวม 46 แห่ง และมีสถานที่กำจัดมูลฝอยติดเชื้อทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน และมหาวิทยาลัยรวม 13 แห่ง

ปริมาณมูลฝอยติดเชือกที่เกิดขึ้นและได้รับการกำจัด (ตัน) ในปี 2559 – 2563

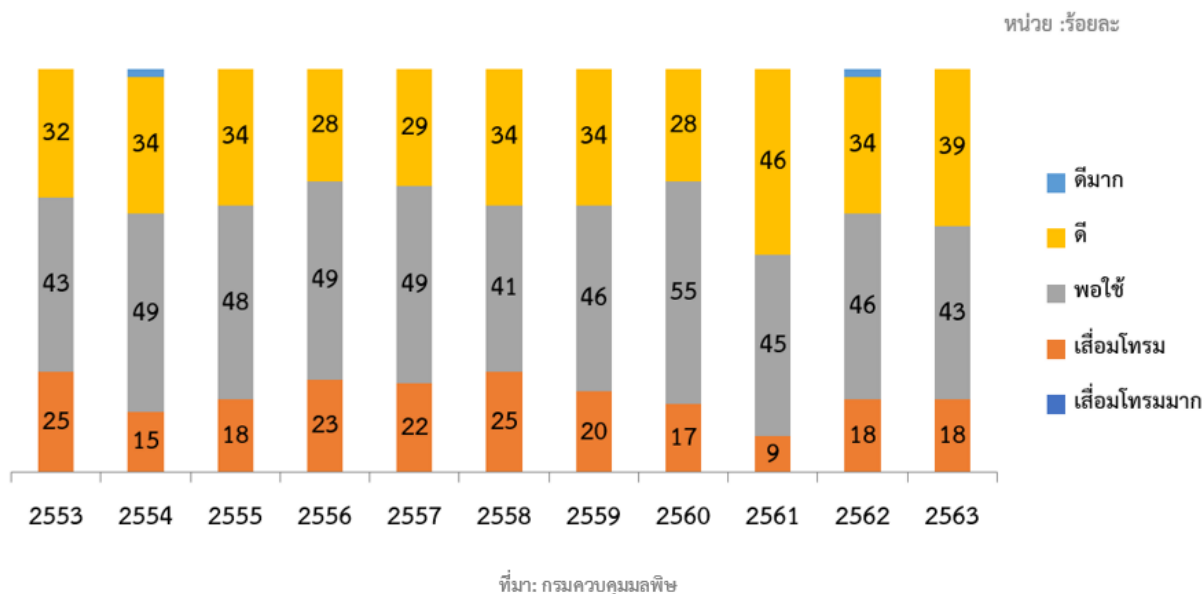

ที่มา : กรมอนามัย

4 คุณภาพแหล่งน้ำสำคัญทั่วประเทศดีขึ้น

การติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำสำคัญทั่วประเทศจำนวน 375 จุดตรวจวัด 59 แหล่งน้ำสายหลัก และ 6 แหล่งน้ำนิ่ง โดยการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ 4 ครั้งต่อปี จากการประเมินโดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index : WQI) พบว่า แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 39 (25 แหล่งน้ำ) เกณฑ์พอใช้ร้อยละ 43 (28 แหล่งน้ำ) และเกณฑ์เสื่อมโทรมร้อยละ 18 (12 แหล่งน้ำ) เมื่อเทียบกับปี 2562 จะเห็นได้ว่าใน ปี 2563 คุณภาพน้ำเสื่อมโทรมลงเล็กน้อย โดยมีแหล่งน้ำที่จัดอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมเพิ่มขึ้นจาก 11 แหล่งน้ำ เป็น 12 แหล่งน้ำ สาเหตุหลักที่คุณภาพน้ำผิวดินและน้ำทะเลเสื่อมโทรมเนื่องมาจากมีการระบายน้ำเสียจากภาคชุมชน บ้านเรือนแหล่งท่องเที่ยว ภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม ในขณะที่ระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนยังมีไม่เพียงพอและบางแห่งยังไม่มีประสิทธิภาพ อีกทั้ง การจัดการน้ำเสียจากภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม ยังมีอุปสรรคในการนำไปปฏิบัติ เช่น เทคโนโลยีในการบำบัดน้ำเสียมีความยุ่งยากและซับซ้อน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการน้ำเสีย เทคโนโลยีในการจัดการน้ำเสียที่ไม่มีความซับซ้อนต้องใช้พื้นที่จำนวนมาก เป็นต้น

คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินที่สำคัญทั่วประเทศ

แนวทางในการจัดการคุณภาพน้ำในภาพรวม ควรดำเนินการส่งเสริมการลดและควบคุมการระบายมลพิษทางน้ำจากแหล่งกำเนิด ตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้นกับแหล่งกำเนิดมลพิษ ปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานคุณภาพน้ำและมาตรฐานควบคุมมลพิษทางน้ำจากแหล่งกำเนิด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีการจัดสร้างและเพิ่มศักยภาพระบบบำบัดน้ำเสียของท้องถิ่น นำระบบอนุญาตการระบายมลพิษมาใช้ในการควบคุมการระบายมลพิษไม่ให้เกิดภัยพิบัติในการรองรับของแหล่งน้ำหน่วยงานอนุมัติ/อนุญาตประกอบกิจการนำมาตรฐานการจัดการน้ำเสียไปใช้เป็นเงื่อนไขในการให้อนุญาต และจังหวัด/องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในพื้นที่ของตนเองเพื่อเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยคุณภาพน้ำ

5

ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กใน 9 จังหวัดภาคเหนือเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น แต่ยังมีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

จำนวนวันที่ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{10}) ใน 9 จังหวัดภาคเหนืออยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ในปี 2653 อยู่ที่ร้อยละ 82.24 ลดลงจากปี 2562 ที่มีค่าร้อยละ 95.23 จะเห็นได้ว่า หมอกควันภาคเหนือมีความรุนแรงกว่าปี 2562 เล็กน้อย ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กเฉลี่ย 24 ชั่วโมงสูงสุด 366 มคก./ลบ.ม. (เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ร้อยละ 4) สาเหตุหลักมาจากการเผาในพื้นที่การเกษตรจำนวนมาก ประกอบกับสภาพอากาศที่แห้งแล้ง ส่งผลให้มีการลุกลามของไฟป่าอย่างรวดเร็ว การแก้ไขปัญหาหมอกควันภาคเหนือดำเนินการภายใต้กลไก พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 โดยกำหนด 4 พื้นที่ (พื้นที่ป่า พื้นที่เกษตร พื้นที่ริมทาง และพื้นที่ชุมชน) และใช้ 5 มาตรการ (ระบบบัญชาการ การลดเชื้อเพลิง การสร้างความตระหนัก การสร้างเครือข่าย/จิตอาสา และการบังคับใช้กฎหมาย) การยกระดับ 12 มาตรการตามแผนเฉพาะกิจเพื่อการแก้ไขปัญหา

มลพิษด้านฝุ่นละออง การนำอากาศยานมาสนับสนุนภารกิจดับไฟป่า การกำหนดช่วงเวลาห้ามเผาเด็ดขาด และการตั้งศูนย์แก้ไขปัญหาไฟป่า

สำหรับ สถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM_{2.5} ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า มีแนวโน้มดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา อยู่ในช่วง 20-25 มคก./ลบ.ม. ลดลงกว่าปี 2562 ค่าเฉลี่ยทั้ง 6 จังหวัด (กรุงเทพมหานคร นนทบุรี สมุทรปราการ นครปฐม ปทุมธานี และสมุทรสาคร) 23 มคก./ลบ.ม. (ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 12) ทั้งนี้ สถานการณ์คุณภาพอากาศในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีแนวโน้มดีขึ้น เนื่องจากการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ที่เพิ่มขึ้น เช่น การเร่งรัดการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหาหมลพิษด้านฝุ่นละออง” ติดตามตรวจสอบและรายงานข้อมูลคุณภาพอากาศในพื้นที่เป็นประจำทุกวัน วันละ 3 เวลา คือ 7.00 น. 12.00 น. และ 17.00 น. เพื่อแจ้งเตือน สื่อสาร และสร้างการรับรู้ให้กับประชาชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหา การใช้ข้อมูลทางวิชาการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมลพิษทางอากาศ ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ประชาชนลดกิจกรรมการเดินทาง อุตสาหกรรมลดกำลังการผลิต และปริมาณการใช้พลังงานไฟฟ้าทั่วประเทศลดลง

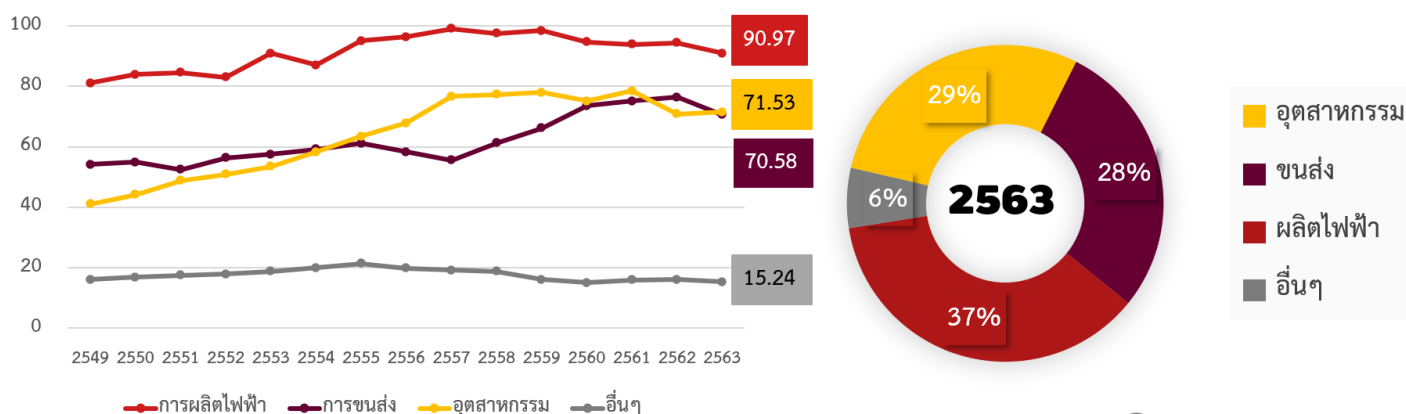
6

การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมีทิศทางที่ดีขึ้น

ในปี 2563 ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) ในภาคพลังงานลดลงเหลือ 248.3 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์ จะเห็นได้ว่า ปริมาณการปล่อยก๊าซ CO₂ จากการใช้พลังงานของประเทศไทย แนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่หลังภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ปี 2541 จาก 144.7 ล้านตัน CO₂ เป็น 263.4 ล้านตัน CO₂ ในปี 2561 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3.1 ต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับการใช้พลังงานของประเทศไทยที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3.7 ต่อปี ทั้งนี้ เชื้อเพลิงสำคัญที่ก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซ CO₂ ได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป ก๊าซธรรมชาติ และถ่านหิน/ลิกไนต์ และในปี 2563 การปล่อยก๊าซ CO₂ จากการใช้พลังงานของประเทศไทย ลดลงในเกือบทุกภาคเศรษฐกิจ ทั้งภาคการผลิตไฟฟ้า ภาคการขนส่ง และภาคเศรษฐกิจอื่นๆ โดยภาคการผลิตไฟฟ้าจัดเป็นภาคเศรษฐกิจหลักที่มีสัดส่วนการปล่อยก๊าซ CO₂ สูงสุด (ร้อยละ 37) รองลงมาคือภาคอุตสาหกรรม และภาคการขนส่ง (ร้อยละ 29 และ 28 ตามลำดับ)

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบดัชนีการปล่อยก๊าซ CO₂ ภาคพลังงานของประเทศไทย กับต่างประเทศ พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อการใช้พลังงาน และอัตราการปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อหัวประชากรต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลกและกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรปสหรัฐอเมริกา รวมทั้งประเทศจีน ซึ่งถือได้ว่าไทยมีประสิทธิภาพในการจัดการการปล่อยก๊าซ CO₂ อยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณาอัตราการปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อหน่วยการผลิตไฟฟ้า (kWh) และอัตราการปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อ GDP พบว่า ยังสูงกว่ากลุ่มประเทศในสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา

การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการใช้พลังงานรายสาขาเศรษฐกิจ

การปล่อยก๊าซ CO₂ ↓ 3.6% จากช่วงเดียวกับของปีก่อน
โดยลดลงในทุกสาขาเศรษฐกิจ

ที่มา : รายงานสถิติพลังงานรายปี 2564 สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน

กล่าวโดยสรุป การดำเนินการพัฒนาประเทศจนถึงปีที่ 4 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า มีประเด็นที่มีความก้าวหน้าระดับดีและมีแนวโน้มจะบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนฯ ในขณะที่เดียวกันก็มีประเด็นที่ยังล่าช้า และจำเป็นต้องเร่งรัดการดำเนินการในปีสุดท้ายของแผนฯ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ ซึ่งหลายๆ ประเด็นมีความเกี่ยวข้องและส่งผลซึ่งกันและกัน ดังนั้น ในบทที่ 2 จะนำเสนอการวิเคราะห์ผลกระทบของประเด็นการพัฒนาต่างๆ ทั้งประเด็นที่ก้าวหน้าและประเด็นที่ยังล่าช้าเหล่านี้ เพื่อที่จะเข้าใจปัจจัยที่ทำให้เกิดผลการพัฒนาดังกล่าวอย่างชัดเจน และนำไปสู่การเสนอแนวทางเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในช่วงปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และในระยะต่อไปของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้อย่างตรงจุดตรงประเด็นต่อไป

บทที่

2

ประเด็นท้าทาย...
สู่การบรรลุแผนฯ 12
และการก้าวต่อไป
สู่แผนฯ 13

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่ผ่านมา มีหลายประเด็นที่มีความก้าวหน้ามากหรือสามารถดำเนินการได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ของแผนฯ ขณะเดียวกัน ยังมีอีกหลายประเด็นที่ดำเนินการได้ล่าช้าและ/หรือมีผลการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามกรอบของเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผน เป็นผลมาจากทั้งปัจจัยภายในประเทศและปัจจัยภายนอกประเทศ รวมถึงปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น เศรษฐกิจโลกที่อ่อนแอ ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน บทบาทความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี วิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นต้น

01

สรุปผลการพัฒนาประเทศในภาพรวม

ในภาพรวมสามารถสรุปประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มีความก้าวหน้ามาก เป็นไปตามกรอบเป้าหมาย มีแนวโน้มบรรลุเป้าหมาย และประเด็นที่มีความก้าวหน้าน้อยและต้องเร่งพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้ดังนี้

ตารางสรุปผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

**ประเด็นที่มีความก้าวหน้ามาก
และมีแนวโน้มบรรลุเป้าหมายของแผนฯ**

**ประเด็นที่มีความก้าวหน้าน้อย และต้องเร่ง
พัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนฯ**

1. เสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้สังคมไทย

- คนไทยส่วนใหญ่เป็นคน “ดี” มีคุณธรรม มีจิตใจที่ดีงาม ดำรงชีวิตอยู่ในกรอบของ ศีลธรรมและหลักศาสนา มีจิตสำนึกสาธารณะ พร้อมให้ความช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักให้อภัย และ ประนีประนอม
- **การออมเงินของคนไทยลดลง** เนื่องจาก ค่าครองชีพที่สูงขึ้น และผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ไม่ว่าจะเป็นการตงงาน การถูกลดชั่วโมงทำงาน ทำให้คนไทยมีเงินเก็บ สำหรับการใช้จ่ายในวัยเกษียณลดลง แม้ว่าในระยะที่ผ่านมาภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ส่งเสริมการออมและขยายความคุ้มครอง เพื่อสร้างหลักประกันทางรายได้ให้กับประชากรทั้งแบบบังคับและสมัครใจในกลุ่มผู้ที่อยู่ในระบบและนอกระบบแล้วก็ตาม
- **ทักษะทางการอ่าน หรือการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมของคนไทยมีแนวโน้มลดลง** สอดคล้องกับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการอ่าน/ศึกษาหาความรู้มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน

**ประเด็นที่มีความก้าวหน้ามาก
และมีแนวโน้มบรรลุเป้าหมายของแผนฯ**

**ประเด็นที่มีความก้าวหน้าน้อย และต้องเร่ง
พัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนฯ**

2. สร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำและความยากจน

- สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ปรับตัวดีขึ้น สัดส่วนประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจนลดลงต่อเนื่อง ซึ่งบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนฯ จากการดำเนินนโยบายภาครัฐเพื่อกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจผ่านการออกมาตรการต่างๆ ในช่วงที่ผ่านมา และประชากรกลุ่มรายได้น้อยมีส่วนแบ่งรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้ช่องว่างสัดส่วนรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยและคนจนมีแนวโน้มไปในทิศทางที่ดีขึ้น
- คุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับระดับที่ต้องเร่งแก้ไข คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดำกว่าเกณฑ์การผ่านร้อยละ 50 และมีความแตกต่างกันระหว่างภูมิภาค ส่งผลให้เกิดช่องว่างในเชิงคุณภาพ
- การกระจายรายได้ในมิติของกลุ่มเป้าหมายยังเป็นปัญหาสำคัญ ประชากรรายได้น้อยมีอัตราการขยายตัวของรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนฯ มาก และมีความเปราะบางหากมีปัจจัยที่รุนแรงมากระทบ
- ผลผลิตภาคเฉลี่ยต่อหัว (Gross Regional Product (GRP) per capita) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกภูมิภาค เป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายของภาครัฐที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจหลากหลายระดับ โดยสนับสนุนการขับเคลื่อนอย่างมีส่วนร่วมอย่างจริงจังบนฐานศักยภาพหรือจุดแข็งของพื้นที่
- การกระจายบุคลากรทางการแพทย์ในภูมิภาคต่างๆ ยังคงเป็นปัญหา โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล บุคลากรทางการแพทย์ส่วนใหญ่ยังคงกระจุกตัวในเมืองหลวง/เขตเมือง แม้ว่าภาครัฐได้มีความพยายามในการดำเนินการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์เพื่อกระจายออกไปสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึง
- ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างภาคยังเป็นประเด็นท้าทายสำคัญ แม้รายได้ต่อหัวของประชากรในทุกภูมิภาคจะเพิ่มขึ้น แต่ช่องว่างรายได้ระหว่างภาค รวมทั้งการกระจายรายได้ภายในภาคยังมีความแตกต่างกัน

**ประเด็นที่มีความก้าวหน้ามาก
และมีแนวโน้มบรรลุเป้าหมายของแผนฯ**

**ประเด็นที่มีความก้าวหน้าน้อย และต้องเร่ง
พัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนฯ**

3. เสริมสร้างความมั่นคงและความร่วมมือระหว่างประเทศ

- การลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดนมีมูลค่าการลงทุนและจำนวนผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น โดยมีการลงทุนเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ต่อปี และสถานประกอบการที่จดทะเบียนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- ความสามารถในการบริหารจัดการ ณ จุดข้ามพรมแดนมีแนวโน้มลดลง โดยอันดับดัชนีการค้าระหว่างประเทศ (Trading Across Border) ของไทยลดลง และการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศภูมิภาคอาเซียน (อาเซียน 9 ประเทศ) มีแนวโน้มลดลง

4. สร้างโอกาสการเติบโตทางเศรษฐกิจ

- ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยมีแนวโน้มดีขึ้น แม้จะยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนฯ แต่อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเข้าใกล้เป้าหมายมากขึ้น และเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศ/เขตเศรษฐกิจต่างๆ ทั่วโลก จากการดำเนินงานของภาครัฐที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ทำให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนประเทศ ประกอบกับนโยบายพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมามีส่วนสำคัญทำให้ประสิทธิภาพของภาครัฐกิจปรับตัวดีขึ้น
- การขยายตัวของเศรษฐกิจไทยอยู่ในภาวะชะลอตัว จากความไม่แน่นอนของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ยังคงยืดเยื้อทั้งในและต่างประเทศ ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยมีความไม่แน่นอนสูง และมีความเสี่ยงที่จะขยายตัวต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้และต่ำกว่าศักยภาพ เนื่องจากไทยพึ่งพารายได้จากภาคการท่องเที่ยวและการส่งออกเป็นหลัก จึงทำให้ได้รับผลกระทบเป็นอันมาก อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงมีรายได้จากนักท่องเที่ยวในประเทศเพื่อชดเชยรายได้ที่ขาดหายไปบ้าง
- การลงทุนภาครัฐมีแนวโน้มดีขึ้น โดยอัตราการขยายตัวของการลงทุนภาครัฐที่เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นไปตามกรอบเป้าหมายของแผนฯ

**ประเด็นที่มีความก้าวหน้ามาก
และมีแนวโน้มบรรลุเป้าหมายของแผนฯ**

**ประเด็นที่มีความก้าวหน้าน้อย และต้องเร่ง
พัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนฯ**

4. สร้างโอกาสการเติบโตทางเศรษฐกิจ (ต่อ)

- สามารถขยายโครงข่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ครอบคลุมมากขึ้น ในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ไทยมีความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคมของประเทศให้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ สามารถขยายโครงข่ายสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่และบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านของประเทศ และมีผู้ประกอบการธุรกิจดิจิทัลรายใหม่เพิ่มขึ้น

- การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมมีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ช่วยสนับสนุนการลงทุนวิจัยและพัฒนาด้านนวัตกรรมที่มีความสำคัญต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจ โดยสัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐสามารถบรรลุเป้าหมายของแผนฯ และบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

- การผลิตภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการยังคงไม่เข้มแข็ง เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ภาพรวมการส่งออกสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมหลายประเภทของไทยลดลง เนื่องจากการชะลอตัวของตลาดทั้งในและต่างประเทศ ภาคบริการก็ชะลอตัวเช่นกัน ในหลายหมวดบริการ อาทิ สาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหาร โดยเป็นไปตามการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

**ประเด็นที่มีความก้าวหน้ามาก
และมีแนวโน้มบรรลุเป้าหมายของแผนฯ**

**ประเด็นที่มีความก้าวหน้าน้อย และต้องเร่ง
พัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนฯ**

5. ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น

- การพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติมีความก้าวหน้าหลายด้าน อาทิ การเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนได้ผลตามเป้าหมาย จากความร่วมมือกันของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่นในการดูแลและฟื้นฟูป่าชายเลนอย่างต่อเนื่อง สัดส่วนพื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มขึ้น การเพิ่มพื้นที่ชลประทานและความสามารถในการส่งน้ำให้กับพื้นที่เกษตรกรรม จากการพัฒนาระบบชลประทานอย่างต่อเนื่อง
- การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่มีแนวโน้มดีขึ้น แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ภาพเท่าที่ควร จากปัญหาปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นในทุกปี แต่ปริมาณการนำกลับมาใช้ประโยชน์อยู่ในสัดส่วนน้อยเพียงร้อยละ 34 เมื่อเทียบกับปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมด ประกอบกับสถานที่กำจัดขยะที่ถูกต้องตามหลักวิชาการยังมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอที่จะรองรับกับปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น และยังพบปัญหาด้านการบริหารจัดการสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ การฝังกลบขยะมูลฝอยรายวันที่ไม่มีประสิทธิภาพ การเทขยะมูลฝอยลงในบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย บุคลากรและเครื่องจักรกลที่ใช้ในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยมีจำนวนหรืออยู่ในสภาพที่ไม่เหมาะสมกับการใช้งาน

6. ศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

- การบริหารจัดการภาครัฐมีประสิทธิภาพดีขึ้น ขณะเดียวกันความก้าวหน้าในการพัฒนาดิจิทัลก็อยู่ในระดับดี ซึ่งเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบโดยเร็ว
- การทุจริตประพฤติมิชอบยังเป็นวิกฤตที่ต้องเร่งแก้ไข จากความเสี่ยงด้านการบริหารธุรกิจ การติดสินบนเจ้าหน้าที่ และการออกนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มคนบางกลุ่ม รวมทั้งการใช้อำนาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รัฐโดยมิชอบและการทุจริตในภาคการเมือง

02

ประเด็นสำคัญ (Critical Issues) ที่ควรเตรียมพร้อมรับมือ และข้อเสนอแนะการพัฒนาในระยะต่อไป

แม้ว่าผลการพัฒนาประเทศในภาพรวมในระยะ 4 ปีที่ผ่านมาจะมีความก้าวหน้าได้ในระดับหนึ่ง แต่ในปัจจุบัน สถานการณ์หลากหลายที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อพัฒนาในระดับโลก วิกฤตการณ์ด้านความยากจะคาดการณ์และควบคุม เป็นประเด็นที่ไทยยากจะหลีกเลี่ยง ที่เห็นได้ชัดคือการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นปี 2563 ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างหนักหน่วงต่อทุกประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย และจนถึงในปี 2564 นี้การระบาดก็ยังคงอยู่ และมีแนวโน้มต่อเนื่องไปจนถึงปี 2565 ซึ่งแน่นอนจะส่งผลกระทบต่อปรับเปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิตของประชากรโลกไปสู่วิถีปกติใหม่ (New Normal) ดังนั้น ในการพัฒนาประเทศไทยระยะต่อไปจะต้องเผชิญบริบทที่ซับซ้อน ยากจะคาดเดา และยากจะรับมือมากขึ้น เช่น โรคอุบัติใหม่ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนบริบทการเมืองระหว่างประเทศและในประเทศ การวางแผนพัฒนาประเทศในระยะต่อไปจึงมีความท้าทายเป็นอย่างยิ่ง

จากผลการพัฒนาประเทศในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เมื่อพิจารณาบริบทการพัฒนาประเทศที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นสำคัญ (Critical Issues) ที่ประเทศไทยต้องเร่งจัดการหรือเตรียมพร้อมรับมือสำหรับอนาคต พร้อมทั้งข้อเสนอแนะประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป ดังนี้

1. การปรับโครงสร้างภาครัฐไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลเต็มรูปแบบ

จากการพัฒนาในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สะท้อนให้เห็นว่า ภาครัฐมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพิ่มขึ้น ประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลของประเทศมีความก้าวหน้าในระดับดี ซึ่งเป็นปัจจัยเอื้อต่อการยกระดับสมรรถนะของภาครัฐไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ นอกจากนี้ สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรของรัฐบาลต่องบประมาณรายจ่ายประจำปีลงอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่าภาครัฐสามารถจัดการต้นทุนด้านบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม งบประมาณรายจ่ายยังคงมีสัดส่วนที่สูงมากเมื่อเทียบกับงบการลงทุน ส่งผลต่อการขาดดุลงบประมาณอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะรายจ่ายเพื่อตอบแทนเงินเดือนและค่าจ้างที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 27.1 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 30 ของงบประมาณด้านรายจ่ายตามลักษณะเศรษฐกิจ¹² ในปี 2563

ต้องเร่งดำเนินการปรับโครงสร้างภาครัฐ ทั้งภาครัฐและราชการ และรัฐวิสาหกิจให้มีขนาดเล็กลง รวมทั้งปรับลดงบประมาณรายจ่ายที่ไม่จำเป็น หรือไม่เกิดความคุ้มค่า เพื่อนำงบประมาณส่วนนั้นไปลงทุนในการพัฒนาประเทศด้านอื่นๆ อาทิ โครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การวิจัยและพัฒนา เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด รวดเร็ว และโปร่งใสตรวจสอบได้ นอกจากนี้ ภาครัฐควรพิจารณาให้สัมปทานเอกชนในงานบางประเภทที่เอกชนทำแล้วมีประสิทธิภาพสูงและคุ้มค่ากว่า อาทิ งานบริการที่ใช้ทักษะเฉพาะและเทคโนโลยีสูง จะทำให้ภาครัฐประหยัดค่าใช้จ่ายทั้งด้านเทคโนโลยี และการฝึกอบรมบุคลากร ดังนั้น ภาครัฐควรเปลี่ยนวิกฤตของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 มาเป็นโอกาสในการเร่งกระตุ้นการพัฒนาระบบราชการไทยไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบที่เร็วขึ้น เนื่องจากทุกหน่วยงานจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการประชาชนทางออนไลน์มากขึ้น รวมทั้งสถานการณ์ต่างๆ ที่ผลักดันให้ประชาชนมีความต้องการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น อาทิ การทำงานที่บ้าน (Work From Home) เพื่อลดการติดเชื้อโรคโควิด 19

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร (Information Technology Infrastructure) ปัจจุบันเทคโนโลยีเป็นข้อได้เปรียบทางการแข่งขันที่สำคัญ หรือในทางกลับกันนำไปสู่การล่มสลายของธุรกิจ/หน่วยงาน/องค์กรที่ไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีก่อให้เกิดความเชื่อมโยงกันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทำให้เกิดภาวะโลกไร้พรมแดน นอกจากนี้ ความก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีดิจิทัลยังส่งผลให้โครงสร้างของระบบเศรษฐกิจและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว และมีความสะดวกสบายมากขึ้น ผู้คนไม่จำเป็นต้องออกนอกที่พักอาศัย ก็สามารถทำธุรกรรมทางการเงิน ติดต่อราชการ ศึกษาหาความรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ ดังนั้น ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร โดยเฉพาะโครงข่ายการให้บริการด้านอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมทั่วถึง และเข้าถึงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในราคาที่ถูกลงโดยรัฐอาจให้บริการฟรี ซึ่งเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนช่วยบรรเทาปัญหา ความเหลื่อมล้ำและความยากจน

¹² งบประมาณรายจ่าย ซึ่งจำแนกตามลักษณะเศรษฐกิจตามระบบ Government Finance Statistics (GFS) จาก งบประมาณโดยสังเขป สำนักงบประมาณ

2. ระบบสาธารณสุขของไทยมีความก้าวหน้า แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เพียงพอในการรับมือกับสภาวะวิกฤตรุนแรงและฟื้นตัวเร็ว

ในช่วงก่อนเกิดวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จะเห็นว่าในภาพรวมระบบสาธารณสุขของไทยมีความก้าวหน้าในระดับดี การผลิตและรักษาบุคลากรทางการแพทย์ให้อยู่ในระบบมีทิศทางที่ดี ส่งผลให้สัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากรมีแนวโน้มดีขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดวิกฤตโรคอุบัติใหม่ คือ โรคโควิด 19 ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นว่าศักยภาพของระบบสาธารณสุขที่ได้รับการพัฒนาในอดีตอาจยังไม่เพียงพอที่จะรับมือกับวิกฤตที่กำลังเกิดขึ้นนี้ได้ แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลจะมีนโยบายมุ่งส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการทางแพทย์เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมาย และ

ประเทศไทยเป็นผู้ผลิต เครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่มีศักยภาพสูงและเป็นตลาดที่สำคัญมากในอาเซียน ซึ่งสะท้อนจากข้อมูลในปี 2562 อุตสาหกรรมเครื่องมือทางการแพทย์ของไทย คิดเป็นร้อยละ 4.47 ของ GDP โดยมีมูลค่าการส่งออก 17.33 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ซึ่งในปี 2563 เครื่องมือทางการแพทย์มีมูลค่าการส่งออกถึง 13.94 พันล้านดอลลาร์ ถือเป็นประเทศที่มีการส่งออกมากที่สุดในอาเซียน¹³ ตามด้วยสิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งเกินดุลด้านการค้าอย่างต่อเนื่อง แต่พบว่าส่วนใหญ่เป็นการผลิตเพื่อส่งออกในกลุ่มวัสดุทางการแพทย์ที่ใช้แล้วทิ้งกว่าร้อยละ 88.3 (ปี 2562) ได้แก่ แอลกอฮอล์ ผ้าก๊อช เข็มฉีดยา สบู่ล้างมือ สเปรย์ล้างมือ หน้ากากอนามัย แวนตาป้องกัน เป็นต้น ขณะที่การนำเข้าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครุภัณฑ์ทางการแพทย์ เช่น เครื่องอัลตราซาวด์ เครื่องเอกซเรย์ เครื่องมือทางจักษุ เป็นต้น¹⁴ อย่างไรก็ตาม การลงทุนด้านการพัฒนาเทคโนโลยีทางการแพทย์ระดับสูงยังมีค่อนข้างน้อย โดยการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมทางการแพทย์ยังคงเน้นส่งเสริมการลงทุนในกิจการที่ไม่ได้ใช้เทคโนโลยีที่ซับซ้อน เห็นได้จากกิจการที่ขอและได้รับอนุมัติการลงทุน ในช่วง ม.ค. - ธ.ค. 2562 มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นกลุ่มวัสดุทางการแพทย์ จำนวนรวม 23 โครงการ เป็นมูลค่ากว่า 8,342.50 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 31.10 ของเงินลงทุนทั้งหมดที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมทางการแพทย์ ในจำนวนโครงการเหล่านี้ มีเพียง 1 โครงการที่เป็นกิจการการผลิตเครื่องมือทางการแพทย์ในประเภทความเสี่ยงสูงหรือเทคโนโลยีสูง สำหรับการอนุมัติส่งเสริมการลงทุนจำแนกตามอุตสาหกรรมด้านการแพทย์¹⁵ ในช่วง ม.ค.-ธ.ค.

¹³ ที่มา : รายงาน Medical Device Industry in Thailand จาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ)

¹⁴ ที่มา : แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2563-2565 : อุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ จาก วิจัยกรุงศรี

¹⁵ อุตสาหกรรมทางการแพทย์ ได้แก่ 1.18 กิจการผลิตอาหารทางการแพทย์ (Medical Food) หรือ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร (Food Supplement) 3.2 กิจการผลิต Non-Woven Fabric หรือผลิตภัณฑ์สุขอนามัย (Hygienic Products) จาก Non-Woven Fabric 3.2.1 กิจการผลิต Non-Woven Fabric

2563 เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา โดยโครงการที่ยื่นขอรับการส่งเสริมส่วนใหญ่เป็นกิจการการผลิตเครื่องมือแพทย์และชิ้นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ซึ่งเป็นกิจการการผลิตเครื่องมือทางการแพทย์รวม 57 โครงการ เป็นจำนวนเงินกว่า 14,993.8 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 46.86 จากเงินลงทุนทั้งหมดในอุตสาหกรรมทางการแพทย์ อย่างไรก็ตาม กิจการการผลิตเครื่องมือทางการแพทย์ในประเภทความเสี่ยงสูงหรือเทคโนโลยีสูงยังคงมีเพียง 2 โครงการเท่านั้น

นอกจากนี้ ในการส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจบริการทางการแพทย์ ซึ่งเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมายส่วนใหญ่การส่งเสริมการลงทุนยังมุ่งเน้นด้านการบริการสุขภาพมากกว่าการรักษาหรือการวิจัยทางการแพทย์ จากข้อมูลการลงทุนอุตสาหกรรมทางการแพทย์มีการอนุมัติโครงการลงทุนด้านบริการสุขภาพในปี 2562¹⁶ ได้แก่ กิจการศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ กิจการศูนย์การแพทย์เฉพาะทาง และกิจการสถานพยาบาล รวม 13 โครงการ มากกว่าครึ่งหนึ่งของโครงการผลิตยาเพื่อใช้รักษา (9 โครงการ) โดยในปี 2563 การอนุมัติโครงการยังคงมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันที่ไม่เกิน 3 โครงการ แต่ด้านบริการสุขภาพใช้เงินลงทุน 518 ล้านบาทมากกว่าด้านการผลิตยาเพื่อรักษาที่มีการลงทุนมูลค่า 120.70 ล้านบาท

นอกจากนี้ การกระจายเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัยและใช้เทคโนโลยีสูง เช่น เครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ CT Scan เครื่องตรวจอวัยวะด้วยสนามแม่เหล็กไฟฟ้า MRI เครื่องสลายนิ่ว ESWL เป็นต้น รวมทั้งบุคลากรทางการแพทย์ยังกระจุกตัวอยู่ในเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพระหว่างพื้นที่ที่ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งประเด็นที่ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาในระยะต่อไป ได้แก่

เช่น Spunbond หรือ Meltblown เป็นต้น ที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการ ผลิตหน้ากากอนามัยหรืออุปกรณ์ทางการแพทย์ 3.2.2 กิจการผลิต Non-Woven Fabric อื่นๆ หรือผลิตภัณฑ์สุขอนามัย (Hygienic Products) จาก Non-Woven Fabric 3.11 กิจการผลิตเครื่องมือแพทย์หรือชิ้นส่วน 3.11.1 กิจการผลิตเครื่องมือแพทย์ที่จัดอยู่ในประเภทความเสี่ยงสูง หรือ เทคโนโลยีความเสี่ยงสูง (เช่น เครื่อง X-Ray เครื่อง MRI เครื่อง CT Scan และวัสดุฝังในร่างกาย เป็นต้น) หรือเครื่องมือแพทย์ที่มีการนำผลงานวิจัยภาครัฐหรือดำเนินการร่วมกับภาครัฐไปผลิตเชิงพาณิชย์) 3.11.2 กิจการผลิตเครื่องมือแพทย์อื่นๆ (ยกเว้นเครื่องมือแพทย์จากผ้าหรือเส้นใยชนิดต่างๆ) 3.11.3 กิจการผลิตเครื่องแพทย์จากผ้า หรือเส้นใยชนิดต่างๆ เช่น เสื้อกาวน์ ผ้าคลุม หมวก ผ้าปิดปากและจมูก ผ้าก๊อช และสำลี เป็นต้น 6.9 กิจการผลิตสารออกฤทธิ์สำคัญในยา (Active Pharmaceutical Ingredients) 6.10 กิจการผลิตยา 6.10.1 กิจการผลิตยาตามบัญชียามุ่งเป้า 6.10.2 กิจการผลิตยาแผนปัจจุบันและ ยาแผนโบราณ 7.23 กิจการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว 7.23.4 กิจการศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ 7.28 กิจการบริการทางการแพทย์ 7.28.1 กิจการบริการสาธารณสุขด้านแพทย์แผนไทย 7.28.2 กิจการศูนย์การแพทย์เฉพาะทาง 7.28.3 กิจการสถานพยาบาล 7.28.4 กิจการบริการขนส่งผู้ป่วยแพทย์ หรืออุปกรณ์การแพทย์ (ทางอากาศ ทางบกหรือทางเรือ) 7.28.5 กิจการโรงพยาบาลผู้สูงอายุ 7.28.6 กิจการศูนย์ดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง 7.38 กิจการวิจัยทางคลินิก (Clinical Research) 7.38.1 กิจการสนับสนุนและบริหารจัดการ การวิจัยทางคลินิก (Contract Research Organization: CRO) 7.38.2 ศูนย์การวิจัยทางคลินิก (Clinical Research Center (CRC))

¹⁶ ที่มา : การอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุน แยกประเภทกิจการย่อย เดือนมกราคม-ธันวาคม ปี 2563 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ)

กระจายบุคลากรและทรัพยากรทางการแพทย์
สู่ภูมิภาคให้ทั่วถึงอย่างเหมาะสม ให้ประชาชนในทุกภาค
 ทั่วประเทศได้รับบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพ และมาตรฐานระดับ
 เดียวกันทั่วประเทศ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านสาธารณสุขและลดความ
 เสี่ยงด้านสุขภาพจากการกระจุกตัวของทรัพยากรทางการแพทย์

ส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ
อย่างเป็นองค์รวม โดยพัฒนาความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพ
 ตนเอง พัฒนาระบบและกลไกการเฝ้าระวังสุขภาพ พัฒนานโยบาย
 สาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพ ส่งเสริมสุขภาพเชิงรุก และพัฒนาระบบ
 บริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และจัดให้มีมาตรการ
 เสริมสร้างสุขภาพอย่างบูรณาการบนแนวคิดสุขภาพพอเพียง
 เพื่อนำไปสู่การปรับพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก “3 อ. 2 ส.” ได้แก่
 อาหาร อารมณ์ ออกกำลังกาย ไม่ดื่มสุรา และไม่สูบบุหรี่

เพิ่มศักยภาพอุตสาหกรรมทางการแพทย์ไทยให้
พร้อมเติบโตในอนาคตอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการ
 ลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาทั้งด้านบริการสุขภาพ การรักษา และการ
 วิจัยและพัฒนาและการผลิตเครื่องมือ/อุปกรณ์ทางการแพทย์อย่าง
 ครบวงจร เพื่อให้เกิดนวัตกรรมทางการแพทย์ (Healthcare Innovation)
 เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรไทย

3. คนไทยเป็นคนดี แต่ยังไม่เก่ง และขาดโอกาส

จากผลการพัฒนาประเทศในระยะที่ผ่านมา พบว่า คนไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันมีจิตใจดี เอื้ออาทร มีวิถีชีวิตในกรอบคุณงามความดี ขณะที่เด็กไทยมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์การผ่านร้อยละ 50 ในทุกระดับชั้น นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษายังมีความแตกต่างระหว่างพื้นที่และภูมิภาค กล่าวคือ เด็กนักเรียนในเขตเมือง โดยเฉพาะกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนในพื้นที่อื่นๆ ทั่วประเทศ สะท้อนให้เห็นถึงการกระจุกตัวของทรัพยากรทางการศึกษา ทำให้เด็กไทยส่วนใหญ่ที่เหลือนอกของประเทศเข้าไม่ถึงทรัพยากรทางการศึกษา ขาดโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ อีกทั้งความยากจนก็เป็นอุปสรรคของการศึกษาเช่นกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ จะส่งผลต่อไปยังอนาคตของเด็กไทยทำให้ขาดโอกาสในการหางานหรือประกอบอาชีพที่มีรายได้สูงเพียงพอต่อการดำรงชีพและดูแลสมาชิกในครอบครัว ส่งผลทำให้ไม่สามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้ ดังนั้น ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคนไทย เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี มีคุณภาพ สามารถเป็นทรัพยากรสำคัญในการนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยมีประเด็นที่ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาในระยะต่อไป ดังนี้

ขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษา โดยจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาให้เกิดความเป็นธรรมและเพิ่มสัดส่วนครูต่อนักเรียนเพื่อสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างโรงเรียนในแต่ละพื้นที่ ปัจจุบันมีความเหลื่อมล้ำด้านการจัดสรรงบประมาณและบุคลากรทางการศึกษาระหว่างสถานศึกษาขนาดใหญ่ สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาในชนบท และสถานศึกษาในเมือง รวมถึงการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษารวมทั้ง การขยายโครงการอาหารกลางวัน และ/หรืออาหารเช้าให้แก่เด็กนักเรียนจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้เด็กมีสุขภาพกายและใจที่พร้อมสำหรับการเรียนรู้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ภาครัฐควรขยายบริการอินเทอร์เน็ตฟรีให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ ตลอดจนอุปกรณ์การสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่เด็กนักเรียนที่ขาดแคลน เพื่อให้เด็กนักเรียนนักศึกษาสามารถใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์โดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่จำเป็นต้องมีการเรียนการสอนที่บ้าน และการหาความรู้เพิ่มเติม

พัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภทการศึกษา ควบคู่กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้คนไทยมีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดแบบสร้างสรรค์ ควบคู่กับการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้คนไทยในทุกช่วงวัย ให้คนไทยมีความใฝ่รู้ โดยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อาทิ ห้องสมุดมีชีวิต สร้างระบบนิเวศ (eco system) ที่เหมาะสมและเอื้อให้เด็กสามารถเรียนรู้ทดลอง และต่อยอดความรู้ในทางสร้างสรรค์ได้ด้วยตัวเอง

4. ความยากจนและเหลื่อมล้ำมีแนวโน้มทวีความรุนแรง และเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ

นโยบายการลดความเหลื่อมล้ำในระยะที่ผ่านมาสามารถทำให้จำนวนคนยากจนลดลง และช่องว่างสัดส่วนรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยและคนจนมีแนวโน้มไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่สถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดโรคระบาดโควิด 19 อาจทำให้แนวโน้มจำนวนคนยากจนเพิ่มขึ้น เนื่องจากเศรษฐกิจเกิดการฟื้นตัวในรูปแบบ K-SHAPE ซึ่งเป็นการฟื้นตัวจากช่วงที่เกิดวิกฤตที่กลุ่มที่ฟื้นตัวกลับมาได้อย่างรวดเร็ว และกลุ่มที่ไม่ฟื้นตัวและแย่งลงเรื่อยๆ โดยในช่วงวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จะเห็นการขยายตัวของความแตกต่างกันอย่างชัดเจนขึ้น โดยผู้ที่มีรายได้น้อยซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบางในสังคมจะได้รับผลกระทบมากกว่าผู้มีรายได้สูง เช่น รายได้ที่ลดลงเนื่องจากตกงานหรือถูกพักงาน เป็นต้น หรือแม้แต่ในบางธุรกิจที่ได้รับผลกระทบอย่างมาก เช่น ธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ธุรกิจโรงแรม และร้านอาหาร โดยเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ได้รับผลกระทบมากกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ยังซ้ำเติมปัญหาความเหลื่อมล้ำให้เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรเร่งดำเนินการเพื่อลดช่องว่างหรือเส้นแบ่งทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดย

■ **เร่งรัดมาตรการเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากยิ่งขึ้น** เพื่อลดช่องว่างของสัดส่วนการถือครองรายได้ระหว่างกลุ่มประชากร โดยจัดสรรทรัพยากรและสิทธิทางทรัพย์สินให้เกิดความเป็นธรรม และปรับโครงสร้างภาษีทั้งระบบ มุ่งส่งเสริมกลุ่มคนจนที่สุทธ้อยละ 20 ด้วยการส่งเสริมการกระจายสิทธิการถือครองและใช้ประโยชน์ที่ดิน ปรับโครงสร้างรายได้ผ่านเครื่องมือทางภาษี จัดเก็บภาษีทางตรงมากขึ้น โดยเฉพาะภาษีที่จัดเก็บจากมูลค่าทรัพย์สินและฐานรายได้ที่ไม่ใช่ผลตอบแทนจากการทำงาน

■ **เร่งรัดการพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายภาษีสิ่งแวดล้อมให้สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง และปรับปรุงค่าลดหย่อนภาษี** รวมถึงเพิ่มการจัดเก็บภาษีฐานทรัพย์สินในอัตราที่เหมาะสม

■ **ภาครัฐควรจัดบริการพื้นฐานทางสังคมให้ครอบคลุมทั้งระดับพื้นที่และกลุ่มคน** ควบคู่กับการยกระดับคุณภาพการบริการให้เกิดความเท่าเทียมกัน โดยเพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดให้สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐ ทั้งในด้านโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาทางเลือกอื่นๆ รวมทั้งด้านการเข้าถึงบริการสาธารณสุข การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงเทคโนโลยี และการเข้าถึงสาธารณสุขโรคต่างๆ

■ **ติดตามแก้ปัญหาและป้องกันความยากจนเรื้อรังและ/หรือข้ามรุ่น** ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการค้นหากกลุ่มคนยากจนเป้าหมายเพื่อให้สามารถระบุตัวตนและจัดการแก้ปัญหาให้ได้รับสวัสดิการทางสังคมอย่างครอบคลุม

5. การเร่งการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยในภาพรวม

จากความไม่แน่นอนของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ยังคงยืดเยื้อทั่วโลก และความผันผวนของเศรษฐกิจและระบบการเงินโลก ทำให้เศรษฐกิจไทยยังมีความไม่แน่นอนสูงและมีความเสี่ยงที่จะขยายตัวต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้และต่ำกว่าศักยภาพ เนื่องจากบางภาคเศรษฐกิจไทยยังคงพึ่งพาต่างประเทศในระดับสูง เช่น การท่องเที่ยวและการส่งออก จึงทำให้ได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก ดังนั้น เพื่อการฟื้นตัวและขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะต่อไปจึงควรให้ความสำคัญกับประเด็นดังต่อไปนี้

รักษาแรงขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากการใช้จ่ายและการลงทุนภาครัฐ ด้วยการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ ซึ่งนอกจากจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้นแล้ว ยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและกระตุ้นการลงทุนของภาคเอกชนต่อไปได้

ดำเนินมาตรการควบคุมการระบาดของโรคโควิด 19 ที่ครอบคลุม เป็นปัจจัยสำคัญในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ และเพื่อเป็นการควบคุมการแพร่ระบาดของโรค การป้องกันการกลับมาระบาดของระลอกใหม่ รวมทั้งการป้องกันโรคอุบัติใหม่ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ภาครัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเพื่อยกระดับความพร้อมและคุณภาพระบบสาธารณสุขไทยให้มากขึ้น อาทิ การลงทุนร่วมกับภาคเอกชนด้านการวิจัยและพัฒนาวัคซีนและยาที่มีประสิทธิภาพสูงโดยเร็วที่สุด และกระจายวัคซีนไปยังกลุ่มเป้าหมายให้ตรงจุดและโปร่งใส ซึ่งจะเป็นก้าวแรกที่จะพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศ และเตรียมความพร้อมที่จะเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เพื่อให้ภาคท่องเที่ยวและภาคบริการที่เกี่ยวข้องสามารถกลับมาฟื้นตัวได้

ดำเนินมาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจในภาคธุรกิจ ควบคู่กับการเร่งพัฒนาธุรกิจภาคบริการและอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีมากขึ้น โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัลที่สร้างมูลค่าเพิ่มได้สูงและมีความสอดคล้องกับแนวโน้มในอนาคต นอกเหนือจากการเร่งฟื้นฟูภาคธุรกิจอุตสาหกรรมที่ทำรายได้หลักแบบดั้งเดิมที่กำลังเผชิญกับความท้าทายจากเทคโนโลยีใหม่ๆ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการเพิ่มผลิตภาพของประเทศ ด้วยการเพิ่มทักษะที่จำเป็นให้กับแรงงาน และการยกระดับแรงงาน (Up skill) โดยเฉพาะในภาคเกษตรและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เนื่องจากเป็นแหล่งจ้างงานส่วนใหญ่ของคนในประเทศ พร้อมทั้งลดข้อจำกัดของกฎระเบียบข้อบังคับที่ซ้ำซ้อนไม่จำเป็นและไม่สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจในปัจจุบัน เพื่อเตรียมความพร้อมให้ตลาดแรงงานโดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และสร้างโอกาสในการแข่งขันทางธุรกิจให้ผู้ประกอบ SMEs พร้อมทั้งเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้เพียงพอต่อสภาวะความผันผวนของเศรษฐกิจทั้งในปัจจุบันและอนาคต

เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจไทย ปัจจุบันพบว่า สินค้าหลายประเภทของไทยมีความสามารถในการแข่งขันและมีส่วนแบ่งทางการตลาดลดลง ความต้องการของตลาดโลกมีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการผลิตสินค้าเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chain) แต่การผลิตสินค้าเข้าสู่ตลาดโลกของไทยยังคงเป็นไปในรูปแบบเก่า จึงมีความเสี่ยงต่อการหลุดจากห่วงโซ่มูลค่าโลกได้ เพื่อสร้างรายได้จากต่างประเทศและสนับสนุนการฟื้นตัวของภาคการส่งออก จึงควรขับเคลื่อนการส่งออกไปยังตลาดที่มีการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจที่ชัดเจน การปรับเปลี่ยนการผลิตที่มุ่งสู่การผลิตที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่ม/นวัตกรรม/มีเอกลักษณ์ และการใช้ประโยชน์จากความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าที่สำคัญ นอกจากนี้ ควรดำเนินนโยบายกรอบการค้าเสรีอื่นๆ ที่ชัดเจน อาทิ FTA เพื่อสร้างตลาดใหม่ให้กับสินค้าที่มีคุณภาพ ให้สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้ และเพื่อให้ภาคการส่งออกของไทยกลับมาแข็งแกร่งตามเศรษฐกิจโลกที่ฟื้นตัว

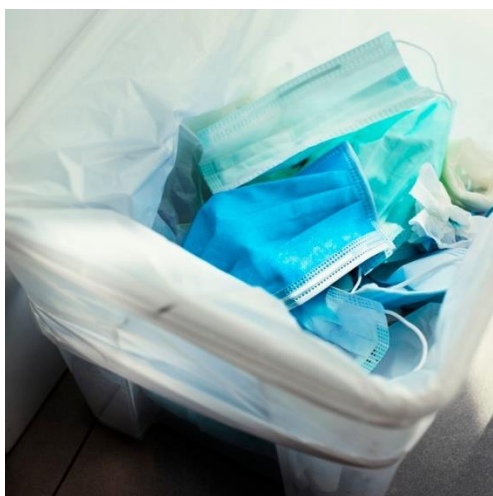
6. การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่ยังต้องมีมาตรการแก้ไขให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โรคโควิด 19 ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ที่ผ่านมาปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมบริโภคของประชาชนที่เพิ่มสูงขึ้นทุกปี และการขยายตัวของชุมชนเมือง ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเพิ่มขึ้น ขณะที่ปริมาณการนำกลับมาใช้ประโยชน์ยังมีสัดส่วนน้อย อีกทั้งยังพบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย โดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งยังคงเป็นปัญหาของการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ ขณะที่ในปัจจุบัน ประเทศอยู่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งรัฐบาลได้มีมาตรการล็อกดาวน์พื้นที่เสี่ยงและจำกัดการเดินทางให้ประชาชนอยู่ในบ้าน ปิดการบริการที่ไม่จำเป็น เว้นระยะห่างในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น รวมทั้งการห้ามนั่งรับประทานอาหารในร้านอาหาร ส่งผลให้ประชาชนหันมาใช้บริการส่งอาหารเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาหารเหล่านี้มาพร้อมกับบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-use Plastics) ซึ่งก่อให้เกิดขยะพลาสติกภายหลังการบริโภคจำนวนมาก

นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ยังก่อให้เกิดมูลฝอยติดเชื้อเป็นจำนวนมาก ทั้งจากกิจกรรมการรักษาพยาบาล การตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์ในสถานพยาบาล การเฝ้าระวังโรคและการตรวจวิเคราะห์ของห้องปฏิบัติการเชื้ออันตราย รวมถึงสถานพยาบาลชั่วคราวที่ได้มีการจัดตั้งขึ้น และสถานที่ซึ่งจัดไว้สำหรับการกักกันหรือผู้แยกสังเกตอาการ (Quarantine Area) อย่างไรก็ตาม พบว่า ในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อในภาพรวมของประเทศกลับมีปริมาณลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นในช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะด้วยมาตรการควบคุมโรคของภาครัฐส่งผลให้จำนวนผู้ป่วยนอก (OPD) และจำนวนผู้ป่วยในที่ต้องนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาล (IPD) โดยภาพรวมมีจำนวนลดลง และความเข้มงวดในการจัดการขยะติดเชื้อโดยเฉพาะที่เกิดจากโรคโควิด 19 ทั้งนี้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและคาดการณ์ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อ พบว่า กิจกรรมการรักษาพยาบาลผู้ป่วยโรคโควิด 19 ในสถานพยาบาลจะมีอัตราการเกิดมูลฝอยติดเชื้อโรคโควิด 19 เฉลี่ยประมาณ 7.50 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน สำหรับสถานที่ซึ่งจัดไว้สำหรับการกักกันหรือผู้แยกสังเกตอาการ (Quarantine Area) มีอัตราการเกิดมูลฝอยติดเชื้อเฉลี่ยประมาณ 1.32 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ดังนั้น นับตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม - 10 ธันวาคม 2563 โดยภาพรวมจากการคาดการณ์ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อโรคโควิด 19 เกิดขึ้นมากกว่า 2,800 ตัน จากปัญหาปริมาณขยะมูลฝอย ขยะพลาสติก และมูลฝอยติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นในทุกปี ดังนั้น ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญสำหรับการพัฒนาในระยะต่อไป ได้แก่

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการดำเนินการลดขยะที่ต้นทาง โดยใช้หลัก 3R เพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่การเป็นสังคมปลอดขยะ (Zero Waste Society) ส่งเสริมให้มีการคัดแยกและนำขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายมาใช้ประโยชน์ใหม่ให้มากที่สุด โดยผลักดันให้เกิดการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน เพื่อลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลและช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก จัดระบบการเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ตามหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต สนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการมลพิษเชิงพื้นที่ มีการกำหนดประเภทและจำนวนอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ เพื่อควบคุมการระบายมลพิษตั้งแต่เริ่มกระบวนการไปจนถึงการบำบัดที่สามารถเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ

กำหนดมาตรการการจัดการขยะพลาสติกจากการใช้บริการส่งอาหาร (Food Delivery) เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะพลาสติก ต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และประชาชน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในรูปแบบ “วิถีการดำเนินชีวิตแบบใหม่” หรือ New Normal ของผู้ประกอบการผู้บริโภคและประชาชน เพื่อลด เลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-use Plastics) ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

กำหนดแนวทางการจัดการมูลฝอยติดเชื้อในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 โดยรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนแยกทิ้งขยะติดเชื้อ เช่น หน้ากากอนามัยใช้แล้ว แยกทิ้งให้รถเก็บขนมูลฝอยของหน่วยงานที่รับผิดชอบ หรือทิ้งในถังขยะแยกประเภทขยะติดเชื้อ เพื่อรวบรวมและขนส่งไปกำจัดด้วยวิธีการเผาในเตาเผาสำหรับมูลฝอยติดเชื้อโดยเฉพาะ

7. การทุจริตประพฤติมิชอบยังเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข

ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน เป็นปัญหาที่ต้องมีการร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วนในการจัดการ โดยต้องเร่งเสริมสร้างมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ ที่ทุกภาคส่วนสามารถมีส่วนร่วมได้ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ และการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ อย่างยั่งยืน โดยมีประเด็นสำหรับการพัฒนาในระยะต่อไป ดังนี้

■ สร้างจิตสำนึกการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบให้

คนไทยทุกคน โดยการปลูกฝังจิตสำนึก และสร้างความรู้ ความเข้าใจสิทธิและหน้าที่ของประชาชนคนไทย ในการปกป้องผลประโยชน์ของชุมชนและสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือในการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและเอกชน ตลอดจนปรับทัศนคติให้คนไทยให้ตระหนักว่า การทุจริตคอร์รัปชันทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นการติดสินบน การเสนอผลประโยชน์ เงิน สิ่งของ สัญญาหรือข้อเสนอต่างๆ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม ไม่ควรเพิกเฉยในทุกกรณี

■ **การเสริมสร้างกระบวนการตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบให้มีพลัง** มุ่งพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรเอกชน/ภาคประชาสังคมกับภาควิชาการ ให้เป็นเครือข่ายที่กว้างขวางรวมทั้งสร้างเครือข่ายการทำงานกับภาคีการพัฒนาอื่นๆ ได้แก่ สื่อสารมวลชน และภาครัฐ สร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้สามารถศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกได้กว้างขวาง เป็นพลังตรวจสอบการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ โดยสนับสนุนส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างแพลตฟอร์มที่ประชาชนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการแจ้งเหตุ แจ้งข้อมูล และตรวจสอบการทุจริต คอร์รัปชัน และประพฤติมิชอบได้ โดยมีมาตรการป้องกันดูแลความปลอดภัยของผู้แจ้งข้อมูลการทุจริตคอร์รัปชันที่รัดกุม อันจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นแก่ประชาชนในการร่วมมือกับภาครัฐในการแก้ปัญหานี้มากขึ้น

บทที่

3

**การติดตามความก้าวหน้า
ตามรายยุทธศาสตร์
ของแผนฯ 12**

สรุปผลการบรรลุเป้าหมายหลักของการพัฒนา : 4 ปี (พ.ศ. 2560 – 2563) ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ในปี 2563 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศมาเป็นระยะเวลา 4 ปีแล้ว สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงได้จัดทำรายงานผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ 4 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ขึ้น เพื่อรายงานผลสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตามเป้าหมายที่กำหนดภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 รวมทั้ง ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่ควรดำเนินการต่อไป เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพในระยะที่เหลือของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และปรับปรุงแนวทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ต่อไป

การพัฒนาประเทศในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีความก้าวหน้าตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนฯ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1

การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพคนมนุษย์

ในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 พบว่า **คนไทยส่วนใหญ่มีจิตใจดี ช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักตอบแทนผู้มีพระคุณ มีวิถีชีวิตในกรอบคุณงามความดี** โดยสัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรหนึ่งแสนคนมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องจาก 113.17 คดีในปี 2560 เหลือ 87.06 คดีในปี 2563 และจำนวนธุรกิจที่เป็นธุรกิจเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นคุณธรรม จริยธรรมของผู้ประกอบการในประเทศไทยที่ดีขึ้น **คนในสังคมไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้และความสามารถเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายของแผน** โดยเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการเต็มศักยภาพทั้งทักษะด้านภาษา ด้านการเจริญเติบโตของร่างกาย และการปรับตัว และคนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้น สะท้อนจากตัวชี้วัด ได้แก่ อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน และการคลอดในผู้หญิงกลุ่มอายุ 15–19 ปี มีแนวโน้มดีขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายของแผน ขณะที่ **ทักษะทางด้านการอ่าน หรือการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมของคนไทยมีแนวโน้มลดลง** โดยคะแนนผลสอบ PISA ด้านการอ่านลดลงจาก 409 คะแนนในปี 2558 เหลือ 393 คะแนนในปี 2561 สัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการอ่านหาความรู้มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 29.80 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 11.69 ในปี 2563 และจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนในระบบทวิภาคีมีแนวโน้มลดลง นอกจากนี้ **ปัญหาการฆ่าตัวตายยังเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข** โดยอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จเพิ่มขึ้นจาก 6.03 คนต่อประชากรหนึ่งแสนคนในปี 2560 เป็น 7.37 คนต่อประชากรหนึ่งแสนคนในปี 2563 ดังนั้น การพัฒนาระยะต่อไปต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนเก่ง ดี และมีคุณภาพเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมทั้งพัฒนาระบบการสร้างเสริมสุขภาพและการจัดการปัจจัยเสี่ยงที่นำไปสู่การมีสุขภาวะที่ดี

การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพบุคคล : 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
1. คนไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม	1. ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไปมีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรม						
	1.1 การช่วยเหลือผู้อื่น	N/A	N/A	N/A	56.5	N/A	N/A
	1.2 การตอบแทนผู้มีพระคุณ	N/A	N/A	N/A	83.2	N/A	N/A
	1.3 การให้อภัย	N/A	N/A	N/A	65.7	N/A	N/A
	1.4 การยอมรับผิด	N/A	N/A	N/A	69.8	N/A	N/A
	2. สัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรหนึ่งแสนคน	104.53	133.15	113.17	95.47	94.94	87.06
2. คนในสังคมไทยทุกช่วงวัยมีทักษะความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น							
2.1 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ	3. เด็กมีพัฒนาการสมวัยไม่น้อยกว่าร้อยละ 85	91.69	91.26	95.90	96.59	97.61	97.78
2.2 เด็กวัยเรียนและวัยรุ่นมีสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น	4. คะแนน IQ เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	N/A	98.23	N/A	94.73	N/A	N/A
	5. เด็กมีคะแนน EQ ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานภาคการเมืองระดับท้องถิ่น	N/A	77.1	N/A	N/A	N/A	N/A
2.3 วัยแรงงานมีความรู้และทักษะเป็นไปตามความต้องการของตลาดงานและมีทักษะทางการเงินเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ	6. ผู้เรียนในระบบทวิภาคีเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 30 ต่อปี	91,622	113,729	125,896	139,727	146,119	144,509
	อัตราการศึกษาต่อ	48.49	24.13	10.70	10.99	4.57	-1.1
	7. ผู้ที่ได้รับการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพและผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติเพิ่มขึ้น						
	- ผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ (คน)	32,322	54,182	56,427	57,186	25,544	N/A
	8. การออมส่วนบุคคลต่อรายได้พึงจ่ายใช้สอยเพิ่มขึ้น	8.97	10.20	11.16	10.24	10.04	N/A
2.4 ผู้สูงอายุวัยต้นมีงานทำและรายได้ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้สูงอายุ	9. การมีงานทำของผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้น	N/A	N/A	35.1	N/A	N/A	36.9

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
3. คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลและมีความสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง	10. ผลคะแนนสอบ PISA ในแต่ละวิชาไม่ต่ำกว่า 500						
	- คณิตศาสตร์	415	N/A	N/A	419	N/A	N/A
	- วิทยาศาสตร์	421	N/A	N/A	426	N/A	N/A
	- การอ่าน	409	N/A	N/A	393	N/A	N/A
	11. การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการอ่านหาความรู้	31.67	30.71	29.80	29.82	15.09	11.69
	12. การอ่านของคนไทยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 85	77.7	N/A	N/A	78.80	N/A	N/A
13. แรงงานที่ขอเทียบโอนประสบการณ์และความรู้เพื่อขอรับวุฒิ ปวช. และ ปวส. เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 20 ต่อปี	N/A	N/A	19,774	10,008	5,847	N/A	
4. คนไทยมีสุขภาพที่ดีขึ้น	14. ประชากรอายุ 15 – 79 ปี มีภาวะน้ำหนักเกินลดลง	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
	15. การตายจากอุบัติเหตุทางถนนต่ำกว่า 18 คน ต่อประชากรแสนคน	9.50	12.74	13.22	12.55	12.84	10.98
	16. ประชาชนเล่นกีฬาและเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพิ่มขึ้น	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
	17. อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อประชากรแสนคนลดลง	6.47	6.35	6.03	6.32	6.64	7.37
	18. การคลอดในผู้หญิงกลุ่มอายุ 15 – 19 ปี ลดลง	44.8	42.50	39.60	35.0	31.3	N/A
	19. รាយจ่ายสุขภาพทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	5.1	5.40	5.36	5.33	6.53	N/A
	20. ผู้สูงอายุที่อาศัยในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเป็นร้อยละ 20	N/A	3.4	N/A	N/A	N/A	N/A
5. สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา ชุมชน สโมสรมวลชน และภาคเอกชน	21. ดัชนีครอบครัวอบอุ่นอยู่ในระดับดีขึ้น	66.52	67.98	65.53	66.52	N/A	N/A
	22. ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไปมีการปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนาเพิ่มขึ้น	N/A	N/A	22.40	N/A	N/A	N/A
	23. ธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น	-	-	-	15	125	N/A

ยุทธศาสตร์ที่ 2

การสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย

ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และความยากจนยังเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไข แม้ว่าสัดส่วนประชากรใต้เส้นความยากจนจะลดลงจากร้อยละ 7.87 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 6.24 ในปี 2562 ซึ่งบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้ลดลงร้อยละ 6.5 ขณะที่รายได้เฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดในปี 2562 เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 4.6 ต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 15 ต่อปีอยู่มาก แม้ว่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ลดลงจาก 0.453 ในปี 2560 เป็น 0.430 ในปี 2562 ขณะที่เป้าหมาย ณ สิ้นแผนฯ อยู่ที่ 0.41 และหนี้สินของครัวเรือนยากจนกลุ่มครัวเรือนร้อยละ 10 ที่มีรายได้ต่ำสุด ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากร้อยละ 21.7 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 25.2 ในปี 2562 นอกจากนี้ **ต้องเร่งปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและการเข้าถึงบริการสาธารณสุข** โดยอัตราการเข้าเรียนในกลุ่มประชากร 10% ที่จนที่สุดมีแนวโน้มลดลง และคุณภาพการศึกษายังเป็นปัญหาสำคัญในทุกระดับชั้น และสัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากรระหว่างภาคยังมีความแตกต่างกันอย่างมากสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม คนไทยมีโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐานของรัฐเพิ่มขึ้น พิจารณาจากแรงงานนอกระบบที่ประกันตนตามมาตรา 40 เข้าร่วมกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวจากร้อยละ 7.82 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 14.61 ในปี 2562 และประชากรยากจนได้รับอนุมัติการช่วยเหลือสนับสนุนจากกองทุนยุติธรรมเพิ่มขึ้น ตั้งแต่ช่วงปี 2558 ที่ 2,089 ราย เป็น 2,794 รายในปี 2562 ดังนั้น รัฐต้องขยายโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการภาครัฐและสวัสดิการทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศอย่างเท่าเทียมกัน อาทิ ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ การบริการสาธารณสุขที่เพียงพอ เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล สร้างหลักประกันความมั่นคงทางรายได้ของทุกครัวเรือน และเพิ่มศักยภาพชุมชนด้วยการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจฐานรากอย่างเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้

การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม : 4 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
1. ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน และแก้ไขปัญหาค่าความยากจน	1. รายได้เฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อปี	3,353	N/A	3,408	N/A	3,721	N/A
	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	6.2	N/A	0.8	N/A	4.6	N/A
	2. ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ด้านรายได้ลดลงเหลือ 0.41 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12	0.445	N/A	0.453	N/A	0.430	N/A
	3. การถือครองสินทรัพย์ทางการเงินของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดเพิ่มขึ้น	13.6	N/A	12.0	N/A	8.9	N/A
	4. สัดส่วนประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจนลดลงเหลือร้อยละ 6.5 ณ สิ้นแผนพัฒนาฯ	7.21	8.61	7.87	9.85	6.24	N/A
5. สัดส่วนหนี้สินต่อรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนของกลุ่มครัวเรือนที่ยากจนที่สุดลดลง	5.1 กลุ่มครัวเรือน 10% ล่างรายได้ต่ำที่สุด (เท่า)	14.9	N/A	21.7	N/A	25.2	N/A
	5.2 กลุ่มครัวเรือน 40% ล่างรายได้ต่ำที่สุด (เท่า)	9.8	N/A	12.8	N/A	12.8	N/A
2. เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ	6. อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (ที่ปรับปรุง) ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่ากับร้อยละ 90 โดยไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียน/นักศึกษาที่ครอบครัวยากจนมีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมและระหว่างพื้นที่						
	6.1 อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับประถมศึกษา จำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้ (%)						
	กลุ่มประชากร 10% ที่จนสุด	85.1	N/A	87.1	N/A	86.5	N/A
	กลุ่มประชากร 10% ที่รวยสุด	92.0	N/A	91.8	N/A	84.0	N/A
	รวมทั้งสิ้น	87.2	N/A	88.3	N/A	86.8	N/A
6.2 อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมต้น จำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้ (%)							

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
	กลุ่มประชากร 10% ที่จนสุด	63.1	N/A	62.9	N/A	63.5	N/A
	กลุ่มประชากร 10% ที่รวยสุด	72.7	N/A	80.7	N/A	76.8	N/A
	รวมทั้งสิ้น	66.4	N/A	68.2	N/A	66.4	N/A
6.3	อัตราการเข้าเรียนสู่ทุกระดับมัธยมปลาย จำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้ (%)						
	กลุ่มประชากร 10% ที่จนสุด	44.8	N/A	49.7	N/A	48.8	N/A
	กลุ่มประชากร 10% ที่รวยสุด	74.6	N/A	78.2	N/A	77.3	N/A
	รวมทั้งสิ้น	57.7	N/A	57.8	N/A	60.3	N/A
7.	สัดส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาทุกระดับชั้นผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 มีจำนวนเพิ่มขึ้น และความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ระหว่างพื้นที่ และภูมิภาคลดลง						
	คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน หรือ O-NET ทุกระดับชั้น (ป.6 ม.3 และ ม.6) เฉพาะใน 4 วิชาหลัก คือภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ (%)						
	- ทั่วประเทศ	38.53	38.08	36.25	39.26	35.97	37.68
	- กรุงเทพมหานคร	44.26	44.23	42.71	46.00	42.26	44.44
	- ภาคกลาง	39.61	39.12	37.32	40.38	36.92	39.27
	- ภาคเหนือ	38.37	37.97	35.99	39.00	35.69	37.68
	- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	36.21	35.83	33.92	36.85	33.92	35.38
	- ภาคใต้	37.84	37.06	35.20	37.97	34.62	36.58
8.	สัดส่วนแรงงานนอกระบบที่อยู่ภายใต้ประกันสังคม (ผู้ประกันตนตามมาตรา 40) และที่เข้าร่วมกองทุนการออมแห่งชาติต่อกำลังแรงงานเพิ่มขึ้น	6.73	7.23	7.82	8.96	14.61	
9.	ความแตกต่างของสัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากรระหว่างพื้นที่ลดลง						
	9.1 อัตราแพทย์ 1 คน ต่อ ประชากร (สัดส่วนประชากรระดับภาคต่อทั่วประเทศ)						

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
	- ทั่วประเทศ	2,035	2,065	1,843	1,771	1,674	
	- กรุงเทพมหานคร	716	710	630	601	565	
		(0.35)	(0.34)	(0.34)	(0.34)	(0.34)	
	- ภาคกลาง	1,939	1,969	1,869	1,839	1,705	
		(0.95)	(0.95)	(1.01)	(1.04)	(1.02)	
	- ภาคเหนือ	2,342	2,417	2,074	1,944	1,843	
		(1.15)	(1.17)	(1.13)	(1.10)	(1.10)	
	- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3,207	3,338	2,846	2,719	2,623	
		(1.58)	(1.62)	(1.54)	(1.54)	(1.57)	
	- ภาคใต้	2,488	2,428	2,191	2,115	2,015	
		(1.22)	(1.18)	(1.19)	(1.19)	(1.20)	
	9.2 อัตราทันตแพทย์ 1 คน ต่อ ประชากร (สัดส่วนประชากรระดับภาคต่อทั่วประเทศ)						
	- ทั่วประเทศ	9,352	9,425	6,681	8,472	8,151	
	- กรุงเทพมหานคร	5,458	5,667	2,340	5,381	5,278	
		(0.58)	(0.59)	(0.35)	(0.64)	(0.65)	
	- ภาคกลาง	9,145	8,700	6,872	8,779	7,870	
		(0.98)	(0.92)	(1.03)	(1.04)	(0.97)	
	- ภาคเหนือ	8,801	8,595	7,151	7,593	7,151	
		(0.94)	(0.91)	(1.07)	(0.90)	(0.88)	
	- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	12,732	13,547	10,628	10,941	11,163	
		(1.36)	(1.44)	(1.60)	(1.30)	(1.37)	
	- ภาคใต้	8,728				7,613	
		(0.93)	9,004	7,470	7,665	(0.93)	
			(0.96)	(1.12)	(0.90)		

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
	9.3 อัตราเภสัชกร 1 คน ต่อ ประชากร (สัดส่วนประชากรระดับภาคต่อทั่วประเทศ)						
	- ทั่วประเทศ	5,317	5,137	4,750	4,569	4,358	
	- กรุงเทพมหานคร	2,769	2,497	2,196	2,112	1,890	
		(0.52)	(0.49)	(0.46)	(0.46)	(0.43)	
	- ภาคกลาง	4,655	4,513	4,442	4,235	4,020	
		(0.88)	(0.88)	(9.35)	(0.93)	(0.92)	
	- ภาคเหนือ	5,623	5,532	5,050	4,870	4,637	
		(1.06)	(1.08)	(1.06)	(1.07)	(1.06)	
	- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7,599	7,494	6,835	6,472	6,395	
		(1.43)	(1.46)	(1.44)	(1.42)	(1.47)	
	- ภาคใต้	5,521	5,386	5,155	4,906	4,868	
		(1.04)	(1.05)	(1.09)	(1.07)	(1.12)	
	9.4 อัตราพยาบาลวิชาชีพ 1 คน ต่อ ประชากร (สัดส่วนประชากรระดับภาคต่อทั่วประเทศ)						
	- ทั่วประเทศ	436	423	405	395	379	
	- กรุงเทพมหานคร	205	194	172	168	160	
		(0.47)	(0.46)	(0.42)	(0.43)	(0.42)	
	- ภาคกลาง	451	436	437	427	397	
		(1.03)	(1.03)	(1.08)	(1.08)	(1.05)	
	- ภาคเหนือ	453	447	423	422	404	
		(1.04)	(1.06)	(1.04)	(1.07)	(1.07)	
	- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	603	587	559	533	520	
		(1.38)	(1.39)	(1.38)	(1.35)	(1.38)	
	- ภาคใต้	406	400	399	390	383	
		(0.93)	(0.95)	(0.99)	(0.99)	(1.01)	

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
	9.5 อัตราพยาบาลเทคนิค 1 คน ต่อ ประชากร (สัดส่วนประชากรระดับภาค ต่อทั่วประเทศ)						
	- ทั่วประเทศ	9,716	10,399	10,998	9,013	14,735	
	- กรุงเทพมหานคร	1,671	1,848	1,711	1,173	2,591	
		(0.17)	(0.18)	(0.16)	(0.13)	(0.18)	
	- ภาคกลาง	16,083	17,927	27,078	26,628	21,585	
		(1.65)	(1.72)	(1.83)	(2.95)	(1.46)	
	- ภาคเหนือ	21,418	22,855	31,040	30,731	50,307	
		(2.20)	(2.20)	(2.82)	(3.41)	(3.41)	
	- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	17,309	16,337	17,987	19,161	21,686	
		(1.78)	(1.57)	(1.64)	(2.13)	(1.47)	
	- ภาคใต้	19,545	20,542	23,403	26,992	34,596	
		(2.01)	(1.98)	(2.13)	(2.99)	(2.35)	
	10. การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มประชากรที่มีฐานะยากจนเพิ่มขึ้น ประชากรที่มีฐานะยากจนได้รับอนุมัติการช่วยเหลือสนับสนุนจากกองทุน ยุติธรรม (ราย)	2,089	1,820	2,795	3,209	2,794	
3. เพิ่มศักยภาพชุมชนและ เศรษฐกิจฐานรากให้มีความ เข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพา ตนเองและได้รับส่วนแบ่ง ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ มากขึ้น	11. สัดส่วนครัวเรือนที่เข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น	86.6	N/A	83.9	N/A	82.0	N/A
	12. ดัชนีชุมชนเข้มแข็งเพิ่มขึ้นในทุกภาค	84.67	97.76	N/A	N/A	N/A	N/A
	13. มูลค่าสินค้าชุมชนเพิ่มขึ้น รายได้จากการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือ OTOP (ล้านบาท)	109,639	125,231	153,467	190,851	237,725	

ที่มา : กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

ยุทธศาสตร์ที่ 3

การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

เศรษฐกิจไทยในภาพรวมปี 2563 ลดลงร้อยละ 6.1 จากที่เคยขยายตัวร้อยละ 4.2 ในปี 2560 อันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจ โดยเฉพาะด้านการส่งออกและการท่องเที่ยวที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ และรายได้ต่อหัวของประชากรลดลงจาก 7,852.2 ดอลลาร์สหรัฐ (ดอลลาร์ สรอ.) ในปี 2562 มาอยู่ที่ 7,216.6 ดอลลาร์ สรอ. ในปี 2563 ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดให้ไม่ต่ำกว่า 8,200 ดอลลาร์ สรอ. ณ สิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 อย่างไรก็ตาม การลงทุนภาครัฐที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้นจากที่เคยลดลงร้อยละ 1.4 ในปี 2560 เป็นขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.7 ในปี 2563 แต่อัตราการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนลดลงร้อยละ 8.4 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป้าหมาย พบว่า **เสถียรภาพทางเศรษฐกิจยังอยู่ในเกณฑ์ดี** โดยอัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยทั้งปีอยู่ที่ร้อยละ -0.85 ในปี 2563 ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้อัตราเงินเฟ้อระยะปานกลางอยู่ที่ร้อยละ 2.5 ± 1.5 สัดส่วนหนี้สาธารณะคงค้างอยู่ที่ร้อยละ 51.83 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี 2563 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 41.15 ในปี 2562 แต่ยังคงอยู่ในกรอบเป้าหมายที่กำหนดให้ไม่เกินร้อยละ 55 ขณะที่ **ต้องเร่งสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจรายสาขา** เนื่องจาก ในปี 2563 การผลิตภาคเกษตรลดลงร้อยละ 3.6 ภาคอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ 5.9 และภาคบริการ (ไม่รวมบริการภาครัฐ) ลดลงร้อยละ 7.4 ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดให้มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3, 4.5 และ 6 ตามลำดับ นอกจากนี้ สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP MSME) มีแนวโน้มปรับตัวลดลงจากร้อยละ 35.3 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 34.2 ในปี 2563 สะท้อนให้เห็นว่าเศรษฐกิจไทยยังต้องพึ่งพาปัจจัยในหลายๆ ด้าน เพื่อให้การเติบโตเป็นไปอย่างยั่งยืน ดังนั้น นอกจากมาตรการควบคุมการระบาดของโรคโควิด 19 และการเร่งฟื้นฟูกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะภาคธุรกิจที่ทำรายได้หลักแบบดั้งเดิมแล้ว จึงควรเร่งพัฒนาภาคธุรกิจสมัยใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีโดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัลที่สร้างมูลค่าเพิ่มได้สูงและมีความสอดคล้องกับแนวโน้มในอนาคต พร้อมทั้งการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจฐานราก วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ควบคู่กับการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน : 4 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
1. เศรษฐกิจขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน							
1.1 เศรษฐกิจเติบโตได้ตามศักยภาพ ประชาชนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	1. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 (CVM)	3.1	3.4	4.2	4.2	2.3	-6.1
	2. รายได้ต่อหัวไม่ต่ำกว่า 8,200 ดอลลาร์ สรอ. ณ สิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (ปี 2564) และรายได้สุทธิของรัฐบาลต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 19.0	5,937.0	6,103.9	6,632.2	7,328.3	7,852.2	7,216.6
1.2 การลงทุนภาครัฐและเอกชนขยายตัวอย่างต่อเนื่อง	3. อัตราการขยายตัวของการลงทุนภาครัฐไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี	29.3	9.5	-1.4	2.8	0.1	5.7
	4. อัตราการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.5 ต่อปี	-2.2	0.5	2.9	4.1	2.7	-8.4
1.3 พัฒนาภาคส่งออกให้ขยายตัวและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย	5. อัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4.0	-5.6	0.1	9.5	7.5	-3.3	-6.5
1.4 เพิ่มผลิตภาพการผลิตของประเทศ	6. ผลิตภาพการผลิตของปัจจัยการผลิตไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2.5 ต่อปี	2.11	2.04	2.91	1.80	1.67	-5.53
	7. ผลิตภาพการผลิตของปัจจัยแรงงานไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2.5 ต่อปี	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
1.5 รักษาเสถียรภาพของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ	8. อัตราเงินเฟ้อระยะปานกลางอยู่ที่ร้อยละ 2.5 ± 1.5	-0.90	0.18	0.67	1.07	0.70	-0.85
	9. หนี้สาธารณะคงค้าง ณ สิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ไม่เกินร้อยละ 55 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	43.69	40.59	41.14	41.75	41.15	51.83
	10. ดุลบัญชีเดินสะพัดไม่เกินร้อยละ 2 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	8.1	11.7	9.6	5.6	7.0	3.3
1.6 เพิ่มการลงทุนจากความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ	11. การลงทุนจากความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาโครงการโครงสร้างพื้นฐานเฉลี่ยปีละ 47,000 ล้านบาท	N/A	315,212 ล้านบาท	146,114 ล้านบาท	103,306 ล้านบาท	242,419 ล้านบาท	18,961 ล้านบาท
1.7 ประชาชนและผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบภาษีมากขึ้น	12. จำนวนการยื่นแบบเพื่อชำระภาษีประชาชนและผู้ประกอบการที่เข้าข่ายต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้น	10.83 ล้านราย	11.07 ล้านราย	10.70 ล้านราย	11.24 ล้านราย	11.55 ล้านราย	11.02 ล้านราย

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
1.8 ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจสูงขึ้น	13. อันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศโดย IMD เลื่อนขึ้นไปอยู่ในกลุ่ม 1 ใน 25 ของประเทศแรกที่ได้รับการจัดอันดับทั้งหมด	30 (61 ประเทศ)	28 (61 ประเทศ)	27 (63 ประเทศ)	30 (63 ประเทศ)	25 (63 ประเทศ)	29 (63 ประเทศ)
2. การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจรายสาขา							
2.1 เศรษฐกิจรายสาขาเติบโตอย่างเข้มแข็งและเป็นฐานในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ	14. อัตราการขยายตัวของภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ (นอกเหนือจากบริการภาครัฐ) ขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3, 4.5 และ 6 ต่อปี ตามลำดับ - ภาคเกษตร - ภาคอุตสาหกรรม - ภาคบริการ (นอกเหนือจากบริการภาครัฐ)	-6.5 1.9 6.2	-1.2 2.2 5.4	4.8 2.1 5.7	5.8 2.9 5.0	-0.6 0.0 4.2	-3.6 -5.9 -7.4
2.2 เกษตรกรมีรายได้เงินสุทธิต่างการเกษตรเพิ่มขึ้นและพื้นที่การทำเกษตรยั่งยืนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง	15. รายได้เงินสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น 59,460 บาทต่อครัวเรือนในปี 2564	56,967	58,975	74,483	78,604	-	-
	16. พื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้นเป็น 5,000,000 ไร่ ในปี 2564	N/A	967,746	1,093,293	-	-	-
2.3 พัฒนาพื้นที่ไปสู่เมืองอุตสาหกรรมนิเวศ	17. จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาสู่เมืองอุตสาหกรรมนิเวศจำนวน 15 พื้นที่	ขยายพื้นที่ จัดทำแผน แม่บทใน 10 จังหวัด	คัดเลือก พื้นที่ เป้าหมาย 18 พื้นที่ จัดทำ แผนปฏิบัติ การใน 15 จังหวัด	- จัดตั้ง ศูนย์ พัฒนา เมือง อุตสาหกรรม รมเชิง นิเวศ - มีระบบ ฐานข้อมูล - มีกลไก การพัฒนา ระดับ จังหวัด และระดับ พื้นที่	มีการ ประเมิน ระดับ ความเป็น เมือง อุตสาหกรรม รมเชิง นิเวศ เป้าหมาย จำนวน นิเวศของ 18 พื้นที่ การพัฒนา ระดับ จังหวัด และระดับ พื้นที่	มีพื้นที่ เมือง อุตสาหกรรม รมเชิง นิเวศ เป้าหมาย จำนวน 15 จังหวัด 18 พื้นที่ มี 2 พื้นที่ 1 จังหวัด ได้รับการ ประเมินใน ระดับที่ 4 อีก 16 พื้นที่	ผ่านระดับ ความเป็น เมือง อุตสาหกรรม รมเชิง นิเวศ ระดับ 4 จำนวน 2 จังหวัด 3 พื้นที่ ผ่านระดับ 3 จำนวน 2 จังหวัด 2 พื้นที่ ส่วน 13 พื้นที่

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
				- มีแผนแม่บทแผนปฏิบัติการ และตัวชี้วัด		ใน 14 จังหวัดได้รับการประเมินในระดับ 2	ที่เหลือผ่านระดับ 2
2.4 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นและมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้น	18. รายได้จากการท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่า 3 ล้านล้านบาท 19. อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (The Travel & Tourism Competitiveness Index: TTCI) ไม่ต่ำกว่าอันดับที่ 30	2.23	2.51	2.75	3.08	3.01	0.81
		35 (141 ประเทศ) 4.3 คะแนน	N/A	34 (136 ประเทศ) 4.4 คะแนน	N/A	31 (140 ประเทศ) 4.5 คะแนน	N/A
2.5 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น	20. สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทั้งประเทศเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 45 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (นิยามใหม่)	31.8	32.8	34.0	34.6	35.3	34.2
2.6 เพิ่มประสิทธิภาพของภาคการเงินเพื่อให้เป็นกลไกสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม	21. อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในภาคการเงินปรับตัวดีขึ้น (IMD) 22. คะแนนทักษะทางการเงินของคนไทยเท่ากับคะแนนเฉลี่ยของโลก - ค่าเฉลี่ยทักษะทางการเงินของประเทศไทย - ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะทางการเงินของ OECD 23. สัดส่วนการกู้เงินนอกระบบลดลง ¹ - จำนวนครัวเรือนที่มีหนี้สินนอกระบบอย่างเดียว (ร้อยละ) - จำนวนครัวเรือนที่มีหนี้สินในระบบและนอกระบบ (ร้อยละ) 24. เพิ่มปริมาณการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็น 200 ครั้ง/ปี/คน	21	23	24	24	19	24
		61.0	61.0	N/A	N/A	N/A	N/A
		62.9	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
		4.9	N/A	5.8	N/A	4.7	N/A
		3.7	N/A	4.2	N/A	3.5	N/A
		39	49	63	89	135	202

หมายเหตุ : 1. คำนวณจากครัวเรือนที่มีหนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 4

การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีความก้าวหน้าในด้าน**การเพิ่มประสิทธิภาพการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมีทิศทางดีขึ้น** ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) ในภาคพลังงานลดลงเหลือ 248.3 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์ โดยการปล่อยก๊าซ CO₂ จากการใช้พลังงานลดลงในเกือบทุกภาค ทั้งภาคเศรษฐกิจ ภาคการผลิตไฟฟ้า ภาคการขนส่ง และภาคเศรษฐกิจอื่นๆ โดยภาคการผลิตไฟฟ้าจัดเป็นภาคเศรษฐกิจหลักที่มีสัดส่วนการปล่อยก๊าซ CO₂ สูงสุด (ร้อยละ 37) รองลงมาคือภาคอุตสาหกรรม และภาคการขนส่ง (ร้อยละ 29 และ 28 ตามลำดับ) เมื่อเปรียบเทียบกับดัชนีการปล่อยก๊าซ CO₂ ภาคพลังงานของประเทศไทยกับต่างประเทศ พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อการใช้พลังงาน และอัตราการปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อหัวประชากรต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลกและกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา รวมทั้งประเทศจีน แต่มีอัตราการปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อหน่วยการผลิตไฟฟ้า (kWh) และอัตราการปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อ GDP สูงกว่ากลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา ขณะที่ **การเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนได้ผลตามเป้าหมาย ในขณะที่พื้นที่ป่าไม่มีสัดส่วนลดลงเล็กน้อย** ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าชายเลนคงสภาพประมาณ 1.74 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ที่มีพื้นที่ป่าชายเลน 1.54 ล้านไร่ หรือเพิ่มขึ้น 198,834.91 ไร่ เพิ่มขึ้นสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้พื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มจาก 1.53 ล้านไร่ เป็น 1.58 ล้านไร่ ภายในสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 การเพิ่มขึ้นของพื้นที่ป่าชายเลนเป็นผลมาจากความร่วมมือกันของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่นในการดูแลและฟื้นฟูป่าชายเลนอย่างต่อเนื่อง สำหรับพื้นที่ป่าไม้ในประเทศไทยมีสัดส่วนลดลงเล็กน้อย และยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ และในส่วนของพื้นที่ชลประทาน สามารถดำเนินการได้เพิ่มขึ้น 71,792 ไร่ ทำให้มีจำนวนปริมาณน้ำเก็บกักเพิ่มขึ้น 199.56 ล้านลูกบาศก์เมตร แต่ยังคงต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้เพิ่มขึ้นปีละ 350,000 ไร่ นอกจากนี้ **ด้านการสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดียังต้องปรับปรุง** ในปี 2563 มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นประมาณ 25.37 ล้านตัน สามารถกำจัดได้อย่างถูกต้องและนำกลับไปใช้ประโยชน์ร้อยละ 68.94 ยังต่ำกว่าเป้าหมายของแผนฯ ที่กำหนดให้สัดส่วนของขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องและนำไปใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น สำหรับคุณภาพน้ำของแม่น้ำสายหลักที่อยู่ในเกณฑ์ดีเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 39 อย่างไรก็ตาม คุณภาพน้ำที่เสื่อมโทรมมีสาเหตุหลักมาจากการระบายน้ำเสียจากภาคชุมชน บ้านเรือน แหล่งท่องเที่ยว ภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม นอกจากนี้ คุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตหมอกควันภาคเหนือมีความรุนแรงกว่าปี 2562 เล็กน้อย โดยปี 2563 จำนวนวันที่ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM₁₀) ใน 9 จังหวัดภาคเหนืออยู่ในเกณฑ์มาตรฐานอยู่ที่ร้อยละ 82.24 ลดลงจากช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และ 12 ที่มีจำนวนวันที่ฝุ่นละอองเกินค่ามาตรฐาน 112 วัน ซึ่งเท่ากับปี 2562 จุดความร้อนสะสมมีค่า 88,855 จุด (ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 2) ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กเฉลี่ย 24 ชั่วโมง สูงสุด 366 มคก./ลบ.ม. (เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ร้อยละ 4) สาเหตุหลักมาจากการเผาพื้นที่การเกษตรจำนวนมาก ประกอบกับสภาพอากาศที่แห้งแล้ง ส่งผลให้มีการลุกลามของไฟป่าอย่างรวดเร็ว

การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : 4 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
1. รักษา และฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อการอนุรักษ์ป่าเศรษฐกิจ และป่าชายเลน ลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ แก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ และจัดที่ดินทำกินให้ผู้ยากไร้โดยให้สิทธิร่วม	1. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ	31.60	31.58	31.58	31.68	31.68	31.64
	- พื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ร้อยละ 25	20.44	20.66	20.89	21.88	21.35	20.97
	- พื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ 15	0.008	0.015	0.017	8.28	8.29	0.007
	2. พื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มจาก 1.53 ล้านไร่ เป็น 1.58 ล้านไร่	1.53	1.53	1.53	1.53	N/A	1.74
3. จำนวนชนิดพันธุ์และประชากรของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในภาวะถูกคุกคามหรือใกล้สูญพันธุ์		-	-	13	13	N/A	671
	4. แผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ (โครงการ One Map) ที่แล้วเสร็จมีการประกาศใช้ และจำนวนพื้นที่จัดที่ดินทำกินให้ชุมชน (จำนวนแปลงที่ดินที่ประชาชนได้รับการจัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย)	10,085	8,471	7,173	N/A	N/A	
2. สร้างความมั่นคงด้านน้ำ และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ให้มีประสิทธิภาพ บริหารจัดการน้ำในระดับลุ่มน้ำให้มีความสมดุล ระหว่างความต้องการใช้น้ำทุกกิจกรรมกับปริมาณน้ำต้นทุน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ และลดจำนวนประชาชนที่ประสบปัญหาจากการขาดแคลนน้ำ ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำทั้งภาคการผลิตและการบริโภค	5. มีระบบประปาหมู่บ้านครบทุกหมู่บ้าน (ร้อยละ/จำนวนหมู่บ้าน)	93.40 (65,696)	-	94.83 (66,764)	-	N/A	
	6. ลุ่มน้ำสำคัญของประเทศ 25 ลุ่มน้ำ มีแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างสมดุล				อยู่ระหว่าง การจัดทำ แผนบริหาร จัดการ ทรัพยากร น้ำ	กรม. เห็นชอบ แผนแม่บท การบริหาร จัดการ ทรัพยากร น้ำ 20 ปี	ราชกิจจา เผยแพร่ ประกาศ บังคับใช้ แผนแม่บท การบริหาร จัดการ ทรัพยากร น้ำ 20 ปี

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	
ป้องกันและลดความเสียหายจากอุทกภัยและภัยแล้ง	7. ประสิทธิภาพการใช้น้ำในพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	
	8. ประสิทธิภาพการใช้น้ำทั้งภาคการผลิตและการบริโภคเพิ่มขึ้น	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	
	9. พื้นที่และมูลค่าความเสียหายจากอุทกภัยและภัยแล้งมีแนวโน้มลดลง (ล้านบาท)	1,595.74	821.74	2,895.93	542.07	N/A	451.12	
	10. พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นปีละ 350,000 ไร่ (ไร่)	225,621	247,475	195,259	274,824	238,897	71,792	
		30,483,167	30,730,642	30,925,901	31,200,725	31,439,622	31,511,414	
3. สร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีลดมลพิษ และลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ โดยให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกกับการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย พื้นที่คุณภาพแหล่งน้ำสำคัญของประเทศ และแก้ไขปัญหาวิกฤตหมอกควัน	11. สัดส่วนของขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องและนำไปใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75	49.46	56.54	73.80	73.60	77.78	68.94	
	12. สัดส่วนของเสียอันตรายชุมชนที่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 30		5	10.51	13.10	16.12	18.48	
	13. กากอุตสาหกรรมอันตรายทั้งหมดเข้าสู่ระบบการจัดการที่ถูกต้อง (ล้านตัน)		1.12	1.95	1.20	1.33	1.24	
	14. คุณภาพน้ำของแม่น้ำสายหลักที่อยู่ในเกณฑ์ดีเพิ่มขึ้น	34	34	28	46	34	39	
	15. คุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตหมอกควันได้รับการแก้ไขและมีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (ร้อยละจำนวนวันที่ PM ₁₀ ใน 9 จังหวัดภาคเหนืออยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน)	86.76	84.19	95.95	94.61	95.23	82.24	
4. เพิ่มประสิทธิภาพการลดก๊าซเรือนกระจกและขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีกลไกจัดการเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในด้านต่างๆ หรือในพื้นที่หรือสาขาที่มีความเสี่ยงจะได้รับผลกระทบสูง	16. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงาน หน่วย : ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์ (อัตราการเปลี่ยนแปลง) และคมนาคมขนส่งลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 ของการปล่อยในกรณีปกติภายในปี 2563	254.9	258.7 (1.5)	258.5 (-0.1)	263.4 (1.9)	250.4 (-4.9)	248.3 (-0.8)	
	17. ต้นทุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อหน่วย (บาทต่อตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า) มีแนวโน้มลดลง				ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูล			
	18. แผนปฏิบัติการการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในรายสาขาที่จำเป็น				ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูล			
	19. การจัดตั้งกลไกภายในประเทศเพื่อสนับสนุนด้านการเงิน เทคโนโลยีและการเสริมสร้างศักยภาพ				ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูล			

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
5. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากสาธารณภัยลดลง	20. ระบบพยากรณ์และเตือนภัยล่วงหน้าสำหรับภาคเกษตรและการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่เสี่ยงภัย	จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการพยากรณ์อากาศ (WAR ROOM) สำหรับเฝ้าระวังติดตามสภาวะอากาศตลอด 24 ชั่วโมง พัฒนาระบบติดตาม เตือนภัยมลพิษ และภัยพิบัติทางทะเลครอบคลุมพื้นที่ทั้งอำเภอไทยและอันดามัน ติดตั้งระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) สำหรับพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย - ดินถล่มในพื้นที่ลาดชันและพื้นที่ราบเชิงเขา รวม 1,095 สถานี 4,046 หมู่บ้าน จัดทำแผนปฏิบัติการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระยะ 5 ปี (2560-2564) และกำหนดตัวชี้วัดค่าเป้าหมายที่สอดคล้องกับการดำเนินงานตามกรอบเซนไดแล้วเสร็จ					
	21. สัดส่วนของพื้นที่เสี่ยงภัยที่ได้รับการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังภัยธรรมชาติ	จัดตั้งเครือข่ายระวางแจ้งเตือนธรณีพิบัติภัยในพื้นที่เสี่ยงภัยครอบคลุมทั้งระบบ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำไม่น้อยกว่า 55 ตำบล มีสเตอร์เตือนภัย 31,558 คน ในพื้นที่เสี่ยงดินโคลนถล่มจำนวน 6,445 หมู่ พื้นที่ 50 จังหวัด เครือข่ายแจ้งเตือนภัยจำนวน 5,813 คน ในพื้นที่ 76 จังหวัด					
	22. จำนวนผู้เสียชีวิต (ราย) และมูลค่าความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ¹ (ล้านบาท) ค่าใช้จ่ายในการชดเชยผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยงภัยซ้ำซาก (ล้านบาท) ลดลง	202	168	196	81	N/A	62
	4.99	4.20	4.87	915.23	N/A	519.07	
	175.15	247.78	1,556.37	1,888.81	N/A	519.07	

- หมายเหตุ : 1. จำนวนชนิดพันธุ์และประชากรของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในภาวะถูกคุกคาม หรือใกล้สูญพันธุ์ 671 ชนิด ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม นก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก และปลา ที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered : CR) ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered : EN) และมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable : VU) แหล่งข้อมูล : กองคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าตามอนุสัญญา
2. เนื่องจากข้อมูลมูลค่าความเสียหายอยู่ระหว่างการปรับปรุงทบทวนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เพื่อกำหนดค่านิยามและข้อมูลฐานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งสอดคล้องกับการรายงานตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ดังนั้น ข้อมูลมูลค่าความเสียหายจากภัยธรรมชาติ จึงเป็นการให้ข้อมูลเงินตราจากราชการตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินตราจากราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.2562

ยุทธศาสตร์ที่ 5

การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน

ในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 พบว่า *ประเทศไทยมีความปลอดภัยเพิ่มขึ้น คนในชาติมีจิตใจดี อารมณ์ดีซึ่งสถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์* คนในสังคมไทยมีความจงรักภักดีและร่วมกันปกป้องเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นสถาบันหลักของประชาชน โดยประชาชนทั้งไทยและต่างชาติเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา “เราทำความดี ด้วยหัวใจ” ภายใต้โครงการจิตอาสาพระราชทานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเหตุการณ์ความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องจาก 174 ครั้ง ในปี 2560 เป็น 51 ครั้งในปี 2563 รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ยังคงต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยครัวเรือนทั้งประเทศและภาคใต้เกือบ 3 เท่า นอกจากนี้ จำนวนผู้ติดสารเสพติดในประเทศยังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ *การเมืองไม่มั่นคง* คะแนนเสถียรภาพทางการเมืองของไทยที่พิจารณาจากดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index) ลดลงจาก 3.1 คะแนน ในปี 2560 เหลือ 2.5 คะแนนในปี 2563 และประเทศไทยยังมีความเสี่ยงต่อการรับมือภัยคุกคามทางทหารและภัยคุกคามอื่นๆ สะท้อนจากดัชนีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ของโลก (Global Cybersecurity Index : GCI) พบว่า ไทยมีความเสี่ยงจากการโจมตีด้านไซเบอร์มากขึ้นโดยอันดับดัชนีความมั่นคงปลอดภัยด้านไซเบอร์ของไทยลดลงจากอันดับที่ 22 ในปี 2560 เป็นอันดับที่ 44 ในปี 2563 ดังนั้น ภาครัฐควรเร่งปฏิรูปกลไกการบริหารประเทศเพื่อลดความขัดแย้งของคนในชาติ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารประเทศให้มากขึ้น เพื่อสร้างการเมืองที่มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ พร้อมทั้งสร้างความเข้มแข็งทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อป้องกันภัยคุกคามทางไซเบอร์และภัยคุกคามอื่นๆ

การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน : 4 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
1. ปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นสถาบันหลักของประเทศ (พิจารณาจากแผนงาน/โครงการสำคัญที่กระทรวง/หน่วยงานจัดส่งให้ สศช.และรายงานของ eMENSCR)	1. จำนวนกิจกรรมเทิดพระเกียรติและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์เพิ่มขึ้น			21	21	63	
	2. จำนวนกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการพระราชดำริเพิ่มขึ้น			170	160	193	
2. สังคมมีความสมานฉันท์ ผู้เห็นต่างทางความคิดของคนในชาติสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ประชาชนมีส่วนร่วมป้องกันแก้ไขปัญหาความมั่นคง	3. ดัชนีความไม่เสถียรภาพทางการเมืองลดลง (ดัชนีสันติภาพโลก : Global Peace Index) คะแนนเต็ม 5	3.3	3.3	3.1	3.0	3.0	2.5
	4. จำนวนผู้เสียชีวิตจากความขัดแย้งภายในประเทศลดลง (ดัชนีสันติภาพโลก) คะแนนเต็ม 5	2.6	2.6	2.5	2.5	2.5	2.09
	5. จำนวนกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมป้องกันแก้ไขปัญหาความมั่นคงเพิ่มขึ้น	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
3. ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีโอกาสนในการศึกษาและการประกอบอาชีพที่สร้างรายได้เพิ่มขึ้น	6. ความเสียหายและจำนวนการก่อการร้ายที่มีมูลเหตุจากความไม่สงบลดลง						
	6.1 จำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ครั้ง)	304	344	174	153	120	51
	6.2 งบประมาณแผ่นดินเพื่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ล้านบาท)	25,744.3	30,886.6	12,692.0	13,255.7	12,729.01	10,641.91
7. รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มขึ้น (บาท)							
7.1 ปีตตานี	17,513		19,496		22,904		
7.2 ยะลา	15,584		18,018		16,588		
7.3 นราธิวาส	19,890		17,180		17,717		

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
และจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มขึ้น	8. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มขึ้น (ปี)						
	8.1 ปัตตานี	7.73	8.10	8.17	7.92	7.7	8.0
	8.2 ยะลา	8.21	8.50	8.46	8.38	8.6	8.7
	8.3 นราธิวาส	7.35	7.30	7.32	7.32	7.2	7.5
	9. จำนวนกิจกรรมสาธารณสุขประโยชน์ที่ประชาชนทุกศาสนาร่วมดำเนินการเพิ่มขึ้น	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
4. ประเทศไทยมีความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน มีมิตรประเทศและนานาชาติในการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบต่างๆ ควบคู่ไปกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติ	10. ดัชนีความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มขึ้น (ตัวชี้วัดย่อยของดัชนีสันติภาพโลก)	3.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0
	11. จำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามข้ามชาติลดลง	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
	12. จำนวนเหตุการณ์การกระทำผิดกฎหมายทางทะเลลดลง	75	3,270	958	574	N/A	N/A
	13. จำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดลดลง จำนวนผู้ติดสารเสพติด	32,797	41,740	205,957	272,249	384,589	777,640
5. ประเทศไทยมีความพร้อมต่อการรับมือภัยคุกคาม ทั้งภัยคุกคามทางทหารและภัยคุกคามอื่นๆ	14. ระยะเวลาในการระดมสรรพกำลังเมื่อเกิดภัยคุกคาม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
	15. อันดับความเสี่ยงจากการก่อการร้ายต่ำกว่าอันดับที่ 20 ของโลก (ดัชนีความเสี่ยงของโลก: Global Risks)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
	16. อันดับความเสี่ยงจากการโจมตีด้านไซเบอร์/ต่ำกว่าอันดับที่ 10 ของโลก (ดัชนีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ของโลก : Global Cybersecurity Index)	15	N/A	22	35	N/A	44
6. แผนงานด้านความมั่นคงมีการบูรณาการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	17. จำนวนแผนงานด้านความมั่นคงที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและการต่างประเทศ (แผนบูรณาการ สำนักงบประมาณ)		62	175	192	191	

หมายเหตุ : จำนวนเหตุการณ์การกระทำผิดกฎหมายทางทะเลลดลง (ข้อมูลจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)

ยุทธศาสตร์ที่ 6

การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย

ในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 พบว่า *การให้บริการของภาครัฐดีขึ้น* โดยสามารถอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจของประเทศได้ดีขึ้น สะท้อนจากอันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจของไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากอันดับที่ 46 ของโลกในปี 2560 เป็นอันดับที่ 21 ของโลกในปี 2563 และอยู่ในอันดับ 3 ของอาเซียน แต่ยังคงต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้เป็นอันดับ 2 ของอาเซียนเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และภาครัฐสามารถลดค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรโดยสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรของรัฐต่องบประมาณรายจ่ายประจำปีลดลงจากร้อยละ 21.6 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 19.9 ในปี 2563 นอกจากนี้ *องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น* โดยสัดส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.68 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 2.79 ในปี 2563 อย่างไรก็ตาม *ภาครัฐยังต้องปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ* เนื่องจากอันดับประสิทธิภาพภาครัฐ จัดอันดับโดยสถาบันการศึกษานานาชาติ (IMD) ในปี 2563 มีอันดับลดลงจากช่วงปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จากอันดับที่ 20 เป็น 23 อยู่ในอันดับ 2 ของอาเซียนรองจากประเทศสิงคโปร์ และอันดับของไทยในดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) จัดทำโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติลดลงจากอันดับที่ 96 ในปี 2560 มาอยู่ อันดับที่ 104 จาก 180 ประเทศทั่วโลกในปี 2563 แม้ว่าจะได้รับคะแนนคงที่อยู่ที่ร้อยละ 36 ตั้งแต่ปี 2560 เป็นต้นมา แต่ยังไม่เป็นไปตามกรอบของเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้สูงกว่าร้อยละ 50 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องเร่งสร้างความตระหนักรู้ถึงผลเสียและร่วมมือกันแก้ปัญหาการทุจริตอย่างจริงจัง เพื่อนำไปสู่แนวทางในการสร้างความโปร่งใสแก่การดำเนินงานภาครัฐ และปรับเปลี่ยนโครงสร้างภาครัฐให้เกิดความยืดหยุ่น ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และเป็นภาครัฐที่ทันสมัย ด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤตมิชอบ และรรรมากิบาลในสังคมไทย : 4 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
1. ลดสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการให้บริการของภาครัฐ และประสิทธิภาพการประกอบธุรกิจของประเทศ	1. อันดับประสิทธิภาพภาครัฐ จัดทำโดยสถาบันการศึกษานานาชาติ อยู่ในอันดับสองของอาเซียน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 อันดับในอาเซียน	27	23	20	22	20	23
	2. อันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจ จัดทำโดยธนาคารโลก อยู่ในอันดับสองของอาเซียน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 อันดับในอาเซียน	46	46	46	26	27	21
	3. สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรของรัฐต่องบประมาณรายจ่ายประจำปีลดลง ¹	24.0	23.4	21.6	20.5	20.9	19.9
2. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4. สัดส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละประเภทที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดเพิ่มขึ้น ²	0.47	1.55	1.68	1.89	2.27	2.79
	5. ซ้ำร้องเรียนและคดีเกี่ยวกับการดำเนินงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลดลง	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
3. เพิ่มคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตให้สูงขึ้น	6. ระดับคะแนนของดัชนีการรับรู้การทุจริต Corruption Perceptions Index (CPI) (หรือดัชนีภาพลักษณ์การคอร์ปชั่น) สูงกว่าร้อยละ 50 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (อันดับที่/ จำนวนประเทศ)	38 (76/168)	35 (101/176)	37 (96/180)	36 (99/180)	36 (101/ 180)	36 (104/ 180)
4. ลดจำนวนการดำเนินคดีกับผู้ได้กระทำความผิด	7. จำนวนคดีที่รัฐดำเนินคดีกับผู้ได้กระทำความผิด ซึ่งต้องชดเชยความเสียหายลดลง	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

หมายเหตุ : 1. งบบุคลากร (สัดส่วนต่องบประมาณ) การจัดสรรงบประมาณตามงบรายจ่าย จากงบประมาณโดยสังเขป

2. ไม่รวม กทม. และเมืองพัทยา อปท. มีจำนวนทั้งสิ้น 7,850 แห่ง

ยุทธศาสตร์ที่ 7

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์

มีความก้าวหน้าในด้านต่างๆ ได้แก่ *การใช้พลังงานของประเทศมีประสิทธิภาพมากขึ้น* สัดส่วนการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจาก 7.87 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาทในปี 2560 เหลือ 7.49 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาทในปี 2563 บรรลุเป้าหมายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้สัดส่วนการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศลดลงเป็น 7.70 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาท ในปี 2564 สำหรับ *สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP มีแนวโน้มดีขึ้น* โดยลดลงจากร้อยละ 13.6 ในปี 2560 เหลือร้อยละ 13.4 ในปี 2562 มีมูลค่า 2,258.4 พันล้านบาท มีอัตราการขยายตัวคิดเป็นร้อยละ 3.1 เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการขยายตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศที่มีการชะลอตัว เนื่องจากความผันผวนของเศรษฐกิจโลกที่ได้รับผลกระทบจากสงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีน และในปี 2563 แนวโน้มต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP คาดว่าปรับลดลงอยู่ที่ระหว่างร้อยละ 12.9 - 13.4 จากสถานการณ์เศรษฐกิจภายในประเทศที่หดตัว โดยมีปัจจัยหลักจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งส่งผลกระทบอย่างรุนแรงในหลายประเทศทั่วโลก ขณะที่*การพัฒนาาระบบโลจิสติกส์อยู่ในเกณฑ์ดี* โดยอันดับดัชนีวัดประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ระหว่างประเทศ (LPI) ของประเทศไทยอยู่อันดับที่ 32 จาก 160 ประเทศทั่วโลกในปี 2561 ปรับตัวดีขึ้นอย่างก้าวกระโดดจากอันดับที่ 45 ในปี 2559 อันดับความพร้อมใช้ของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (NRI) ดีขึ้น อยู่ในอันดับ 51 ของโลกและอันดับ 3 ของอาเซียน

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ : 4 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	
1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ในภาพรวม มีเป้าหมายเพื่อลดความเข้มการใช้พลังงาน (Energy Intensity: EI) และลดต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศ	1. สัดส่วนการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ลดลงจาก 8.22 เป็น 7.70 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท ในปี 2564	8.92	8.12	7.89	7.87	7.85	7.49	
	2. สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ลดลงจากร้อยละ 14 เป็นร้อยละ 12 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ โดยในส่วนของต้นทุนค่าขนส่งสินค้าต่ำกว่าร้อยละ 7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในปี 2564	14.0	13.9	13.6	13.4	13.4	อยู่ระหว่างจัดทำข้อมูล	
2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบขนส่ง เพื่อเพิ่มปริมาณการขนส่งสินค้าทางรางและทางน้ำ และเพิ่มปริมาณการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง รวมทั้งขยายขีดความสามารถในการรองรับปริมาณผู้โดยสารของท่าอากาศยานในกรุงเทพมหานครและท่าอากาศยานในภูมิภาคให้เพียงพอกับความต้องการ	3. สัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทางรางต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.4 เป็นร้อยละ 4 และสัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทางน้ำต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12 เป็นร้อยละ 15 ในปี 2564	1.90	1.39	1.43	1.43	1.24	1.22	
		8.53	12.61	12.45	14.06	14.26	13.88	
	4. สัดส่วนของผู้ใช้ระบบรถไฟฟ้าต่อปริมาณการเดินทางในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จากร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 15 ในปี 2564	2.77	5.11	3.3	3.27	3.26	2.19	
	5. ความสามารถในการรองรับปริมาณผู้โดยสารโดยรวมของท่าอากาศยานในกรุงเทพมหานครและท่าอากาศยานในภูมิภาค เพิ่มขึ้นเป็น 120 และ 55 ล้านคนต่อปี ตามลำดับ ในปี 2564			75	75	75	75	75
				60	63	63	64	64

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	
3. การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ เพื่อให้ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์ และการอำนวยความสะดวกทางการค้ามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ระบบ National Single Window (NSW) สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการนำเข้าส่งออกและโลจิสติกส์ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้กระดาษได้อย่างสมบูรณ์ บุคลากรด้านโลจิสติกส์ได้รับการพัฒนาให้มีผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้งการขนส่งสินค้าผ่านเข้า-ออก ณ ด่านการค้าชายแดนสำคัญที่เชื่อมต่อกับโครงข่ายทางหลักมีประสิทธิภาพมากขึ้น	6. อันดับดัชนีความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์ (จัดอันดับทุก 2 ปี) และประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกทางการค้าดีขึ้น	-	45 (3.26 คะแนน)	-	32 (3.41 คะแนน)	-	59	
	7. จำนวนธุรกรรมการให้บริการการนำเข้าและส่งออกด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นร้อยละ 100 ในปี 2564	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
	8. ปริมาณสินค้าที่ผ่านเข้า-ออก ณ ด่านการค้าชายแดนที่สำคัญเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี	1.18	1.20	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
4. การพัฒนาด้านพลังงาน เพื่อเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย และลดการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า	9. สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12.94 เป็นร้อยละ 17.34 ในปี 2564	12.94	13.82	14.49	15.20	16.74	15.13	
	10. สัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าลดลงจากร้อยละ 65 เป็นร้อยละ 47 ในปี 2564	67.69	59.10	59.4	60.2	58.8	54.0	
5. การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ และสร้างผู้ประกอบการธุรกิจดิจิทัลรายใหม่เพิ่มขึ้น รวมทั้งพัฒนาระบบความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องตามมาตรฐานสากลเพื่อรับมือภัยคุกคามทางออนไลน์	11. อันดับความพร้อมใช้ของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Network Readiness Index: NRI) ดีขึ้น	67	62	62	62	56	51	
	12. จำนวนหมู่บ้านที่มีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเข้าถึง เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 30 เป็นมากกว่าร้อยละ 85 ในปี 2564	30.0	40.9	73.79	73.79	99.99	100	
	13. จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจดิจิทัลเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 1,000 ราย ในปี 2564		เพิ่มขึ้น 628	เพิ่มขึ้น 1,183	เพิ่มขึ้น 1,076	ลดลง 465	เพิ่มขึ้น 1,006	

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
	14. จำนวนหน่วยงานภาครัฐมีระบบความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 47 เป็นมากกว่าร้อยละ 80 ในปี 2564	47	53	58	66	68	67.1
6. การพัฒนาด้านสาธารณสุขการ (น้ำประปา) เพื่อขยายกำลังการผลิตน้ำประปาและกระจายโครงข่ายการให้บริการน้ำประปาให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ และบริหารจัดการลดน้ำสูญเสียในระบบส่งน้ำและระบบจำหน่ายน้ำ	15. จำนวนครัวเรือนในเขตนครหลวงได้รับการน้ำประปาร้อยละ 100 ภายในปี 2561 และจำนวนครัวเรือนในเขตภูมิภาค/เทศบาลได้รับการน้ำประปาครอบคลุมมากกว่าร้อยละ 80 ในปี 2564	99.5	99.8	100.0	100.0	100.0	100.0
		4,057,644	4,126,172	4,286,252	4,445,246	4,605,248	4,785,472
	16. จำนวนหมู่บ้านทั่วประเทศได้รับการน้ำสะอาดร้อยละ 100 ในปี 2564			N/A	99.67	N/A	N/A
	17. อัตราน้ำสูญเสียในระบบส่งและจำหน่ายน้ำในเขตนครหลวงน้อยกว่าร้อยละ 20	23.4	28.5	31.75	31.75	29.83	31.25
	และในเขตภูมิภาค/เทศบาลน้อยกว่าร้อยละ 25 ในปี 2564	31.14	31.08	28.45	30.06	30.72	30.54

หมายเหตุ : 1. ข้อมูลสัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ปี 2563 อยู่ระหว่างจัดทำ โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือน กันยายน 2564
 2. จำนวนครัวเรือนในเขตภูมิภาค/เทศบาล เป็นข้อมูลจาก กปภ. ไม่รวมการดำเนินการของ อปท.

ยุทธศาสตร์ที่ 8

การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี

วิจัย และนวัตกรรม

ในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 พบว่า **ประเทศไทยมีความเข้มแข็งด้าน วทน. ในระดับดี** โดยสัดส่วนการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาของประเทศเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.0 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในปี 2560 เป็น 1.14 ในปี 2562 ซึ่งเป็นไปตามกรอบเป้าหมายของแผนที่กำหนดไว้ร้อยละ 1.5 และการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด โดยในปี 2562 สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชน : ภาครัฐ อยู่ที่ร้อยละ 77 : 23 (เป้าหมายกำหนดที่ 70 : 30) นอกจากนี้ สัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาแบบเทียบเท่าทำงานเต็มเวลามีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 21.0 คนต่อประชากร 10,000 คนในปี 2560 เป็น 25 คนต่อประชากร 10,000 คนในปี 2562 ตามเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม **ยังต้องปรับปรุงให้สามารถนำ วทน. มาประยุกต์ใช้** เพื่อยกระดับความสามารถการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ และคุณภาพชีวิตของประชาชน เนื่องจากขีดความสามารถในการแข่งขันด้าน วทน. ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย แม้ว่า อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะมีแนวโน้มดีขึ้น โดยเพิ่มจากอันดับที่ 48 ในปี 2560 เป็นอันดับที่ 39 ในปี 2563 และความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีได้ปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่องมาอยู่ในอันดับที่ 34 ในปี 2563 แต่ทั้ง 2 ปัจจัยยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้ไทยอยู่ในอันดับที่ 1 ใน 30 ประกอบกับการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระยะที่ผ่านมาเน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพและทิศทางการพัฒนาประเทศ พิจารณาจากข้อมูลผลงานตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในต่างประเทศระหว่างปี 2557 – 2561 ประเทศไทยมีผลงานตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวม 8,524 ผลงาน แต่เมื่อคิดสัดส่วนผลงานตีพิมพ์ฯ ต่อบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา พบว่า บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา 1 คน มีผลงานตีพิมพ์เพียง 0.072 ผลงาน

การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม : 4 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
1. เพิ่มความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ	1. สัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพิ่มสู่อ้อยละ 1.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	0.62	0.78	1.0	1.11	1.14	N/A
	2. สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐ เพิ่มเป็น 70 : 30 มูลค่าการลงทุนรวม	70:30 84,671	73:27 113,527	80:20 155,143	78:22 181,657	77:23 193,072	N/A N/A
	3. สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาในอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์และเป้าหมายของประเทศ : งานวิจัยพื้นฐานเพื่อสร้าง/สะสมองค์ความรู้ : ระบบโครงสร้างพื้นฐานบุคลากร และระบบมาตรฐาน เพิ่มเป็น 55 : 25 : 20	N/A	เริ่ม* กระบวน การงบประมาณการ	27 : 46 : 27	51.6 : 22.8 : 25.6	58.6 : 14.6 : 26.9	งบประมาณ การวิจัย และ นวัตกรรม -ยกเลิก-
	4. จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มเป็น 25 คนต่อประชากร 10,000 คน	13.6	17.0	21.0	24.0	25.0	N/A
2. เพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อยกระดับความสามารถการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ และคุณภาพชีวิตของประชาชน	5. อันดับความสามารถการแข่งขันโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ จัดโดย IMD อยู่ในลำดับ 1 ใน 30	47	47	48	42	38	39
	6. อันดับความสามารถการแข่งขันโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี จัดโดย IMD อยู่ในลำดับ 1 ใน 30	44	42	36	36	38	34
	7. ผลงานวิจัยและเทคโนโลยีพร้อมใช้ที่ถูกรับไปใช้ในการสร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์ให้กับภาคการผลิตและบริการ และภาคธุรกิจ มีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของผลงานทั้งหมด	18.56 (17.56, 1.00)	25.49 (23.82, 2.12)	37.17 (31.42, 5.75)	41.18 (31.42, 9.76)	82.48	N/A
	8. มูลค่าการลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนา มีจำนวนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ต่อปี	-73.61	-56.33	195.45	45.33	-71.85	93.91
	9. นวัตกรรมทางสังคมและนวัตกรรมสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการที่ผลิตได้เองภายในประเทศ มีจำนวนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 1 เท่าตัว	N/A	N/A	28 (22, 6)	58 (4, 54)	20	59

ยุทธศาสตร์ที่ 9

การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

ในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 พบว่า **ช่องว่างรายได้ระหว่างภาค และการกระจายรายได้ภายในภาคมีแนวโน้มดีขึ้น** ในปี 2562 ภาคตะวันออกมีค่าผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัว (GRP per capita) เฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 502,471 บาทต่อปี เพิ่มขึ้นจาก 485,616 บาทต่อปีในปี 2560 ขณะที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวเฉลี่ยต่ำสุดของประเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 86,171 บาทต่อปี เพิ่มขึ้นจาก 80,927 บาทต่อปีในปี 2560 เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัว พบว่า ความแตกต่างลดลงจาก 6.0 เท่าในปี 2560 มาอยู่ที่ 5.38 เท่าในปี 2562 ส่วนด้านการกระจายรายได้มีความเป็นธรรมมากขึ้น โดยสัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ระดับภาคปรับตัวลดลงจาก 0.453 ในปี 2560 เป็น 0.430 ในปี 2562 และภาคกลางมีการกระจายรายได้ดีที่สุด ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเหลื่อมล้ำด้านการกระจายรายได้มากกว่าภาคอื่นๆ สำหรับ **พื้นที่อุตสาหกรรมหลักยังคงให้ความสนใจในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม** โดยพบว่า ค่าเฉลี่ยสารเบนซินในพื้นที่ จ.ระยอง มีค่า 2.6 มกค./ลบ.ม เกินมาตรฐานที่กำหนดให้ไม่เกิน 1.7 มกค./ลบ.ม และนับตั้งแต่ ปี 2555 – 2562 มีค่าค่าเฉลี่ยสารเบนซินในพื้นที่ จ.ระยอง อยู่ระหว่าง 1.8-2.6 มกค./ลบ.ม ยังสูงกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ สาเหตุหลักยังคงเกิดจากยานพาหนะ และโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ มาบตาพุด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโครงการด้านพลังงาน ปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมต่อเนื่องของปิโตรเคมีแม้จะลดลงเหลือ 1.8 มกค./ลบ.ม.ในปี 2562 เนื่องจากเกิดวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงักทั่วโลก ส่วนในปี 2563 มีปริมาณค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.6 เนื่องจากมีกิจกรรมการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมกลับมาเกือบปกติ จึงเป็นปัญหาที่ต้องให้ความสนใจ และร่วมมือในการแก้ปัญหาให้เกิดผลเป็นรูปธรรม **ส่วนการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดนมีมูลค่าการลงทุนและจำนวนผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น** โดยมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้นจาก 1,549.86 ล้านบาท ในปี 2558 เป็น 16,980.32 ล้านบาท ในปี 2560 ล้านบาท โดยนับตั้งแต่ปี 2560 – 2563 มีการลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 16,980.32 ล้านบาท ในปี 2560 เป็น 39,024.47 ล้านบาท ในปี 2563 จะเห็นได้ว่าการลงทุนเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ต่อปี โดยสถานประกอบการที่จดทะเบียนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องรวม 3,258 ราย ในปี 2560 – 2563

การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ : 4 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
1. ลดช่องว่างรายได้ระหว่างภาคและมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น	1. ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวระหว่างภาคลดลง (บาท)						
	ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	72,831	77,049	80,927	84,434	86,171	-
	ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวภาคเหนือ	94,999	99,391	103,634	110,656	114,287	-
	ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวภาคใต้	132,627	141,805	144,694	147,600	153,659	-
	ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวภาคตะวันออก	428,842	459,728	485,616	502,492	502,471	-
	ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวภาคตะวันตก	136,745	144,985	150,147	160,253	163,129	-
	ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวภาคกลาง	257,521	259,414	264,429	271,731	271,360	-
	ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวกรุงเทพและปริมณฑล	410,467	428,137	435,082	458,549	474,004	-
2. สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ระดับภาคลดลงค่าสัมประสิทธิ์จีนิ (ร้อยละ)	สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0.445	-	0.453	-	0.430	-
	สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ภาคเหนือ	0.388	-	0.417	-	-	-
	สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ภาคกลาง	0.396	-	0.403	-	-	-
	สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0.432	-	0.446	-	-	-
	สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ภาคใต้	0.451	-	0.445	-	-	-
	สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้กรุงเทพมหานคร	0.397	-	0.405	-	-	-

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
2. เพิ่มจำนวนเมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองนำอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม	3. เมืองศูนย์กลางของจังหวัดที่ได้รับการพัฒนาเป็นเมืองนำอยู่เพิ่มขึ้น	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
3. พื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลักมีระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	4. ค่าเฉลี่ยสารอินทรีย์ระเหยง่ายในพื้นที่อุตสาหกรรมหลักบริเวณมาตาพุดไม่เกินเกณฑ์มาตรฐาน (ค่าเฉลี่ยสารเบนซินในพื้นที่ จ.ระยอง : มคก./ลบ.ม.) (มาตรฐานไม่เกิน 1.7 มคก./ลบ.ม.)	2.4	2.3	2.6	2.76	1.8	2.6
	5. ข้อร้องเรียนของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบจากการประกอบการในพื้นที่ลดลง	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
4. เพิ่มมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดน	6. มูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 (ล้านบาท)	1,549.86	11,562.9 (+646.1%)	16,980.32 (+46.9%)	19,495.61 (+14.8%)	25,507.55 (+30.8%)	39,024.47 (+53.0%)
	7. สถานประกอบการที่จดทะเบียนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่เพิ่มขึ้น(ราย)	684	784	944	794	818	702

ยุทธศาสตร์ที่ 10

ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

ในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ อาทิ *การพัฒนาโครงข่ายความเชื่อมโยงทางด้านโลจิสติกส์ของไทยยังต่ำกว่าเป้าหมาย* พิจารณาจากดัชนีความสามารถในการแข่งขันระดับโลก (Global Competitiveness Index : GCI) ของ WEF ในด้านความสามารถในการแข่งขันด้านคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานของไทยลดลงจากอันดับที่ 67 (จาก 137 ประเทศ) ในปี 2560 มาอยู่ในอันดับที่ 71 (จาก 140 ประเทศ) ในปี 2562 ขณะที่ *การเป็นห่วงโซ่มูลค่าในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียนปรับตัวลดลงจากวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19* ความสามารถในการบริหารจัดการ ณ จุดข้ามพรมแดนมีแนวโน้มลดลง พิจารณาจากดัชนีการค้าระหว่างประเทศ (Trading Across Border) โดยในปี 2563 ปรับตัวลดลงมาอยู่อันดับที่ 62 จากอันดับที่ 56 ในปี 2560 แต่ดีขึ้นจากอันดับ 94 ในปี 2558 การค้าระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศภูมิภาคอาเซียน (อาเซียน 9 ประเทศ) มีมูลค่าลดลงเป็น 2,948 ล้านบาท เมื่อเทียบกับ ปี 2560 ที่เท่ากับ 3,428 ล้านบาท แต่ในขณะที่เงินลงทุนโดยตรงของไทยในภูมิภาคอาเซียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยปี 2563 เพิ่มขึ้นเป็น 354.76 พันล้านบาท จาก 148.92 พันล้านบาทในปี 2560 *การค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาค* ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยปี 2563 มีมูลค่า 1,319 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 1,081 พันล้านบาท ในปี 2560 ส่วน*การเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญ*นั้น ประเทศไทยมีคะแนนการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) หรือ SDG Index ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อประมวผลการทำงานในรอบปีของประเทศต่างๆ ต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ข้อ ประเทศไทยได้คะแนน SDG Index อยู่ในอันดับที่ 43 (จาก 156 ประเทศ) หรือมีคะแนนเท่ากับ 74.19 คะแนนในปี 2563 โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 69.5 ในปี 2560

ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา : 4 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12			
		2558	2559	2560	2561	2562	2563
1. เครือข่ายการเชื่อมโยงตามแนวระเบียงเศรษฐกิจที่ครอบคลุมและมีการใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพ	1. ความสำเร็จของไทยในการผลักดันให้เกิดโครงข่ายความเชื่อมโยงทางด้านโลจิสติกส์ที่ครอบคลุมทางบก ทางราง ทางน้ำ ทางอากาศ ภายในภูมิภาค เพื่ออำนวยความสะดวก ลดระยะเวลาและต้นทุนในการขนส่ง	71 (จาก 140 ประเทศ)	72 (จาก 138 ประเทศ)	67 (จาก 137 ประเทศ)	60 ¹ (จาก 140 ประเทศ)	71 (จาก 140 ประเทศ)	
	- อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในด้านภาพรวมของคุณภาพโครงสร้างพื้นฐาน (The Global Competitiveness Index : GCI) ของ WEF						
	2. ความสำเร็จของการดำเนินงานภายใต้ความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Cross Border Transport Agreement: CBTA) ณ ด้านชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (จำนวนใบอนุญาต)	-	-	500	500	500	
2. ระบบห่วงโซ่มูลค่าในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียนเพิ่มขึ้น	3. ดัชนีย่อยความสามารถในการบริหารจัดการ ณ พรมแดนของประเทศไทย (อันดับการบริการด้านการค้าระหว่างประเทศ (Trading Across Borders))	94 (72.49)	92 (70.35)	56 (84.10)	57 (84.10)	59 (84.65)	62 (84.6)
	4. มูลค่าสินค้าขั้นกลางที่ผ่านด่านชายแดนระหว่างประเทศ (พันล้านบาท) (สินค้าเข้าจำแนกตามภาคเศรษฐกิจ : ธปท.)	3,773	3,618	4,043	4,519	4,059	3,556
	5. มูลค่าการค้าการลงทุนระหว่างไทยกับประเทศในภูมิภาค						
	5.1 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับโลก (พันล้านบาท)	14,132	14,439	15,593	16,172	15,054	13,659
	5.2 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับอาเซียน 9 ประเทศ (ล้านบาท)	3,167	3,217	3,428	3,668	3,354	2,948
	5.3 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศในอนุภูมิภาค: มาเลเซีย เมียนมา สปป. ลาว และกัมพูชา (ล้านบาท)	1,393	1,354	1,397	1,536	1,451	1,216
5.4 มูลค่าเงินลงทุนโดยตรงของไทยในภูมิภาคอาเซียน (พันล้านบาท)	21.31	170.12	148.92	159.55	96.47	354.76	
	6. มูลค่าการบริการของผู้ประกอบการไทยในประเทศในภูมิภาค						

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	
3. ประเทศไทยเป็นฐานเศรษฐกิจการค้าและการลงทุนที่สำคัญในภูมิภาค อนุภูมิภาค อาเซียน และเอเชีย รวมทั้งมีการพัฒนาส่วนขยายจากแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคให้ครอบคลุมภูมิภาคอาเซียน เอเชียตะวันออก และเอเชียใต้	7. ปริมาณการขนส่งสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น (พันตัน)	123,423	123,159					
	- ปริมาณการส่งออกสินค้าและบริการ (ปริมาณ ร้อยละ)	0.7	2.8	5.5	4.2	-5.2	-13.3	
	- ปริมาณการนำเข้าสินค้าและบริการ (ปริมาณ, ร้อยละ)	0.0	-1.0	6.2	8.6	-5.8	-10.1	
	8. มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยกับประเทศในภูมิภาค (พันล้านบาท)	1,006	1,013	1,081	1,125	1,337	1,319	
	9. มูลค่าการลงทุนของผู้ประกอบการไทยในประเทศในภูมิภาค							
	9.1 มูลค่าการลงทุนของผู้ประกอบการ ไทยในประเทศในภูมิภาค (ยอดคงค้างเงินลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศ (พันล้านดอลลาร์ สรอ.))	76.01	95,582	118.319	132.234	147.056	172.897	
	9.2 มูลค่าการลงทุนของผู้ประกอบการ ไทยในประเทศในภูมิภาค (ยอดคงค้างเงินลงทุนโดยตรงของไทยในอาเซียน (พันล้านดอลลาร์ สรอ.))	21.44	28.92	34.14	39.12	44.68	59.43	
	10. กฎหมายและระเบียบต่างๆ ได้รับการปรับปรุงให้เอื้อต่อการเป็นศูนย์กลางการผลิตการลงทุน และบริการ							
	4. ประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญทั้งในทุกระดับ	11. มูลค่าการให้ความช่วยเหลือของไทยในอนุภูมิภาคและภูมิภาค (ล้านบาท)	2,294.37	1,241.48	5,945.11	4,561	4,531	
		12. ความสำเร็จของโครงการพัฒนาร่วมกันระหว่างไทยกับประเทศในภูมิภาค						
13. ความก้าวหน้าในการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (สถานการณ์ SDGs ไทยจากการจัดอันดับของ Sustainable Development Solutions Network)		-	61 (62.17 คะแนน)	55 (69.5 คะแนน)	59 (69.2 คะแนน)	40 (73.0 คะแนน)	43 (74.19 คะแนน)	

หมายเหตุ : 1. ปี 2561 WEF ได้ปรับปรุงตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยและวิธีคำนวณดัชนี GCI เดิม ประกอบด้วย 3 กลุ่มดัชนี 12 เสาหลัก (รวมทั้งสิ้น 114 ตัวชี้วัดย่อย) เป็น GCI 4.0 ประกอบด้วย 4 กลุ่มดัชนี 12 เสาหลัก (รวมทั้งสิ้น 98 ตัวชี้วัดย่อย)

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

962 ถนนกรุงเกษม แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

0 2280 4085

0 2281 9705

www.nesdc.go.th